

ИНСТИТУТ ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК „КРСТЕ МИСИРКОВ“
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ИСТОРИЈА НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

**РЕЧНИК
НА ЦРКОВНОСЛОВЕНСКИОТ ЈАЗИК
ОД МАКЕДОНСКА РЕДАКЦИЈА**

III

16

ДВИЖЕНИЕ – ДОСЕЛЪ

СКОПЈЕ 2024

Главен уредник
Наталија Андријевска

Редакција
Наталија Андријевска • Лилјана Макаријоска • Емилија Црвенковска

Автори на свеската
Наталија Андријевска (НА – 22 зб.: завршна обработка, 162 зб.: целосна обработка)
Александра Ѓуркова (АЃ – 6 зб.)
Стоја Поп-Атанасова (СП – 34 зб.: основна обработка, 27 зб.: целосна обработка)
Катица Трајкова (КТ – 12 зб.: завршна обработка, 62 зб.: целосна обработка)

Лектори – консултанти
Наталија Андријевска (грчки и латински јазик)
Славомира Рибарова (англиски јазик)
Роза Тасевска (руски јазик)

Коректура
Наталија Андријевска • Катица Трајкова

Компјутерска обработка
Наталија Андријевска • Катица Трајкова

Печати
Арт принт студио – Скопје

Тираж
200 примероци

CIP – Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје
811.163.1:003.349.8(497.7)(038)

РЕЧНИК на црковнословенскиот јазик од македонска редакција. Т. 3,
16, движение – доселѣ / [автори Наталија Андријевска ... и др.]. – Скопје:
Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Одделение за историја
на македонскиот јазик, 2024 (Скопје : Арт принт студио). – 161–240 стр.;
30 см

Други автори: Александра Ѓуркова, Стоја Поп-Атанасова,
Катица Трајкова

ISBN 978-608-220-089-7

1. Андријевска, Наталија [автор]

а) Црковнословенски јазик – Ракописи – Македонија – Речници

COBISS.MK-ID 64842245

Изданието е поддржано од Министерството за култура на РС Македонија

ДВИЖЕНИЕ**ДВИСАТИ****ДВИЖЕНИЕ, -иѧ п.**

Krp Zag Vtš Stan

движение; движение; moving; – κίνησις:

ВЪ ТѢХЪ ЛЕЖАШЕ МНОЖЕСТВО БОЛАЩИНѢХЪ СЛѢПЪ ХРОМЪ СОУХЪ УТѢШИХЪ **ДВИЖЕНИЕ** ВОДѢ τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν J5,3 Krp] ВЪЗДВИЖЕНИЯ ВОДѢ Dbm Rad, ВЪЗМЖЩЕНИЯ ВОДѢ Dbj, ВЪЗМЖЩЕНИЯ ВОДЫ Jov Krat; ѠТЖДОУ ЖЕ НЕВРѢЖДЕНИ И СЪХРАНЕНИ БЫВШЕ ПРѢСЛАВНО КОЛЕСИ Ѡ **ДВИЖЕНИЯ** ПРѢДЪСТОЯЩОУ ТОῦ τροχοῦ τῆς κινήσεως 253v9Stan; И ПАКЪ ·Д·-ТО **ДВИЖЕНІЕ** ОВРАЩАЮТ СЕ НА ВЪСТОКЪ 15c32Vtš; ВЪСЕНОЩІИМІИ ТІИ МОУЛКІИТВАМЫ И КРѢПКІИМЫ СТОЯННЫ ПРѢБЛАЖЕННАА ТІИМѢНІА ПЛѢТЫ ОУТѢДИЛА ЮСЫ **ДВИЖЕНІА** БЛАЖЕННАА 24c15Vtš • *fig.* ИЖЕ ВСѢХЪ РАЗОУМЪХЪ ПРѢЖДЕ ПРИЕМИ ТВОЕ МИСЛИ **ДВІЖЕНІА** (sic) ПРОЗРѢШЕ РЕМІА БОГОУВЛЕННЕ НАСТАВНИКА ТЕ ЛЮДЕМЪ ПОСТАВЛЯЕТЪ 152b16Vtš — Cf. ВЪЗДВИЖЕНИЕ sub 2, ВЪЗМЖЩЕНИЕ, ДВИСАНИЕ

KSM

НА

ДВИЖИМЪ per. err. A27,41 Verk

v. НЕДВИЖИМЪ

ДВИСАНИЕ, -иѧ п.

comPsalt

движение; движение; moving; – κίνησις:

ВСѢ БО Ѡ БОГА ИМАТЬ УЛОУЧЪЖИ ЖИВОТЪ **ДВИЗАНИЕ** КЪЗМЛЕНІЕ τὴν κίνησιν comPs54,23 Bon Pog – EXH — Cf. ДВИЖЕНИЕ

М(ДВИЗАНИЕ)

НА

ДВИСАТИ, -жж, -жетъ

et-САЖ, -САЕТЪ ipf.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Ohr Karp Verk Psalt comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud Triod Vtš Stan Les

1. *движи, мрга, шреце; двигать, шевелить, трясти; to move, to shake; – κινεῖν, κλονεῖν, σαλεύειν:* ТЪИ БО И **ДВИЗААШЕ** НА СЕ ДѢЛО СЛОВЕСЪ ТВОИХЪ σὺ γὰρ αὐτὴν ἐκίνεις comPs118,172 Bon Pog; ПРѢПѢТЪ ЕСИ ХРИСТЪЕ ... **ДВИЖИ** ЗЕМА 48v24Grig, sim. 107c32Orb; ВОЛЕЖ ТВОЖ **ДВИЗАЕШИ** ВИДИМАГО МИРА КРЪСТОМЪ

ТВОИМЪ κλονεῖς 56v15Šaf 91d33Orb, **ДВИЗАЕ** 75r17Zag, **ДВИЗАЖШИ** 16v8Hlud; СТРАСТЬ ПРИЕМЛЕТЪ И СИЛОЖ **ДВИЖЕТЪ** ТВАРЬ 177c9Orb] ДВИЖИТЬ 155v25Zag; ТѢМЪ МОУЛИМ ТЕ ОУГНѢИ ЮГѢ СТРЕЛИ ИЖЕ НА НІИ **ДВІНЗАЕМІЕ** ПОГАСИ ХОДАТАИСТВОМЪ ТВОИМЪ 46b2Vtš • *fig.* ОУЛИЧАНИ ЦѢСАРѢ АХАВА НЕПРАВДЫ РАДИ И ЗАКОНОПРѢСТАПНЫХЪ ДѢЯНИИ **ДВИЗАШЕ** И НА ГНѢВЪ И НА ЯРОСТЬ ἐκίνει αὐτὸν εἰς ὀργὴν καὶ θυμόν 106r13Stan • *pro κροθεῖν:* ЖЪЗЪЖЪ БО ИАКО ГЖЛИ **ДВИЖЕМЪ** СКАЗАЕТЪ СРЪДЕУЗНАМ КРОУОУСА comPs80,3 Bon Pog

refl. се движи; двигаться; to move;

– *κινεῖσθαι, σαλεύειν, ἔρπειν:* О НЕМЪ ЖИВЕМЪ И **ДВИЖЕМЪ СА** ΚΙΝΟΥΜΕΘΑ A17,28 Karp18r25 Ohr(bis) Verk13r9] ДВИЖИМЪ СА Slep Verk69v17, ХОДИМЪ Karp110v14, om. Str; ДА ВЪСЪХВАЛАТЬ И НЕБЕСА И ЗЕМЛѢ МОРЕ И ВСѢ **ДВИЖЖИНА СА** В НЕМЪ ΠΑΝΤΑ τὰ ἔρποντα Ps68,35 Bon Pog, **ДВИЖЖШЕЕ СА** Rdm, **ДВИЖЖШЕН СА** Dčn; ВСѢ БО **ДВИЖЖИНА СА** СЛОВЕСНА СЖТЪ Ѡ БОГА ΠΑΝΤΑ γὰρ τὰ κινούμενα comPs150,6 Pog Bon; И ВСѢКА ГАДЪ **ДВИЗААШИ СА** ПО ЗЕМИ πάν ἐρπετὸν κινούμενον Gn7,14 Orb, **ДВИЗААН СА** Grig Lobk, **ДВИЗАЖШИ** (sic, sine СА) Hlud • *ptc.-subst.* ТО ЖЕ ЕДИНОА И ЕЩЕ БЛАГЕТЕ **ДВИЖЕМЫХЪ** ПРѢЛОЖЕНИЕ τὴν τῶν σαλευομένων μετὰθεσιν Hb12,27 Karp] ДВИЖИМЪИМЪ Slep • *се шреце, шрепери; трястись, дрожать; to shake, to tremble; – φρίσσειν:* ОУДАРЕНЪ ВЪЗІКЪТЪ ТВОРЕЦЪ И **ДВИЖЕТЪ СА** ВЪСѢ ТВАРЪ 131r12Šaf] КОЛѢБЛЕТ СА 182a27Orb; ОУПЛЕВАНЪ БЫВАЕТЪ СЖДИА И ОУСНОВАНИА ВСѢ ЗЕМНАА **ДВИЖЖТ СА** 182a32Orb] ТРАСЖТЪ СА 131r14Šaf; ГОДИНА СМРЪТНАА СТРАШИТ МА ОУКААННАГО ЗРА ДѢЛА МОА И ТРЕПЕШЕТ МИ ДОУША ВИЖДЖ НЕРАЖДЕНІЕ МОЕЖ ЛѢНОСТИ И **ДВИЖЖТ** МИ СА ΚΟΣΤΙ ΦΡΙΣΣΕΙ ΜΟΥ τὰ ὀσῆ 176r1Les • *скиѡа, ѡалка; скитаться, бродить; to wander, to roam; – σαλεύεσθαι:* **ДВИЖЖШИ СА** ДА ПРѢСЕЛАТЪ СА СЪДНОВЕ ЕГО σαλευόμενοι Ps108,10 Bon, **ДВИЖЖШЕЕ СА** Rdm, **ДВИЖЖШЕН СА** Dčn] ДВИЖАШЕН СА Pog

fig. refl. ДВИСАТИ СА НА КОГО – κινεῖν κατά τινος: СИРѢУЗ ВЕЛИЧАЖШТЪ СА НА БОГА БО

и **ΔΒΗΖΑΑΧЖ** κατὰ τοῦ θεοῦ γὰρ αὐτὴν (sc. γλῶσσαν) ἐκίνουν comPs11,4 Bon, **ΔΒΗΖΑΑΧЖ СА** Pog

ΝΑ ΜΟΛΗΤΕЖ ΔΒΗΣΑΤΗ – *εἰς πρεσβείαν κινεῖν*: БОГОРОДНИЦЕ ... К ТЕБѢ ПРИВѢГАЕМЪ ТЕБЕ КЪДНѢ **НА ΜΟΛΗΤΕЖ ΔΒΗЖЕМЪ** εἰς πρεσβείαν κινουμέν 57r17Zag|| **ΝΑ ΜΟΛΗΤΕЖ** ПОДВИГНЕМЪ 34r25Šaf, **НА ΜΟΛΗΤΕЖ** ПОДВИΖАЕМЪ 68a9Orb
♦ v. etiam ΜΟΛΗΤΕΒΑ

2. горева, созрива маки некому, вознемирува некоѡ; надоедать кому-л., утруждать кого-л.; to trouble, to bother, to annoy sb; – σκύλλειν: ПОУБТО **ΔΒΗЖЕШИ** ОУЧНТЕЛѢ ТИ ЁТИ СΚΥΛΛΕΙΣ Mc5,35 Dbm Dbj, не **ΔΒΗЖИ** Rad Mkd, УТО **ΔΒΗЖЕШИ** Krp|| УТО ДВІЖИШИ Krat; sim. не **ΔΒΗЖИ** μηκέτι σκύλλε L8,49 Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd, не **ΔΒΗЖЕ** (sic) Jov
● refl. **σκύλλεσθαι**: ΓΚΟСПΟДНИ не **ΔΒΗЖИ СА** μὴ σκύλλου L7,6 Rad Dbm Krp Krat Mkd|| не ПОДВИЖИ СА Jov – EXH

Nota: per err. pro φμοῦν: ΔΟΒΡΟТВОРАЩЕ ЖЕО· **ΔΒΗΖΑΤΗ** (sic) ВЕЗОУМНЫХЪ ΥΛΟΒѢЖЪ НЕВѢ[ДѢ]ННѢ φμοῦν 1P2,15 Karp|| ОБРЪЗДАВАТИ Grig, ΩΒΟΥΖДАВАТИ Lobk, ΩΒΡΑΖЪ ΔΑΝΑΤИ (sic) Hlud, ΩΒΟΥΖДАΤΗ Vtš

Cf. ΔΒΗЖΑΤΗ, ПОДВИЖΑΤΗ, ПОΔΒΗΣΑΤΗ
KSM

HA

ΔΒΟΡОВАΤΗ, -РОУЖ, -РОУЕТЪ ipf.

comPsalt

ὑπρεσβιόува, живее; пребывать, жить; to reside, to dwell; – ἀλίξεσθαι: НА ЛОНѢ БО ΩΤЪУИ **ΔΒΟΡОВААШЕ** И ОУ НЕГО БѢАХЖ ЖРѢВЗИ ЕГО ἠύλιζετο comPs30,16 Bon Pog – EXH — Cf. ВЗДВАРѢТИ (СА) sub 2, ВЗСЕЛѢТИ sub 2, ОУДВАРѢТИ (СА)

М

HA

ΔΒΟΡЪ, -А m.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd evOrb evHlud psSlep Str Vran Karp Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan Les Krn

Forma: nom. pl. etiam ΔΒΟΡОВЕ in Bon Pog

гом, живеалиишѣ; дом, жилище; home, dwelling; – αὐλή, ἔπαυλις, οἶκος: ЕГДА КРѢПКИ

ВЗΩРЖЖ СА ΧΡΑΝΗΤЬ СВОИ **ΔΒΟΡЪ** ВЗ ΜΗΡѢ СЖТЬ ИΜѢНІА ЕГО τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν L11,21 Mkd Dbm Dbj Krp|| ДОМЪ Rad Krat; ΚΛΑΤΕΒΑ ΒΟЖИНА ВЗ ДОМЪ НЕΥΖСΤΗΒΖΙΧЪ **ΔΒΟРИ** ЖЕ ΠΡΑΒΕΔΝΖΙΧЪ ΒΛΑΓГО-СЛО[ΒΛΟ]ΒΑΤЪ СА ἐπαύλεις δὲ δικαίων Pr3,33 Grig Lobk Orb; ИЗВЕДОХЪ ТА Ѡ ΖΕΜΑ ΕΓΥΠΕΤЬСΚЫЖ И Ѡ **ΔΒΟРА** РАБОТНАА ИЗБАВНХ ТА ΕΞ οἴκου Mi6,4 Lobk; ТОУ БЖДЕТЪ ВЕСЕЛИЕ ПТИЦАМЪ И **ΔΒОРИ** СРЪНАМЪ ἐπαύλεις ποιμνίων Is35,7 Grig Hlud|| ВЪДВОРЕНІЕ СІРІНОМЪ ἔπαυλις καλάμου Vtš
● **гвор; двор; court; – ἔπαυλις: ΔΒΟРЪ** ΓΛΑΓΟΛΑΤЪ СА БЛИЖНѢΔΑ ДОМОВЪ ΜѢСТА ἐπαύλεις comPs68,26 Bon Pog ● *fig.* за небесните живеалишта: БЛАЖЕНЪ ЖЕГОЖЕ ИЗБЕРА И ПРИЖТЪ ВЗСЕЛИТЬ СА ВЪ **ΔΒΟРѢХЪ** ΤΕΟΝХЪ ΕΝ ταῖς αὐλαῖς σου Ps64,5 Bon Rdm Dčn, sim. 102v21Slep|| ВЪ СЕЛѢХЪ Pog; ПЕТКО ПРѢХВАЛНАМЪ ΩБЪ ОУЕО СЪ ΜΟΥΔΡΙМЫ ДѢВЪАМЫ СЕѢТОНОСНА ВЪНІНДЕ ВЪ **ΔΒΟРЫ** ΓΚΟСПΟΔΑ СВОЕГО 23d31Vtš

гвор, ὑαλαῖα; двор; palace; – αὐλή, οἰκία, οἰκοδομή: ΤЫ СВАТЪИ БѢ Ѡ ΓΡΑΔΛΑ ВІΖΑΝΤΙΑ ΜΕΔΙΝЬ Ѡ ΜΕΝΙΚΛΗΤЬСКАГО СЕѢТА СКАЗАЕМА ВЪ ЦѢСАРЬСΚЫХЪ **ΔΒΟРѢХЪ** ΕΝ βασιλικαῖς αὐλαῖς 293v15Stan; ПЕТРЪ ЖЕ ИДѢШЕ ПО НЕМЪ ИЗДАЛЕУЕ ДО **ΔΒΟРА** ΑΡΧΗΕΡΕΩΒΑ ἕως τῆς αὐλῆς Mt26,58 Rad(bis) Dbj Jov(bis) Krp(bis) Krat Mkd; sim. ДО ВЪНЖТРЪ ВЪ **ΔΒΟРЪ** ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλήν Mc14,54 Dbm Krp, ВЪНЖТРЪ ДО **ΔΒΟРА** Krat, ДО ВЪНАТРЪ **ΔΒΟРА** Mkd; ВЪБѢСА И ВЪ **ΔΒΟРЪ** ΑΡΧΗΕΡΕΩΒЪ εἰς τὴν οἰκίαν L22,54 Krp|| ВЪ ДОМЪ Dbm Dbj Krat; ТЫ ТРИЕ ХОТѢШЕ ПОСЛѢДОВАТИ ДАЖЕ ДО **ΔΒΟРА** ΚΑΙΑΦΙΝΑ ἕως εἰς τὴν αὐλήν 148r25Krn; ИЖЕ Ω **ΔΒΟРѢХЪ** И Ω СЪЗДАНИ ВЕСЕЛИТ СА СІЦЕВЫИ ВѢУНЫХЪ ΒΛΑΓГЪ ХОЩЕТЬ НАГЪ БЫТИ οἰκοδομάς 180r11Les ● **ὑρεгворје на храм, храм (Госѡоров); двор храма, храм (Госнода); court of a temple, hall/house (of the Lord); – αὐλή**: ΠΟΚΛΟΝΗΤΕ СА ΓΟСПΟΔΕΒИ ВЪ **ΔΒΟРѢ** СВАТѢМЪ ЕГО ΕΝ αὐλῇ ἀγία αὐτοῦ Ps28,2 Bon Pog Rdm Dčn; СЕ КЪДНѢ ΚΛΑΓΟСЛОВНТЕ ΓΚΟСПΟДА ВЪСИ РАБИ ΓΚΟСПΟДЪНИ СТОЖЩИИ ВЪ ΧΡΑΜѢ ΓΚΟСПΟДЪНИ ВЪ **ΔΒΟРѢХЪ** ДОМОУ ΒΟΓДА НАШЕГО ΕΝ αὐλαῖς οἴκου θεοῦ ἡμῶν Ps133,1 Bon Pog Rdm Dčn, sim. Ps134,2 Bon Pog Dčn; СЕ БО ЛЮДНЖЕ

ДВОРЪ**ДВѢРЬ**

БЛАГѢ БЛАГОУДѢТЫ НАПЛЬНИШЕ СЕ» ВЪ **ДВОРѢ** ТВОИХЪ ѿроу҃са҃лѣмѣ 15d32Vtš, sim. 66r5Zag] om. 50r10Bit • *влез; вход; entrance; – εἰσοδος:* при вратѣхъ же силнихъ пристѣдитъ въ **ДВОРѢХЪ** же поетъ са ἐν δὲ εἰσοδοῖς Pr8,3 Lobk] въ вѣходѣхъ Grig, въ-ходѣхъ Orb • *спес. внай҃треиностѣи на храмоуѣ, najсвейоуѣо месѣи во храмоуѣ; давир* (bibl.), *внутренняя часть храма, самое святое место в храме; oracle* (bibl.), *innermost part of the temple, the most holy place in the temple; – даѿир:* и вносетъ ѿрен кову҃егъ заповѣди г҃осподниѣ въ мѣсто ѿго] въ **ДВОРЫ** дома въ сѣвѣтаа сѣвѣтихъ подѣ криль хероу҃вникъ еис то даѿир тоу оѿку еис та ἄγια τῶν ἁγίων 3Rg8,6 Vtš] om. Lobk

ДВОРЪ ВРАТАРЬ *враѣар; привратник; door-keeper; – θυρωρός:* семѣ **ДВОРЬ ВРАТАРЬ** ѿвѣрзаетъ о θυρωρός J10,3 Rad] двѣрьникъ Dbm Dbj Jov Krp(bis) Krat • v. etiam **ВРАТАРЬ** — Cf. **ВРАТЬНИКЪ**, **ДВѢРЬНИКЪ**

ДВОРЪ (ОВЪУНИ) *ѡрлю; загон; fold; – αὐλή (τῶν προβάτων):* не вѣходѣи двѣрьми въ **ДВОРЬ** *овѣуни* нь прѣлаза инѣдоу тои есть тать и разбонникъ еис тѣн αὐλὴν τῶν προβάτων J10,1 Rad Dbm Dbj Jov Krp(bis) Krat, sim. 56a28Vtš; и ѿнна овѣца имамъ аже не сѣтъ отъ **ДВОРА** сего ѣк тѣс αὐλῆς ταύτης J10,16 Dbm Dbj Krp Krat • *fig. радѣу҃нѣ* са **ДВОРЕ** словесныхъ овѣцъ αὐλὴ λογικῶν προβάτων 125d15Orb 54r27Hlud] двѣри 112r29Zag 93r19Saf — Cf. **ОГРАДА**

СРѢДЬНИИ ДВОРЪ — *τὰ μέσαυλα:* аще потрѣбѣеши г҃нои *срѣднѣго двора* потрѣби и внатрѣ мирскыѣ похоти τὰ μέσαυλα 15v13Les

Nota: pro Дѣрβѣ: изидѣ савель съ варнавоа въ **ДѢРН** еис Дѣрβѣν A14,20 Str] въ дѣрвѣз Ohr, въ дѣрвинъ Slep, въ дѣврь Karp, въ скодръ (sic) Verk

Cf. вѣдворение, домъ, жилище, село

• на дворъ Krn v. надворъ adv. ♦

KSM

HA

ДВѢРЬ, -и f., saepe **ДВѢРИ**, -ни pl.

Evang Apost Psalt compsalt orPsalt Parim Triod Vtš Stan Les Krn

враѣа, ѡорѣа; дверь, ворота; door, gate; – θύρα, πύλη, πρόθυρον: готовна вънидоша с

нимъ на бракъ и затворени быша **ДВѢРЬ** ἡ θύρα Mt25,10 Rad(bis) Dbj Jov Krp(bis) Krat Mkd; петръ же стояше при **ДВѢРѢХЪ** вънѣ прѣс тѣ θύρα ἔξω J18,16 Rad Dbm Dbj Jov Krp; *анг҃гѣль* (sic) г҃осподнь ношиа ѿвѣрзѣ **ДВѢРИ** темници τὰς θύρας A5,19 Karp Str Vran; не приближи са къ **ДВѢРЕМЪ** домѣ еа прѣс θύραις Pr5,8 Grig Lobk Orb; ѿвѣрзѣ абѣе **ДВѢРЫ** домѣ τὴν θύραν 267v22Krn; прѣде нееманъ ... и ста при **ДВѢРѢ** храма елисеѣва ἐπὶ θύρας 4Rg5,9 Vtš, прѣдъ **ДВѢРИ** Grig Lobk Hlud; великыи василиѣ мѣоу҃лѣтѣоа ѿвѣрзѣ **ДВѢРИ** цр҃к҃ѣе съборныхъ и прѣдасѣтъ ѿ правѣрныхъ тѣс πύλας 119v22Stan; падше идоли съкроу҃шишѣ са и прѣтворишѣ са въ водѣ и излиани **ДВѢРИ** трѣбишьныи διὰ τῶν θυρῶν τοῦ ναοῦ 267v18Stan; сѣвѣтиѣ дѣньи ѡтѣмъ ... христѣаньскыи не **ДВѢРИ** вѣнѣу҃анимъ ни лѣкы съставишъ прѣоура 300v15Les • *Халкоуѣ Тетрапѣулон:* Бронзената порта во Константинопол: сѣвѣщение сѣвѣтихъ • *мѣ мѣу҃нѣнѣкы близъ мѣднѣхъ • дѣ-хъ ДВѢРИ* πλησίον τοῦ Χαλκοῦ Τετραπύλου 101r13Stan • *fig.* ѿвѣрзи же цѣр҃к҃ѣствѣ **ДВѢРИ** 126r25Karp; ѿвѣщаѣтъ ти женихъ г҃лагоу҃а ... ѡиди ѡ мене не прѣимѣтъ бо тебѣ **ДВѢРЬ** тѣснаа ἡ στενὴ πύλη 228v9Les; ѿвѣрзаетъ ѣзѣкомъ **ДВѢРИ** вѣрныхъ θύραν πίστεως A14,27 Karp Ohr Slep Str Verk; да вѣгъ ѿвѣрзѣтъ намъ **ДВѢРИ** словоу θύραν τοῦ λόγου C4,3 Karp; вѣсѣмъ во ѿвѣрзѣашѣ **ДВѢРИ** покааниа τὴν θύραν τῆς μετανοίας comPs35,8 Pog Bon; покаианию ми **ДВѢРИ** ѿвѣрзи тῆς μετανοίας μοι πύλας 54c17Orb 47r23Zag 23r27Saf; блѣжѣнъ ... ѡлѣвѣкѣз еже пѣти моа хранишъ вѣда прѣ моѣхъ **ДВѢРЕХЪ** вѣинѣ ἐπ' ἐμαῖς θύραις (sc. θύραις τῆς σοφίας) Pr8,34 Grig Lobk Orb Hlud] om. Vtš(bis); прѣдъ **ДВѢРИ** днѣсѣ сѣдѣа сѣдѣтъ грѣдѣи комоу҃ждо ѡдаѣ до-стоиннаа по дѣломъ ихъ ѡкоже пишѣтъ ἐπὶ θύραις 18v13Saf 43v9Zag 48c28Orb; да вѣдѣтъ мѣоу҃лѣтѣа тѣоа сѣвѣта и ѡнѣста и бескрѣвна и непороу҃на да видѣтъ **ДВѢРИ** небѣснѣхъ αἱ οὐράναι πύλαι 86v25Les; спѣсѣи дѣоу҃шѣ скрѣбѣшѣ ѡ сѣмр҃тнѣхъ **ДѢРЕН** ἐκ θανάτου 36v2Les; вѣсакаа злаа ѡ оу҃нма грѣдѣтъ и

ДВѢРЬ

соуѣтъ оуи ѿкоже **ДВѢРЬ** тѣлоу θύρα 207v2Krn
 ● за Христос: рече же имъ пакы ксоуѣсь ... азъ
 есмь **ДВѢРЬ** ѡбѣщамъ ѣ θύρα J10,7 Rad Dbm Dbj
 Jov Krp(bis) Krat; азъ есмь **ДВѢРЬ** ѣ θύра J10,9 Rad
 Dbm Dbj Jov Krp(ter) Krat ● за Богородица:
 радѡуи са **ДВѢРН** ѿже слово єдино проиде
 200v9Dēn; радѡуи са **ДВРН** спѡсєнна ѣ пύλη
 тѣς σωτηρίας 94r23Šaf 114r14Zag 127c34Orb
 56v20Hlud; тебе **ДВѢРЬ** непроходнѣ ... именѣм
 та прѣхистаа сѣ пύλην ἀδιόδευτον 152v14Hlud
 187v18Zag 229a13Orb; ѿзыкѣиль **ДВѢРЬ** те
 прѣднаречеуѣ глаголюще врата сѣа затворєна
 бждєть θύραν 177r11Krn — Cf. ВРАТА

KSM

HA

ДВѢРЬНИКЪ, -а m.

Dbm Dbj Jov Krp Krat

вратѣар; привратник; door-keeper; – θυρωρός: семѣ **ДВѢРЬНИКЪ** ѡврьзаетъ ѡ θυρωρός
 J10,3 Krat Dbm Dbj Jov Krp(bis) ДВОРЬ ВРАТАРЬ
 Rad – EXH — Cf. ВРАТАРЬ, ВРАТЬНИКЪ

KSM

HA

ДВѢРЬНИЦА, -а f.

Dbm Jov Rad Krp

вратѣарка; привратница; female door-keeper; – ѣ θυρωρός: рече **ДВѢРЬНИЦИ** въведи
 петра тѣ θυρωρѣ J18,16 Rad Dbm Jov Krp ВРАТАРИЦИ Dbj;
 глагола же раба **ДВѢРЬНИЦА** петрови ѣ θυρωρός J18,17 Rad Dbm Jov Krp ВРАТАРИЦА Dbj – EXH — Cf. ВРАТАРИЦА,
 ВРАТАРЬНИЦА, ВРАТЬНИЦА

KSM

HA

ДВѢРЬЦА, -ѣ f. pl.

Stan Les

Formae: acc. -ци in Stan (semel) Les (semel); loc. -цехъ
 in Stan (semel)

1. вратѣичка; дверца; small door; – θυρίς:
 затвори двєри вънѣтрѣ и встави **ДВѢРЦѢ**
 малы єдины адоу же пищѣ прѣимаше θυρίδα
 μικράν 100v17Les; бѣхъ же **ДВѢРЦѢ** малы междоу
 има θυρίς μικρά 109r12Les; видѣше же бѣаженѣхъ
ДВѢРЦАМИ διὰ тѣς θυρίδας 109v17Les; създастѣ

ДѢБЕЛЬ

кєлима малѣ и вълѣзостѣ вънѣтрѣ въ **ДВѢРЦИ**
 малѣ (sic) и зъ нихъ же пищѣ малѣ и водѣ по малоу
 възимаѣтѣ εισελθοῦσαι ἔσω ἀνέκτισαν τὴν θύραν
 μετὰ πηλοῦ καὶ λίθων. Καὶ ἀφῆκαν θυρίδα μικράν
 153r4Stan; на харѣти малѣ написавѣ ѿже ѡ сєбѣ
 поставѣ въ **ДВѢРЦЕХЪ** ἐν тѣ θυρίδι 274v20Stan

2. ѡрозорец; окно; window; – αἱ θυρίδες:
 ѣасто възираетѣ на **ДВѢРЦА** храмоу желѣхъ хотѣ
 видѣти свѣтъ ἐπὶ τὰς θυρίδας 39v16Les – EXH
 — Cf. ОКЗНЫЦЕ

KS M(ДВѢРЬЦА)

HA

ДѢБЕЛОСТЬ, -и f.

Krn

дебелина; толицина; corpulence; – про μῆκος:
 имѣтъ трыє статѣи сирѣчь **ДѢБЕЛОСТЬ**
 широтѣ и глзбынѣ ѿкоже да речеуѣмъ єдино
 тѣло ѣлѡвѣкѣ или єдинѣ камень или єдино
 дрѣво потреба да иматѣ и длзготѣ и широтѣ
 и глзбынѣ μῆκος 153v23Krn – EXH — Cf.
 ДѢБЕЛЬ, ДѢБЕЛѢННЄ, ОУДѢБЕЛѢННЄ

M

HA

ДѢБЕЛЪ, -ѣи adj.

Les

1. дебел; толстый; stout; – παχύς: аще ли
 видѣши въса въ бєстраши бѡжѣмъ ходащѣхъ
ДѢБЕЛЫ и здравы тѣлєсы не рєвноуи дѣломъ
 ихъ и бєзѡазънѣствоу ихъ παχεῖς καὶ ὑγίεις τῷ
 σώματι 20v24Les; ѡбразомъ ѣрѣнѣи и шѣами
ДѢБЕЛЫМИ ὡκαаннѣи καὶ τῷ τρόπῳ σπόνδυλοι
 ἀθλητῶν 89v2Les — Cf. ТЛЗСТЪ

2. ѣвро, нерамен; жесткий, неровный; hard, rough; – τραχύς: нѣаше же житѣнѣ
 ѡставѣше и ѡбѣщанѣи и правыѣ пѣти и
 ѣпатми стѣнными и **ДѢБЕЛЫМИ** пѣтами ходишѣ
 διὰ κρημνῶν καὶ τραχειῶν βαδίξει 123r11Les

EXH

M

HA

ДѢБЕЛЬ, -и f.

prolVtš

дебелина; толицина; corpulence; – ѡυκος:
 ниже къ **ДѢБЕЛИ** вєликои тѣлєснѣи тѣломъ

ДЕКАПОЛИНСКЪ v. ДЕКАПОЛЬСКЪ

ДЕКАПОЛИТЪ, -а m., nom. propr.

kalKrp kalSlep Stan

Декаполиѣ; Декаполит; Decapolite; – Дека-полѣтѣ;

1. именување на преп. Прокопѣ, ‘кој потекнува од Декапол (Десетоградиѣ)’ (v. ДЕКАПОЛИИ sub 2): прѣподѣбнаго шѣтѣца нашего исповѣдника прокопиа **ДЕКАПОЛИТА** Прокопіου τοῦ Декаπολίτου 156r14Krp, (**ДЕ**)КАПОЛИТА 124r18Slep; мѣсѣца тогѣо ·к̄з̄· памѣтѣ прѣподѣбныхъ исповѣдникъ Василиа и прокѣопиа **ГЛАДЕКАПОЛИТЪ** ѱѣеника ѣго 151v21Stan – EXH — Cf. прокопини

2. именување на преп. Григорѣ, ‘кој потекнува од Декапол (Десетоградиѣ)’ (v. ДЕКАПОЛИИ sub 2): мѣсѣца тогѣо ·к̄· памѣтѣ прѣподѣбнаго григориа **ДЕКАПОЛИТА** Γρηγορίου τοῦ Декаπολίτου 67r17Stan; григориѣ **ДЕКАПОЛИТЪ** бѣше ѿ ѣпархиѣ сирскыѣ (sic, pro Ἰσαυρίας) декаполиѣ близъ иринопѣ Γρηγόριος ὁ Декаπολίτης 67r23Stan — Cf. григориини sub 7

S

НА

ДЕКАПОЛИИ, -иа f., ДЕКАПОЛЬ, -лѣ m.
et -ли f., nom. propr. loci

Dbj Rad Krp Krat Mkd Stan

Десеѣоградиѣ; Десятиградиѣ; Decapolis; – Декѣполис;

1. група од десет градови во Палестина, во близина на Генисаретското Езеро (Галилејското Море) и по долината на р. Јордан: ѣ по немъ идоша народи мнози ѿ галилеа и **ДЕКАПОЛИ** Δεκαπόλεως Mt4,25 Rad, **ДЕКАПОЛИИ** Krp Krat, **ДЕКАПОЛЪ** Mkd⌘ десатиградѣ Stm Jov; и наѣтѣ проповѣдати въ **ДЕКАПОЛИИ** ἐν τῇ Δεκαπόλει Mc5,20 Rad Dbj Krat, въ **ДЕКАПОЛИ** Krp Mkd — Cf. десатиградѣ

2. група од десет градови во областа Исаврија, Мала Азија: григориѣ декаполитѣ бѣше ѿ ѣпархиѣ сирскыѣ (sic) **ДЕКАПОЛИИ** близъ иринопѣ ἐκ τῆς ἐπαρχίας Ἰσαυρίας Δεκαπόλεως 67r24Stan; мѣсѣца тогѣо ·ѣ· прѣподѣбнаго

ѿѣца нашего в ѣудесеѣхъ ламбада иже въ иринопѣ **ДЕКАПОЛИИ** 262v18Stan

EXH

KS(ДЕКАПОЛЬ)

НА

ДЕКАПОЛЬ v. ДЕКАПОЛИИ

ДЕКАПОЛЬСКЪ,

ДЕКАПОЛИНСКЪ, -зиn adj.

Dbm Rad Krp Krat Mkd

на Десеѣоградиѣ; Десятиградиѣ (gen.); *of Decapolis; – тѣс Декапѣлеѣс:* (v. ДЕКАПОЛИИ sub 1): приде на морѣ галиленско междѣ прѣдѣли **ДЕКАПОЛЬСКЫ** ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως Mc7,31 Rad149a1 Dbm, междѣ прѣдѣлѣ **ДЕКАПОЛЬСКЪ** Krp, междѣ прѣдѣли **ДЕКАПОЛИНСКЫИ** Krat, междѣ прѣдѣлѣ **ДЕКАПОЛЪСКЫИ** Mkd⌘ междѣ прѣдѣлѣ и десатиградѣ Dbj, междѣ прѣдѣлы десатиградѣ Jov, om. Rad75c20 – EXH — Cf. десатиградѣ

KS

НА

ДЕКЕМВРИИ v. ДЕКАБРЪ

*ДЕКИЕВЪ adj. poss.

Stan

на Дециѣ; Деция (gen.); *of Decius; – тоѣ Декѣиѣ:* (v. ДЕКИИ sub 1): сии бѣаѣхъ въ цѣрѣѣство **ДИКЕВѣ** (sic) ἐπὶ τῆς βασιλείας Δεκίου 95r20Stan – EXH — Cf. *ДЕКИИАНЪ

0

НА

ДЕКИИ, -иа m., nom. propr.

saepissime ДИКЕИ, -ѣя

Stan

Дециѣ; Деций; Decius; – Дѣкиѣс:

1. римски имп. Gaius Messius Quintus Traianus Decius (249–251): **ДЕКИИ** же възвращѣшъ са ѿ перѣсѣ тоѣ дѣ Декѣиѣ ὑποστρέψαντος ἐκ Περσίδος 299r7Stan; тѣи бѣше ѿ андиѣѣхѣ при **ДЕКЕИ** (sic) цѣрѣѣри ἐπὶ Декѣиѣ тоѣ βασιλέως 29r3Stan; ти пострадаѣшъ при **ДИКЕИ** ἐπὶ Декѣиѣ βασιλέως 76r2Stan; тѣи въ вѣременѣ бышъ **ДИКЕИ** κατὰ τοὺς χρόνους Декѣиѣ 299r1Stan

χρῖς<т>е тῆ φιλοπράγμωνι δεξιᾶ 174v3Zag 136r31Šaf 214c22Orb 141r31Hlud; цѡрь же **ДЕСНИЦОУ** томоу подабѣ и шловнзавѣ и въшьдѣ въ градѣ деξιᾶς 165c9Vtš; грѣди не бои се приближити се къ мнѣ **ДЕСНИЦУ** на врьхѣ мои положи възоупи благаго<ло>влєнь 112b22Vtš; на ѱелѣ или на **ДЕСНИЦИ** деξιᾶ 292v19Les • *fig.* **ДЕСНИЦЕА** оубо божиеж възне<е>нь бысть тῆ деξιᾶ A2,33 Vran Str Karp; спѡси **ДЕСНИЦЕЖ** твоєж и оуслыши ма тῆ деξιᾶ σου Ps59,7 Pog Rdm Dċn, **ДЕСНИЦУ** Bon; sim. **ДЕСНИЦЕЖ** Ps107,7 Bon Pog Rdm Dċn; ꙗко **ДЕСНИЦЕЖ** божиеа спѡсе са ѱлѡвѣж тῆ деξιᾶ тоу θεοῦ comPs108,27 PogꝚ рѡкож Bon; жидовьскы дѣти такожде нерадивше бо ѡ **ДЕСНИЦИ** христоѣ тож развѣани быша тῆς деξιᾶς тоῦ Χριστοῦ comPs20,9 Pog Bon; христѡу едѣномѣ **ДЕСНИЦА** ѱис<т>а вѣ истинѣ ѣ деξιᾶ comPs14,5 Bon Pog; иже не развѣмѣшѣ **ДЕСНИЦУ** своѣ ни лѣвицѣ своѣ деξιᾶν αὐτῶν Jon4,11 Orb Lobk, **ДЕСНИЦЕАЖ** (sic) Grig, **ДЕНИЦУ** (sic) Hlud KS M(дєсьница) НА

ДЕСНЪ, -ѣн adj.

Evang (incl. evOrb evHlud) Apost Psalt comPsalt orDċn Parim Triod Vtš Stan Les Krn

десен; правый; right; – δεξιός: аще **ДЕСНАѢ** твоѣ рѡка съблажнѣтъ та оустѣци ѣ и врьзи ѿ себе ѣ деξιᾶ σου χεῖρ Mt5,30 Rad Stm Mkd, **ДЕСНА** Krat; аще кто та оударить въ **ДЕСНАЖ** ланитѣ шрати ѣмоу и дроугѣж еῖς τὴν деξιᾶν σιαγόνα Mt5,39 Rad Stm Krp Krat Mkd, sim. L6,29 Dbm RadꝚ om. Krp Krat Mkd; дрзжалѣ еси рѡкѣ **ДЕСНАЖ** моѣ тῆς χειρὸς тῆς деξιᾶς μου Ps72,23 Pog Bon Rdm Dċn; **ДЕСНАА** ѡѱеса ихѣ изводоше имѣ тоῦς деξιῶς ... ὀφθαλμούς 19v17Stan; видѣхѣ голѣбѣ бѣль сѣдащѣ на **ДЕСНОМѢ** ти рамѣ еῖς τὸν деξιῶν σου ὄμῃον 2v1Les • *fig.* **ὁ ἐκ деξιῶν:** не ѡлжѣи бо са ѿ оѣѣца вѣ истинѣ и ѿ **ДЕСНААГО** сѣданна не двигнѣ са ѡнѣдѣ тῆς ἐκ деξιῶν καθέδρας comPs15,8 Pog Bon; не ѡлжѣи мене **ДЕСНАГО** си прѣстоѡниѣ тῆς ἐκ деξιῶν σου παραστάσεως 10v2Zag, sim. 128v26Zag 107v30Šaf 142c29Orb 70v34Hlud; съ **ДЕСНИМИ** ма приѱти

ѡвѣцѣмѣ 9v27Zag, sim. нѣ **ДЕСНИХѢ** ма ѡвѣцѣ приѱти τοῖς ἐκ деξιῶν ... προβάτοις 142r23Zag, **ДЕСНИМИ** ма ѡвѣцѣми приѱти 161d7OrbꝚ нѣ еднѣхѣ ма ѡвѣцѣхѣ приѱти 120v8Šaf; sim. **ДЕСНИѢ** ѡвѣцѣмѣ приѱти 158b18Vtš; сѣѣте и **ДЕСНИѢ** страни насѣ сподѡбы теоними мѡлитѣамѣ 181b16Vtš • *adj.-subst.* **ДЕСНАЯ** f. *десница, десна рака; десница, правая рука; right hand; – ἡ деξιᾶ:* да не развѣмѣтъ шѣа **ДЕСНЫѢ** дѣла тῆς деξιᾶς τὸ ἔργον 14r21Bit 47b29Orb, **ДЕСНАЖ** (sic) 17r13Šaf, sim. **ДЕСНЫИѢ** 21v13Bit

ВЪ ДЕСНѢ, НА ДЕСНО, О ДЕСНАЖ adv. *надесно, на деснайѣа сѣрана; направо, вправо; to the right; – εἰς τὰ деξιᾶ, деξιᾶ, деξιᾶ; πρὸς τὰ деξιᾶ* (Krn): на оуκλονѣтѣ са **ВЪ ДЕСНѢ** еἰς τὰ деξιᾶ Is9,19 Grig, **НА ДЕСНО** Lobk Orb; ни **НА ДЕСНО** ни на шоѱе оукланѣти са деξιᾶ comPs26,11 Pog Bon; sim. не оуклони са ни **НА ДЕСНО** ни на шѣе еἰς τὰ деξιᾶ 63r4Les; sim. ни **НА ДЕСНО** ни на лѣво деξιᾶ 106r1Les; сѣмотрѣхѣ ѡ **ДЕСНАЖ** и възгледахѣ и не бѣ знаѣи мене еἰς τὰ деξιᾶ Ps141,5 Rdm Bon Pog Dċn; снлою божѣю ѡбрати се рѣка **НА ДѢСНО** и не поврѣди храмѣ πρὸς τὰ деξιᾶ 240r6Krn — Cf. **ДЕСНѢ** sub 1

О ДЕСНАЖ, О ДЕСНАЖ, О ДЕСНО adv. *десно, оддесно, оо деснайѣа сѣрана; справа, с правой стороны; on the right side; – ἐκ деξιῶν, ἐν деξιᾶ; деξιᾶ* (Krn): тѣгда пропаша с нимѣ два развѡнника единоѱо ѡ **ДЕСНАЖ** и единоѱо ѡ шоѱѣжѣ ἐκ деξιῶν Mt27,38 Rad Dbj Jov(bis) Krp(ter) Krat Mkd Orb Hlud, sim. Mc15,27 Dbm Jov Rad Krp(bis) Krat Mkd Orb Hlud, sim. L23,33 Dbm Dbj Jov Rad(bis) Krp(bis) Krat Mkd Orb; и посаждѣ ѡ **ДЕСНАЖ** себе на кѣвѣснѣжѣ ἐν деξιᾶ αὐτοῦ E1,20 Ohr Slep Str Karp Verk; сѣде о **ДЕСНАЖ** велиѱествиѣ въ высокиѣ ἐν деξιᾶ Hb1,3 Str, ѡ **ДЕСНАЖ** Ohr(bis) Karp VerkꝚ lac. Slep; стоѣща ѡ **ДЕСНОЮ** ѡлтарѣ кадилнаѱо ἐκ деξιῶν 7r18Stan, sim. 22v10Stan; не бѣ моѱно проѱе ни ѡ **ДЕСНОЮ** ни ѿ (sic) шѣю минѣти деξιᾶ 18r24Krn; слѣзѣнкѣѣ бѡ грѣ[д]ѣтъ ѡ **ДЕСНО** ἔρχεται деξιᾶ 12r21Krn — Cf. **ДЕСНѢ** sub 2

KS M(дєсьнъ)

НА

ДЕСАТОВАТИ

● **КОГО:** ЗАПОВѢДИ ИМАТЬ **ДЕСАТОВАТИ** ЛЮДИ ПО ЗАΚΟΝΟΥ ἀποδεκατοῦν τὸν λαόν Hb7,5 Karp] ОΤΖДЕСАТЪСТВОВАТИ Slep – EXH — Cf. ДЕСАТЬСТВОВАТИ sub 2, ОΤΖДЕСАТЪСТВОВАТИ sub 2

М

НА

ДЕСАТОГРАДЪНЪ, -ЪН adj.

Les

над десетъ градовъ; над десятию городами; over ten cities; – τῶν δέκα πόλεων: ВЪЗЕМШИ ЖЕ СЪ МНОЖ СРЕБРЪНИКЪ СЕ КЫНѢ ПОДВИЗАНТЕ СЯ ДѢНЪ И НОЩЬ КОУПЛА ТВОРАЩЕ ДА ПОЛОУЧУТЕ И СЕ НАУАЛО **ДЕСАТОГРАДНОЕ** πραγµατεύονται μετὰ δόξης ἀρχεῖν τῶν δέκα πόλεων 116r8Les (cf. L19,17) – EXH

Ø

НА

ДЕСАТОНАУАЛЬНИКЪ, -А m.

parVtš Krm

десетъначалникъ, десетъникъ, уйравийел на десетъ луѣ; десятиначальникъ, начальник десяти человек; captain over tens, commander of ten men; – δεκάδαρχος: ПОСТАВИ ИХЪ НАДЪ КАМЫ ОБЛАДАТЫ ТИСОУЩОНАУЕЛНИКЪ И **ДЕТОНАУЕЛНИКИ** δεκαδάρχους Dt1,15 Vtš] ДЕСАТНИКЪ Lobk Hlud — Cf. ДЕСАТЪНИКЪ ● *term. milit.* ЕГДАЖЕ СЪБРАШЕ СЕ ВЪЗСИ ВОИНЫ И ПОИДОШЕ ПРѢДЪ СВЕТАГО И ВИДѢВЪ ИХЪ ОУРЕДИ ВЪСѢХЪ НА **ДЕТОНАУЕЛНИКИ** И СТОНАУЕЛНИКЪ И ВЪ ИНОМЪ УИНОМЪ eis δεκαρχίας 259r15Krm – EXH

Ø

НА

ДЕСАТОРИЦЕЖ adv.

Les

десетъкратно; десятикратно; tenfold; – δεκαπλασίονα: БОЛШЖЖ ЖЕ ВЕНЬАМИННУ ПОДАСТЬ **ДЕСАТОРИЦЕЖ** ПАУЕ ВЪСѢХЪ ДЕКАПЛАСІОНΑ 269r12Les – EXH

М

НА

ДЕСАТОСТРОУНЪНЪ, -ЪН, ДЕСАТЬСТРОУНЪНЪ adj.

psOhr Psalt comPsalt

десетъструнненъ; десятиструнный; ten-stringed; – δεκάχορδος: ВЪ ПСАЛЪТЪИРИ

ДЕСАТЪ

ДЕСАТЪСТРОУНЪНЪ ПОИТЕ ΕΜΟΥ ἐν ψαλτηρίῳ δεκάχορδῳ Ps32,2 Bon Pog, **ДЕСАТОСТРОУНЪНЪ** Rdm, **ДЕСАТОСТРОУНЪНЪ** Dčn, sim. **ДЕСАТОСТРОУНЪНЪ** 56v6Ohr; ВЪ **ДЕСАТОСТРОУНЪНЪ** ПСАЛЪТЪИРИ СЪ ПѢСНИЖ ВЪ ГЖСЛЕХЪ ἐν δεκάχορδῳ ψαλτηρίῳ Ps91,4 Dčn, **ДЕСАТОСТРОУНЪНЪ** Bon, **ДЕСАТЬСТРОУНЪНЪ** Pog, **ДЕСАТОСТРОУНЪНЪ** Rdm; ВЪ ПСАЛЪТЪИРИ **ДЕСАТОСТРОУНЪНЪ** ВЪСПОЖ ТЕБѢ ἐν ψαλτηρίῳ δεκάχορδῳ Ps143,9 Bon Rdm, **ДЕСАТЬСТРОУНЪНЪ** Pog, **ДЕСАТОСТРОУНЪНЪ** Dčn ● *fig.* **ДЕСАТЪСТРОУННО** ВЪО БЖДИ СРЪДЦЕ СИРѢУЪ ДЕСАТИЖ ЗАПОВѢДИ ОУКРѢПЛЕНО ЕЖЕ ЕСТЬ ДЕСАТЪ СЛОВЕСЪ ГЛАГОЛУЕТ ЖЕ СЯ И ДЕСАТЬ ПРЪСЪТЪ СТРЪНЫ ИМИЖЕ ДРЪЖИМЪ КЕСЪТЪ ПСАЛТІРЪ δεκάχορδος comPs32,2 Pog Bon; **ДЕСАТОСТРОУНЪНЪ** ГЛАГОЛУЕТЪ ДВА НА ДЕСАТЕ КАМЕНЕ ЗНАМЕНАНА ИМИЖЕ ЯКО СТРОУНАМИ СИРѢУЪ ЯКО ЖІЛАМИ ПОЕТЪ ДОУХОВЕНЪ ПСАЛЪТІРЪ ВЪРЪНЪИХЪ δεκάχορδον λέγει τοὺς δέκα λίθους τοῦ νόμου comPs143,9 Bon, **ДЕСАТЬСТРОУНЪНЪ** Pog – EXH

KS(ДЕСАТИСТРОУНЪНЪ) М

НА

ДЕСАТЪ, -ЪН num. ord.

Dbj Grig Lobk typVtš Stan prolVtš Krm

десетъи; десятый; tenth; – δέκατος: И ВѢ ГОДИНА **ДЕСАТАМ** δεκάτη (var. ἔκτη) J1,39 Dbj] ДЕВАТАѢ (sic) Dbm, ПТА Krp; ПОСЪТЪ **ДЕСАТЫН** δεκάτη Zch8,19 Lobk] П. Grig Orb; ВЪ **ДЕТИ** ΥΑΣЪ ДЪНЪ КЛЕПЛЕМЪ ВЕЛІКОЕ СЪБИРАЕМЪ СЕ ВЪ ЦРЪКОВЬ 114a8Vtš; ДА ПРІНДЕМЪ ЖЕ СКАЗАТИ И **ДЕТОЕ** ВЪПРОШЕНІЕ КОЕ ЕСЪТЪ ΤΟ δέκατον ζήτημα 22r10Krm; ВЪ **ДЕТЫ** ДЪНЪ МАРТА ΜΕΤΕΚΛΑΨΑ eis τὴν δεκάτην ἡμέραν 108v4Krm

In num. compos.: ЕДИНИ НА ДЕТОЕ ... ДВА НА ДЕТОЕ ... ТРЕТИ НА ДЕТОЕ ... УЕТЕРЪТО НА ДЕТОЕ ἐνδέκατον ... δωδέκατον ... τρίτον καὶ δέκατον ... τεσσαρακαδέκατον 145r9.11.13.14Krm; *ВТОРО НА ДЕТОЕ* δωδέκατον 152v12Krm; И *ВТОРО НА ДЕСАТОЕ* ИСПЛЪНИ УИСЛО 258r20Stan; СЛЫШИТЕ И *УЕТЕРЪТО НА ДЕСЕТОЕ* ВЪПРОШЕНІЕ ΤΟ τεσσαρεσκαδέκατον ζήτημα 153v18Krm; ЕЩЕ *ПЕТИ НА ДЕТОЕ* ДА РАЗДРЕШИМЪ ΤΟ πεντεκαδέκατον 154r12Krm; ВЪ *ПЕТО НА ДЕТО* ЛѢТО ВЛАДЪУЧЕСТВІА 114a31Vtš;

ДЕСАТЪ

ДЕСАТЬСТВОВАТИ

ПАТОЮ ЖЕ НА ДЕСАТОЮ ЛѢТО ИМѢА ПОСТРИЖЕ
СА ВЪ НѢКОЕМЪ МОНАСТЫРИ 182r19Stan; *ω*СМО НА
ДЕСЕТО ЛѢТО οκτωκαιδέκατον ἔτος 157c12Vtš

Cf. $\overline{\Gamma}$ sub 2

KS M(ДЕСАТЗИН)

НА

ДЕСАТЬ num. card.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd evHlud Apost Bon
Pog Dĕn comPsalt orDĕn parHlud Triod Vtš Stan prolVtš
Les Krm

гесей; *десять*; *ten*; – *δέκα*, ι' : ВЗЗМЕТЕ ЖБО
ТАЛАНТЬ И ДАНТЕ ИМАЩОМОУ ДЕСЕТЬ ТАЛАНТЬ
τὰ δέκα τάλαντα Mt25,28 Mkd $\overline{\Gamma}$ Dbj Jov(bis)
Rad(bis) Krp61v30 Krat, $\overline{\epsilon}$ πέντε (var.) Krp118v7;
БЖДИ ОБЛАСТЬ ИМЫ НАДЬ ДЕСАТИИХ ГРАДЬ ΕΠΑΝΩ
δέκα πόλεων L19,17 Dbm Dbj Rad Krp Mkd $\overline{\Gamma}$ Jov
Krat; РАСТАЖЕНЬ БЫВЪ ДЕСАТИИХ ВОИНЪ ЗА ШЕФ
РЖЦѢ ὑπὸ δέκα στρατιωτῶν 208v1Stan; ИЖЕ СЖТЪ
ИНѢНЫЕ ДЪНЫ ИЖЕ ИМѢТЪ ПО ДЕТЬ ЧАСЪ ἄπο
δέκα 55v17Krm; СЕДМИ КРАТЬ ЯВИ СЕ КЗ ДЕСТИ
ΤΖΚΜΟ ΑΠΟΚΟCΤΟΛΩΜΚΥ πρὸς τοὺς δέκα μόνον
μαθητάς 117r9Krm • num.-subst. οἱ δέκα: и
СЛЫШАВШЕ ДАТЬ НАЧАШЪ НЕГОДОВАТИ ω ἸΑΚΩΒѢ
и ω ἸΩΑΝΝѢ οἱ δέκα Mc10,41 Mkd Dbm Jov Rad $\overline{\Gamma}$
Krat; sim. ДЕСАТЬ οἱ δέκα Mt20,24 Dbj, ДЕСАТИИ
Krp Mkd $\overline{\Gamma}$ Krat — Cf. ДЕСАТИЦА ♦ ДЕСАТЬ
ЗАПОВѢДИ – *δέκα ἐντολαί*: ДЕСАТЪСТРОУННО
ЖБО БЖДИ СРЪДЦЕ СИРѢУЪ ДЕСАТИИХ ЗАПОВѢДИ
οὐκρѣπλενο еже еCТЪ ДЕСАТЪ СЛОВЕСЪ ταῖς δέκα
ἐντολαῖς comPs32,2 Pog Bon

In num. compos.: • НА ДЕСАТЕ, raro НА ДЕСАТИ
in num. card. et ord. 11–19: и ЯКО ЯВИ СА КИФѢ
ПОТОМ ЖЕ ЕДИННОМУ НА ДЕСАТИ τοῖς ἑνδεκα
1C15,5 Ohr, ЕДИННОМУ НА ДЕСАТЕ Slep Karp, и
ПОЕМШЕ ЕДИННОГО НА ДЕСАТЕ Str, ЕДИННОМУ НА
ДЕСЕ[ТЕ] Verk; ПРОХОЖДАШЕ КСОУСЬ СКОЗѢ
ГРАДЫ И СЕЛА ... и ШБА НА ДЕСЕТЕ с нимъ οἱ
δώδεκα L8,1 Rad Dbm Krp Krat Mkd; ЕДИННОГО Ѡ
ДВОЮ НА ДЕСАТЕ прорѣожъ малѣхъ ἐνὸς ἐκ τῶν
δώδεκα προφητῶν τῶν μικρῶν comJon2,tit/Ct Bon, Ѡ
ОБОЮ НА ДЕСАТЕ Pog; САДЕТЕ РЕЧЕ АПОСТОЛОМЪ
СЪ МНОЖ НА ДВОЮ НА ДЕСАТИ прѣстолоу ἐπὶ ἱѢ
θρόνου comPs100,6 Bon, НА ДВОЮ НА ДЕСАТЕ
Pog; ВЗ ПРЪБЫ НА ДЕСАТЕ ЧАСЪ 75r8Bit; ВЪ

ПАТОЕ НА ДЕСАТЕ ЛѢТО 120v27Karp • in num.
20–90: ПО ДВА ДЕСАТИ ЛѢТЪ СВАТАА ВИКАРИИ
ИТИ ВЪ КАПАНИИ И МЖУЧИТИ СА метὰ δὲ χρόνους
εἴκοσι 264v17Stan; БѢ КСОУС БКО ТРЬМИ ДЕСЕТИ
ЛѢТЪ ἐτῶν τριάκοντα L3,23 Rad Krat, ТРЕМЬ
ДЕСЕТЕМЬ Dbm Dbj, ТРЕМЬ ДЕСАТЬ Krp $\overline{\Gamma}$ $\overline{\Lambda}$
Mkd; ПО ЧЕТЫРЕХЪ ДЕСАТЕХЪ ЛѢТѢХЪ διὰ
τεσσάρων (var. δεκατεσσάρων) ἐτῶν G2,1 Slep, ПО
ЧЕТЫРИ НА ДЕСАТЕ ЛѢТѢХЪ Karp; ОУЧЕНИКЪ
БѢ ВЪ СВАТЫХЪ ΑΠΟCΤΟΛѢХЪ СЪ СЕДМИИ
ДЕСАТЬ τοῖς ἑβδομήκοντα 154v21Stan • съ
ДЕСАТИИХ ТЫСАЩЪ δέκα χιλιάσιν L14,31 Dbm Dbj
Rad Krp Krat Mkd

Cf. $\overline{\Gamma}$ sub 1

KSM

НА

ДЕСАТЬНИКЪ, -а m.

Lobk parHlud

гесейначалник, *гесейник*, *уѣравиѣл* на
гесей луѣ; *десятиначальник*, *начальник*
десяти человек; *captain over tens*, *commander*
of ten men; – *δεκάδαρχος*: и ПОСТАВИХЪ Ж
ВЛАСТЫ НАДЪ ВАМИ ТЫСЖЩИКЫ И СОТНИКЫ И
ДЕСАТНИКЫ δεκαδάρχους Dt1,15 Lobk Hlud
ДЕCЕТОПАЧЕЛНИКИ Vtš – EXH — Cf. ДЕСАТО-
НАЧАЛЬНИКЪ

SM

НА

ДЕСАТЬНИЦА 146b33Orb per err.

v. ЧЕТВОРОДЕСАТЬНИЦА

ДЕСАТЬСТВОВАТИ, -ствоуѣ,

-ствоуетъ ipf.

Rad Slep Karp

1. *дава гесейок*; *давать десятину*; *to pay*
tithe; – *ἀποδεκατοῦν*: ГОРЕ ВАМЪ КЪНИГОУИИ И
ФАРИСЕИ ЛИЦЕМѢРИ БКО ДЕСАТЬСТВОУЕТЕ МЖТЖ И
КОПРЬ И КИМИНЬ И ВСТАВИТЕ ТАЖЬШАА ЗАКОНА
СЖДЬ И МИЛОСТЬ И ВѢРЖ ἀποδεκατοῦτε Mt23,23
Rad57b6 $\overline{\Gamma}$ ОТЬДЕСАТОУЕТЕ Dbm, ѠДЕСАТЬСТВОУЕТЕ
Rad158d17 Krp, одесетъствоуете (sic) Krat, Ѡде-
сатоуете (sic) Mkd, десѣтинѣ творите Hlud — Cf.
ДЕСАТИНА (ДЕСАТИИХ ДАТИ/ДАЮТИ/ТВОРИТИ),
ОТЪДЕСАТОВАТИ, ОТЪДЕСАТЬСТВОВАТИ sub 1

2. зема десейѡк оу некоѡо; брать десятину с кого-л.; *to take tithe of sb*; – *δεκάτω*:

● **КОГО**: то же не причитаемы родомъ ѿ нихъ **ДЕСАТЬСТВОВА** Авраама δεδεκάτωκεν Ἀβραάμ Нб7,6 Карп Slep — Cf. ДЕСАТОВАТИ, ОТЪДЕСАТЬСТВОВАТИ sub 2

EXH

SM

HA

ДЕСАТЬСТРОУНЪНЪ

v. ДЕСАТОСТРОУНЪНЪ

ДИВИИ, ДИВИЯ, ДИВИЕ adj.

Stm Dbj Krp Krat Mkd Psalt comPsalt parVtš Triod Vtš Stan Les Krn

1. *див*; *дикий*; *wild*; – *ἄγριος*; *ἀνήμερος* (Krn): ● за животни: и послю на вы зѣѣри **ДИВІЕ** земльскіиє та θηρία та ἄγρια Lv26,22 Vtš; озова и вепрз ѿ лѣга инокз **ДИВИИ** поѡлз естз μονὸς ἄγριος Ps79,14 Bon Pog Rdm Dčn; и тогда поущенна бысктъ **ДИВИИ** львица гладомъ заморена ἄγρία λέαινα 103v14Stan; привазанъ бысктъ къ **ДИВИЕМОУ** коню ἵππος ἄγρίους 131r19Stan; и **ДИВИИ** зѣѣрми ѡбладати τῶν ἄγρίων θηρίων 156r7Stan; и въсплауат са въкоупѣ животнаа въѣ **ДИВІА** съ птицами и дрѣва польскаа та ζῶα та ἄγρια 295r12Les ● *fig.* зѣѣрие ма **ДИВИ** снѣдажъ нѣ ѿ нихъ ма истрыгни владѣрько 85v14Bit 103v8Zag 86v4Šaf 119a38Orb 46v12Hlud; **ДИВІИ** же зѣѣрь царь глаголю ликинїе ἀνήμερον θηρίων 219r11Krn ● за растенија: питающе са ѿ зелни **ДИВИХЪ** ἀπὸ βοτάνων ἄγρίων 112v3Stan; ста подъ смоковню **ДИВИЮ** ὑποκάτω συκῆς ἄγρίας 15r9Stan ♦ **ДИВИЯ** **МАСЛИЦА** – *ἀγριελαία* (Krn): кто во побѣдѣше въ таковыє петѣхъ игри вѣнѣваахъ его сз вѣтвы **ДИВІЕ** маслици мѣ клади ἀγριελαίας 75r5Krn ♦ v. etiam маслица ♦ **МЕДЪ ДИВИИ**: мед од диви пчели: ѡдъ же его вѣ прѣжи и медъ **ДИВИИ** мѣли ἄγριον Mt3,4 Krat Stm Krp Mkd, sim. Mc1,6 Dbj Krp Krat Mkd; пища же емоу вѣше въ пѣстыни *медѣ* **ДИВИИ** и ластари ѿ дрѣвѣсь поустынныхъ мѣли ἄγριον 27v11Krn ♦ v. etiam МЕДЪ

за луѓе: *необуздан, нескроушлив; необузданный, неукротимый; unrestrained, tameless*; – *ἄγριος*: блѣжени кротци ѡко ти наслѣдаты земля вы **ДИВІИ** и неоукротими бысте ἄγριοι 61r16Les; ни же да ѡблѣеме сѣ **ДИВИ** и некротци ѿ постъ нѣ кротѣиши ѿ нащїенїа да выѣеме ἄγριοι 208r17Krn ● *жестѡк, суров, свирей; жестокий, суровый, свирепый; cruel, brutal, fierce*; – *ἄγριος*: нѣ дивѡль завиданъ въздѣвиже ѡзыкъ **ДИВИИ** глазатыхъ на сѣмѣхъ ѿ ѿѣжъ то ἄγριον ἔθνος 112v8Stan ● *adj.-subst. n.* *τὸ ἄγριον*: и видѣвъ **ДИВИЕ** людскоє и пристѣпи къ царю константинѡу ... и помѡли са ѡмоу и прогнани вышъ изъ керсонѣ идоослѡжителе тоу лаѡу тоу ἄγριον 159v13Stan; мирско **ДИВІЕ** пришьствїемъ исчитати обнѣе къ смиренїю глыбокомъ 83d5Vtš — Cf. жестокз, лютз, сверѣпз

KSM

СП/КТ

ДИВИТИ, ДИВИТИ СѦ, -ВЛЖ (СѦ),

-ВИТЪ (СѦ) ipf.

Evang (incl. evOrb evHlud) Apost Psalt comPsalt Grig Lobk parVtš Triod Vtš Stan Les Krn

Formae: ДИВИТИ raro in Zag Šaf Orb Hlud; ДИВИТИ СѦ saepissime

1. *чуди*; *удивлять*; *to amaze*; – *ἐκπλήσσειν*: ѡдо прижитиѡ ти **ДИВИТЬ** ма прѣѣнѣстаѡ како заѣнешѡ въ ѡрѣвѣ вѣсѣмене прижтѡна ἐκπλήττει ме 128v9Zag 107v15Šaf 142c1Orb 70v18Hlud; ѡдо твоє дѣво мати **ДИВИТЬ** вѣсѣка слѡгѡхѡ и ѡѡма ἐκπλήττει пѡсан ѡкоѡнъ кѡи ἔννοιαν 40v18Šaf 74c35Orb, **ДИВИТ СѦ** вѣсѣкѣ 62r14Zag

2. *refl. се чуди, се восхиѡува; удивляться, восхищаться; to wonder, to marvel*; – *θαυμάζειν, ἐκπλήσσεσθαι, ἐξίστασθαι, ἐκθαυμάζειν, ξενίζεσθαι, καταπλήσσεσθαι, ὑπερθαυμάζειν, ἄγασθαι, διαπορεῖν, θαμβεῖσθαι, ἐνθαμβεῖσθαι, φοβεῖσθαι, ptc. ἐνεός; ἀπορέω* (Krn): **ДИВЛѣАХЪ** же **СѦ** вѣсѣ слѡзѡшѡте ἐξίσταντο A9,21 Ohr Str VranII ѡждахъ же сѡ Slep Karp; не **ДИВИТЕ СѦ** братиѡ моѣ аще ненавидѣтъ васъ весь миръ мѡи θαυμάζετε 1J3,13 Karp Slep; вѣсѣ во зѡраше ихъ

ПОКЪИВААХЪ ГЛАВАМИ **ДИВАЩЕ СЯ** КАКО ШЪЗ СЛАВЪИ БЪЖИИ ШЪЗПАДОШЪ ЖИДОВЕ θαυμάζοντες comPs43,15 Bon Pog; и ВЪСТАВЪ ВЪЗЪМЪ ШДРЪ СВОИ и АБИЕ ИЗИДЕ ПРЪДЪ ВЪСЪМИ ЯКО **ДИВИТИ СЯ** ВЪСЪМЪ и СЛАВИТИ БЪЖА Εξίστασθαι Mc2,12 Rad Dbm Jov Mkd, **ДИВЛѢХЪ** же **СЯ** ВЪСИ Dbj Krp Krat; ВЪСТАВЪ ВЪЗЪМИ ЛОЖЕ ТВОЕ и ИДИ ВЪ ДОМЪ ТВОИ и ВЪСТАВЪ ИДЕ ВЪ ДОМЪ СВОИ ВИДѢВЪШЕ же НАРОДИ **ДИВЪША СЯ** и ПРОСЛАВИША БЪЖА Εφοβήθησαν (var. Εθαύμασαν) Mt9,8 Rad Mkd **ДЮДИШЪ** СЯ Jov Krp; РАЗОУМѢХЪ ДѢЛА ТВОА и **ДИВЪ СЯ** Εξέστην 215r14Les; АГГЪЛИ **ДИВЕЩИ СЕ** ЗРЕЩИ ХРИСТА КАКО ВЪСХОДИТЬ СЪ СЛАВОЮ МНОГОЮ ἀπορούσαν 114v18Krn; и АГГЪЛИ **ДИВЕТ СЕ** НА КЪБЪСЫ 90d11Vtš; и ВЪВРЪЖЕНЪ ВЪ ПЕЩЬ ОГНЬНЪ и ИЗЫДЕ НЕВРЪДИМЪ ТѢМЪ **ДИВЕНЪ СЯ** ДИОКЛИТИАНЪ и ПОУСТИ и ὑπερθαυμάσαντος 227r20Stan; БѢХА же НА ПЪТИ ВЪЗХОДАЩЕ ВЪ ІЕРОСОЛИМА и БѢ ВАРЪА НХЪ КСОУС и **ДИВЛѢХЪ** и ПОСЛѢДОУАЩЕ БОАХЪ СЯ Εθαμβοῦντο Mc10,32 Mkd **ОУЖѢСААХЪ СЕ** Dbm Rad124c24, ОУЖАСАХЪ СЯ Krp, ОУЖАСОША СЪ Krat, om. Jov Rad150d23; ТѢМЪ же ПРИШѢСТИЕ ТВОЕ ВИДѢВЪ ІΩАНЪ **ДИВЛѢШЕ** СЪ СТРАΧОМЪ 111a29Vtš; А МЪЖИ ГРЪДЪЩЕ С НИМЪ СТОАХЪ **ДИВѢЩЕ СЯ** СЛЪЗИШЪШТЕ ОУБО ГЛАСЪ НИЕДИНОГО же ВИДЪШТЕ ἐνεοί A9,7 Ohr Slep Str, **ДИВАЩИ СЯ** Karp, **ДИВЛѢХОУ СЕ** Verk **ДЮДАЩЕ СЯ** Vran • **КОМОУ, ЧЕСОМОУ:** СЛЫШАВЪ же КСОУСЪ **ДИВИ СЯ** ЮМОУ Εθαύμασεν Mt8,10 Rad Stm, **ДИВИ СЯ** (sine obj.) Krp **ОУДИВИ СЯ** Mkd; ВЪСИ БО ИЖЕ ѿ ВѢКА ДО ВѢКА РАЖДАЕМИ ДѢЛОМЪ ГОСПОДЪНЕМЪ **ДИВАЩЕ СЯ** НЕ ПРЪСТАЖЪЗ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ θαυμάζοντες comPs144,4 Bon Pog; ПАКЪИ БЪЖИИ СЛЪЗИ **ДІВАЩЕ СЯ** НОВОМОУ ЧОУДЕСИ ВЪПНАХЪ ВЪЗЪМѢТЕ ВРАТА ξενίζόμεναι τὸ καινὸν θέαμα comPs23,9 Bon Pog; ВИДѢВЪШЕ ТАИНЫ ВЪ ЦРЪКВИ СВЪРЪШАЕМЫ **ДІВНШѢ** ЧОУДЕСЫ κατεπλάγησαν τῷ θαύματι comPs47,6 Pog Bon; **ДИВА СЯ** КАЛИСТОВѢ БЛАЗЪНИ ВЕСѢДѢ ἄγαμαι Καλλίστου τὰς χρηστολογίας 20c31Orb 21v1Zag; КАКО НИ **СЯ** НЕ **ДИВИТИ** ВАШЕМЪ ПОДВИГЪ СЪВЪТЫ МЪЖЪЧЕНИЦИ τίς οὐκ ἐξίσταται 68a38Orb, КАКО НИ **СЯ** НЕ **ДИВИТЬ** 57v1Zag • **О КОМЪ, О ЧЕМЪ:** и ѿВѢЩАВЪЗ КСОУС

РЕУЪ) ИМЪ ѿДАДИТЕ КЕСАРОВАА КЕСАРЕВИ А БЪЖІА БЪГОБЕИ и **ДИВИШЪ** ѿ НЕМЪ Εξεθαύμαζον ἐπ' αὐτῷ Mc12,17 Mkd Krat **ЧОУДИША СЯ** ѿ НЕМЪ Dbm Dbj Rad Krp62v25, om. Krp97v10; **ДИВЛѢХЪ СЯ** НАРОДИ ѿ СЛОВЕСЪХЪ БЛАГОДѢТИ ИСХОДАЩИХЪ ИЗЪ ОУСТЬ ЕГО Εθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος L4,22 Rad(bis) Dbm Dbj Jov Krp(bis) Krat Mkd; ЕГДА же СЛЫШАХЪ СЛОВЕСА СИ ЕРЕНЕ же и СТРАТИГЪ ЦРЪКОВНЫ и АРХИЕРЕЕНЕ **ДИВЛѢХЪ** ѿ НИХЪ и ЧТО ЯКО БѢДЕТЬ СЕ διηπόρουν περὶ αὐτῶν A5,24 Vran Str **ЧДѢХЪ СЯ** ѿ НИХЪ Karp; МНОГО ПОКАЗАВЪ ТЪШАНИЕ ВЪ ІЕЛИНСКОЕ ОУЧЕНИЕ **ДИВЛѢХЪ СЯ** ѿ МЪДРОСТИ ВЫШНЕИ σπουδὴν εἰς τὴν παρὰ τοῖς ἑλλήσι θαυματομένην παιδείαν 314v25Stan; НЕ ПОДЪБАЕТЪ **ДИВИТИ СЯ** О СЕМЪ НИ ЧЮДИТИ СЯ θαυμάζειν ἐπὶ τοῦτο 48v13Les — Cf. ЧЮДИТИ СЯ, ОУЖАСАТИ СЯ

Notae: per. err. pro ДИВЪЗ: ИЕРЕН же **ДИВА СЯ** (sic) СЯЩОМОУ ПРЪДЪ ГРАДОМЪ Ιερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως A14,13 Str **ИЕРЕН же ДИВЪЗ** СЯЩОУ ЕМОУ ПРЪДЪЗ ГРАДОМЪ Ohr Slep Karp Verk (cf. SJS V: 328); — per err. pro διαπρίεσθαι: ОНИ же СЛЫШАВШЕ **ДИВѢХЪ** (sic) и СВѢЩАВАХЪ ЯВИТИ διεπρίοντο A5,33 Vran

KSM(ДИВИТИ СЯ)

СП/КТ

ДИВИТИ СЯ v. ДИВИТИ

ДИВИЯТИ, -ВИЯЖ, -ВИЯЕТЪ ipf.

Les

беснее, divее; буйствовать, неустовствовать; to behave violently, to rage; – ἀγριαίνειν: или ЯКО САМОГО БЪЖА СМѢРЕННА НЕ ВИДѢХОМ ЛИ ДА и МЫ ДОСАЖДАЕМИ и СТЪЖАЕМИ НЕ **ДИВІАЕМЪ** μὴ ἀγριαίνωμεν 90v25Les – EXH — Cf. СВЕРѢПОВАТИ, СВЕРѢПѢТИ

М

СП

ДИВЛЕНИЕ, -НІА n.

comPsalt Vtš

чудење, вчуровиденостѣ; удивление, изумление; amazement, astonishment; – ἐκπλήξις: **ДИВЛЕНИИ** и ПРИЗЫВАНИИ СЛОВО ἐκπλήξεως comPs117,25 Bon Pog; ПРИНОСИТЪ ТЫ АГГЪЛИ

ХВАЛЕНИЕ НЕБЕСА ЖЕ ЗВЕЗДА ВЛЫБИ ДАРЫ
ПАСТІРЫ **ДИВЛЕНИЕ** ЗЕМЛЯ ЖЕ ПЕЩЕРЪ
ПОУСТИННА ЯСЛИ МИ ЖЕ МЛАТКЕРЪ ДѢВЪ 95a6Vtš
– EXH

М

СП

ДИВО, ДИВЕСЕ n.

Psalt comPsalt trOrb

чудо; чудо; wonder; – τέρας, πάλασμα:
ПОМѢНѢТЕ ЮДЕСА ЮГО ЯЖЕ СЪТВОРИ И **ДИВЕСА**
ЮГО И СЖДЬБЫ ОУСТЬ ЮГО τὰ τέρατα αὐτοῦ Ps104,5
Dčn Bon Pog Rdm; ДИВНЫ И ВСЕЧЕСТНЫ ШТЪЦЫ
КАШИ ИХЖЕ БОЖЬСКИ БЫНЫ ПОДВИЗЫ И **ДИВЕСА**
ИХЖЕ ИЦѢЛЕНИЕ ЮДЕСА ὧν τὰ παλάσματα
21b2Orb] СТРАХТИ И ЮДЕСА ИЦѢЛЕНИИ 22r9Zag
♦ **ДИВЕСА СЪТВОРИТИ** – *τερατοῦργεῖν*: ЕЛИКО
ДИВЕСЬ БОГЪ **СЪТВОРИ** Ш ВАСЬ ЕЛИКО СЖДЬБЬ
БОГЪ СЪТВОРИ ВЪ ЯЗЫЦѢХЪ И НЕ РАЗΟΥМѢСТЕ
ὅσα ἐτεροῦργησεν comPs104,5 Pog Bon – EXH
— Cf. ДИВЪ, ЮДО

KSM

СП

ДИВЪ, -а m.

Slep Vran comBon Grig Lobk parOrb parHlud Stan

чудо; чудо; wonder; – θαῦμα, ἔκστασις:
ДИВ БО ВЕЛЕИ И ПАЧЕ ВСЕЖ ТВАРИ ЯКО БОГЪ СЪ
ПРИДЕ НА ЗЕМЛЯ ДА УЛОЖѢКА СПАСЕШИ ΘΑῦμα
γὰρ μέγα comPs16,7 Bon] ДИВЕНЬ БО ВЕЛИИ Pog;
СЕ ОУДИВИЛА ЕСИ НАМЪ ВЕСЪ **ДИВЪ** СЪ ТΗΝ
ἐκστασιν ταύτην 4Rg4,13 Grig Hlud, ВЕСЬ **ДИВОСЬ**
(sic) Lobk, ВЕСЬ **ДИВЕСЬ** (sic) Orb; ИМѢХЖ И ЯКО
ОУЧИТЕЛѢ ВЪ **ДИВЪ** ПОЛОЖЬШЕ ТРЪПѢНИЕ ЮГО И
ПРОЩЕНИЕ ПРОСИВШЕ εἰς θαῦμα θέντες τὴν αὐτοῦ
ὑπομονήν 178v8Stan; **ДИВЪ** ЯВЛѢШЕ СѦ ΘΑῦμα
φαινόμενον 107r22Stan ♦ **ДИВЪИ ТВОРИТИ**
зачудова, ὑπεριζвикува чудење; удивлять,
вызывать удивление; to amaze, to astonish;
– ἐξιστάται, ἐξιστάνειν: МНОГА ЛѢТА КОРЕНИЕМЪ
ДИВЫ ТВОРѢШЕ ИМЪ τὰς μαγείας ἐξεστακέσαι
A8,11 Vran Slep] КОРЕНИЕМЪ ТВОРѢШЕ Str,
ВЛХВОВАНИЕМЪ ЖЖАСАШЕ ИХЪ Karp; МЖЖЖ ЖЕ
ЕТЕРЪ ИМЕНИЕМЪ СІМОНЪ ПРѢЖДЕ БѢ ВЪ ГРАДѢ
КОРЕНИѢ **ДИВЪИ ТВОРА** ἡζυκοῦ самарѢНСКѢ
μαγέων καὶ ἐξιστάνων A8,9 Slep] КОРЕНИѢ ТВОРА

И ТЫВЪ (sic) Str, КОРЕНИЕМЪ ЮДЕСА СЪВОРЖ
Vran, ВЛХВОВУЖ И ОУСТРАШАА Karp – EXH — Cf.
ДИВО, ЮДО

KSM

СП

ДИВЪНО adv.

Psalt Bit Šaf trOrb Les

**1. чудесно, ὑπέρκрасно; удивительно, пре-
красно; wonderfully, admirably; – θαυμαστῶς,**
θαυμάσιον, (θαῦμα): ПРОСВѢШТАЕШИ ТЫ **ДИВНО**
ШТЪ ГОРЪ ВЪЧЕНЪ ΘΑУΜΑΣΤῶς Ps75,5 Bon Pog Rdm
Dčn, sim. 57r22Bit; И НАСТАВИТЪ ТА **ДИВЪНО**
ДЕСНИЦА ТВОЯ ΘΑУΜΑΣΤῶς Ps44,5 Bon Pog Rdm
Dčn; ЯКО ТЪИ ПОКАЖЕШИ **ДИВНО** И ВЕЛИКО ЛАЗАРѢ
ВЪСТАЖШАГО ИЗ МРТЕВЪИХЪ δείξει θαυμάσιον μέγα
τὸν Λάζαρον 100r26Šaf 132b8Orb; **ДИВНО** БО БѢ
ВИДѢТИ ВЪ ИСТИНѢ ЛЮБИМИЦИ МОИ ВЪ ГОДИНѢ
ΩΝЖ ΘΑῦμα γὰρ ἦν ἰδεῖν 135v10Les

**2. со чудење; с удивлением; in astonish-
ment; – θαμβητικῶς:** И ТѢХЪ ДОВЛЕСТИ **ДИВНО**
СМОТРѢШЕ ПОРЕВНЪИМЪ ДОБРОДѢТѢЛЕМЪ ИХЪ
θαμβητικῶς 20b34Orb; **ДИВНО** СЛЫШАХЖ ПАСТЫРИЕ
ΑΓΓΕΛΙИ ХВАЛАЩЕ ВЪ ПЛЗТЪХЪ ΧΡΙΣΤΑ ПРИШЕДЪША
ἦκουσαν οἱ πομπένες 93r15Šaf 125d7Orb] om.
112r24Zag 54r23Hlud

EXH

KSM

СП/КТ

ДИВЪНЪ, -зи adj.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Ohr Slep Str Karp
Verk Psalt comPsalt orDčn Grig Lobk parOrb parHlud Triod
Vtš Stan prolVtš Les

Forma: comp. ДИВЪНѢИ

**1. чудесен, ὑπέρκрасен; удивительный, пре-
красный; wonderful, admirable; – θαυμαστός,**
θαυμάσιος, ξένος, (θαῦμα): СЛАВИМ ТА
ГКОСПОДЪИ ЯКО СЪВОРИЛЪ ЯСИ **ДИВЪИ** ВЕЩИ
УЛОЖѢКА РАДИ ΘΑΥΜΑΣΤὰ πράγματα comPs51,11
Bon] ДОВОЛНЫ (sic) Pog; Ὡ ГКОСПОДА ВЪСЪТЪ СИ
Ї ЕСЪТЪ **ДИВНА** ВЪ ОУИЮ НАШЕЮ ΘΑΥΜΑΣΤή
Ps117,23 Pog Bon Rdm Dčn, sim. **ДИВЪНА** Mt21,42
Dbm Jov Rad(bis) Krp(bis) Mkd, **ДИВНАМ** Dbj Krat,
sim. **ДИВЪНА** Mc12,11 Dbm Dbj Rad79c4 Krp Mkd,
ДИВНАА Krat, **ДИВНО** Rad127d13; КТО ПОДОБЕНЪ

ТЕБѢ ПРОСЛАВЕНЪ ВЪ СВАТЪХЪ **ДИВЕНЪ** ВЪ СЛАВАХЪ ТВОРАИ ЮДЕСА θαυμαστός Ex15,11/Ct Bon Pog Rdm Dcn, sim. 109b41Orb et 221b30Orb; **ДИВНА** СЕДѢННА ТВОА θαυμαστά τὰ μαρτύρια σου Ps118,129 Bon Pog Dcn; **ДИВЕНЬ** ГЛАСЪ ЮДЕСИ ЦАЮЮ ВЪУНИ βαβαὶ τοῦ θαύματος 77r23Zag 59r3Šaf 94c9Orb; ХВАЛИМЪ СВАТИ МЖУЧЕНИЦИ **ДИВНИХЪ** СТРАСТИ ПОДВИГЪ ВАШЕГО БЛАГОМЖЖСТВА τὰ ξένα ἄθλα 62v11Šaf 80r18Zag 98d37Orb, **ДИВНЫ** 23v11Hlud; ТАИНЬСТВА СТРАННА **ДИВНАА** И ПРѢСЛАВНАА 84d24Vtš; ПОДОВЕНЬ БЖИ ПУЕЛѢ ЛЮБИМИУЕ МОИ И ВИЖДЪ ТАИНЪ **ДИВНЪХЪ** ЕЖ ΘΑΥΜΑΣΤὸν αὐτῆς μυστήριον 138r25Les; СОЛОМОУНЬ **ДИВНЫ** ЕМОУЖЕ ДАРОВА СА МЖДРОСТЬ БОГАТЪСТВА ὁ Σολομὼν ὁ θαυμάσιος 42v25Hlud 99r9Zag] ПРѢЮДНЪ 82v2Šaf, ПРѢМЖДРЫ 115c37Orb; **ДИВНИИ** ѠЦЬ КЛШЬ ЛВЬΘΑΥΜΑΣΙΟΣ 146r18Stan; БРАТНА МОА ХОЩА ВАРЬ ПОВѢДАТИ ЖИТІЕ ДОБРО И СВЕРШЕННО МЖЖА **ДИВНА** И СВЕРШЕННА ἄνδρὸς θαυμαστοῦ 99v19Les; БЫСЪТЪ ЖЕ **ДИВЕНЬ** ПРѢМЖДРОСТНАΘΑΥΜΑΣΤὸς 93r25Stan • **θαυμάζεσθαι**: ЕГДА ПРИДЕТЪ ПРОСЛАВИТИ СА ВЪ СВАТЪХЪ СВОИХЪ И **ДИВЕНЪ** БЗИТИ ВЪ ВСѢХЪ ВѢРОВАВШИХЪ ΘΑΥΜΑΣΘῆΝΑΙ 2Th1,10 Slep] ЮДЕНЬ БЫТИ Karp; СИ БО **ДИВНА** ІЕСЪТЪ И НА КЕБЕСЕХЪ И НА ЗЕМЛИ ЯКО БОЖИНА ТАИНА ΘΑΥΜÁΖΕΤΑΙ comPs117,23 Pog Bon • *adj.-comp.* УТО ОУБО ВЗИСОТЪ СЕЖ **ДИВЕНѢ** ΘΑΥΜΑΣΤÓΤΕΡΟΝ (var. θαυμασιώτερον) comPs92,4 Bon Pog • *adj.-subst.* **ДИВЬНА(Я)** n. pl. τὰ θαυμαστά, τὰ θαυμάσια: СЪ ДОУШЕЖ И ГЛАСОМЪ ВЕЛИЕМЪ ПѢТИ ПОДОВАЕТЪ БОГА ЯКО **ДИВНА** СТВОРИ ΓΟСПΟΔЪ РОДОУ ΥΛΟΒΕΥЮ ΘΑΥΜΑΣΤÁ comPs97,5 Bon Pog; ГДЕ СЖТЬ ВСА **ДИВНАА** ТЪ ІЕЛИКО ѠБѢЩА НАМЪ ѠТЪЦИ КЛШИ τὰ θαυμάσια Jdc6,13 Lobk

♦ ДИВЬНА ГОРА v. ГОРА sub 1 ♦

2. чужден, необычен; странный, необычный; *strange, peculiar*; – θαυμαστός, παράδοξος, ξένος, ἐξάίστιος, ἐνεός: ВИДАЩЕ БО ЖЪЦИ И СЛЗИШЖЕ **ДИВНѢ** СЛОУЖЕНИЕ СТРАХОМЪ ѠБАТИ ПОТЪЩАШ СА НА ѠБРАЩЕНИЕ τὴν ξένην λατρείαν comPs39,4 Bon Pog; НЬ И ДИВВОЛЪ ГОНИТЪ ΥΛΟΒΕΨКА ДО КРЪЩЕНИЯ И ТОУ ПАДЕТЪ ПАДЕНИЕМЪ **ДИВНИМЪ** ἐξαίστιον comEx15,9/Ct Bon, ПАДЕНИИ **ДИВНИИ** Pog; ПАДЕНИЕ БЫСЪТЪ **ДИВНО**

ἐξαίστιον 206v12Les • *adj.-subst.* **ДИВЬНА(Я)** n. pl. τὰ ξενίζοντα, τὰ παράδοξα, τὰ τερατώδη: ЯКО ВИДѢХОМЪ **ДИВНАА** ΔΕΥΝΕCZ παράδοξα L5,26 Dbj Jov Krat] ПРѢСЛАВНАѢ Dbm, ПРѢСЛАВНА Rad Mkd, СЛАВНАА Krp; **ДИВЗНА** БО ЕТЕРА ВЗЛАГАЕШИ ВЪ ОУШИ НАШИ ξενίζοντα γάρ τινα A17,20 Ohr(bis) Slep Str(bis) Karp18r5 Verk(bis), **ДИВНО** БО НѢУТО Karp110r26; ВЪ ТЪЖДЕ ДЕНЪ МЖУЧЕНИКА КРИСТОФОРА О ТОМЪ СВАТѢМЪ ГЛАГОЛАТЬ НѢКАА Ѡ НѢКИХЪ **ДИВНАА** И ПРѢСЛАВНАА ЯКО ПЕСИНА ГЛАВЖ ИМѢА τερατώδη λέγεται τινα καὶ παράδοξα 215r8Stan

Cf. ЮДЕСЬНЪ, ЮДЬНЪ

KSM

СП/КТ

ДИВЬНѢ 1r15Šaf per err. v. **ДѢВЬСТВЪНЪ**

ДИДРАГМА, -zi f. vel indecl.,

ДИДРАХМА indecl.

Dbj Rad Krp Krat Mkd

дидрахма, монеѣа оо две драхми; дидрахма, монета в две драхмы; didrachma, a coin worth two drachmas; – τὸ δίδραχμον: ПРИСТЖПИША ПРИЕМЛЖЩЕН **ДИДРАГМЫ** ПЕТРОВИ τὰ δίδραχμα Mt17,24 Rad Krat, **ДИДРАГМА** Dbj Krp, **ДИДРАГМЪ** Mkd] ДРАГМА Jov; ОУЧИТЕЛЪ ВАШЬ НЕ ДАЕТЪ ЛИ **ДИДРАГМЪ** τὰ δίδραχμα Mt17,24 Rad, **ДИДРАГМА** Dbj Krp Krat Mkd] ДРАГМА Jov; О ПРОСЕЩИХЪ **ДИДРАХМА** τὰ δίδραχμα 1v7Mkd – EXH — Cf. ДРАГМА

KSM(ДИДРАГЗМА)

СП

ДИДРАХМА v. **ДИДРАГМА**

ДИДОУМЪ, -a m., nom. propr.

Stan

Дидим; Дидим; Didymus; – Δίδυμος:

1. св. мчк, † во Лаодикија Сириска, заедно со св. Диодор, 11.Sept.: ВЪ ТЪЖДЕ ДѢНЬ (11.Sept.) СТРАХЪ СВЕТЪХЪ МОУЧЕНИКЪ ДИФРОДА (sic) И **ДИДОУМА** Διδύμου 12v2Stan; СВЕТАА МОУЧЕНИКА ДИФРОДЪ (sic) И **ДИДОУМЪ** БѢСТА Ѡ ГРАДА ЛАВДИКІЕ СΥΡΣΚΙΕ Δίδυμος 12v3Stan

2. св. мчк, † 304 во Александрија, при имп. Диоклещиан, заедно со св. Теодора, 27.Mai.: ВЪ

тъждѣ» дѣнкъ» (27.Mai.) сѣвѣтоу мѣжѣу еникоу
ѡѡдѡры и **ДИДОУМА** Διδούμου 233r13Stan;
ДИДОУМ же нѣкто хрѣстиѣнинъ въ воинѣхъ
приутѣнь въниде к неи Δίδουμος 233r18Stan

3. св. мчк, †326 во Рим, 28.Mai.; (verisimiliter
per err., pro ДИДОУМЗ sub 2): мѣсаца тогѡ»
(Mai.) ѿи· стрѣлѣхъ сѣвѣтѣхъ мѣжѣу еникоу
крискенѣта и павла и **ДИДОУМА** и дишкоридѣ
233v16Stan

ЕХН

К(ДИДОУМЗ) SM

СП/КТ

ДИЕВЗ adj. poss.

Ohr Slep Karp Verk

Зевсов, на Зевс; Зевса (gen.); *Zeus'*; – *тоу*
Διός: (v. зеоусз): иереи же **ДИЕВЗ** сѣщѡу емоу
прѣдз градомз юнзцж и вѣнзцж на врата
принесз с народомз хотѣаше жрѣти тоу Διός
A14,13 Ohr Slep Karp Verk II **ДИВА** са (sic) Str
– ЕХН — Cf. ДИОСОВЗ

SM

СП

ДИИ¹ v. зеоусз**ДИИ**², **ДИИ** m., nom. propr.

kalKrp kalStr (trOrb) Stan

Дий; Дий; Dios; – *Διός*: преп., константино-
полски архимандрит, чудотворец, †ок. 430, 19.Iul.:
мѣсаца тогѡ» (Iul.) ѿи· прѣподѡбнаго о҃тѣца
нашего **ДИИ** тоу ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Δίου 279v11Stan
162r21Krp 82r4Str; **ДИИНСЬ** (sic, pro **ДИНСЬ**) же и
далманть (sic) на҃уалникъ вѣрѣженіе вѣрѣ
Διός τε καὶ Δάλματος 19d35Orb — ЕХН

S

СП

ДИКЕИ¹ v. ДЕКНИ sub 1**ДИКЕИ**² per err. 33v15Stan v. ДОУКСЗ**ДИКЕЛИЕ**, -иѣ n.

Krn

дикел; мотыга; hoe; – *δικέλλιον*: вѣзеше
ДИКЕЛИЕ и ископаше δικέλλιον 245r11Krn — ЕХН

Ø

СП

ДИКЕОВЗ v. *ДЕКИЕВЗ**ДИКЕИАНЬ** v. *ДЕКИИАНЬ**ДИКИИ** v. ДЕКИИ sub 2**ДИКТОРИНА** v. *ВИКТОРИНА**ДИМА** v. ДИМАСЗ**ДИМАСЗ**, -а, **ДИМА**, -ѣ m., nom. propr.

Ohr Slep Karp Verk

Димас; Димас; Demas; – *Δημᾶς*: ап.,
ученик и следбеник на ап. Павле: марко и
аристарзхъ **ДИМАСЗ** лоука сзпоспѣшзници
мои Δημᾶς Phm1,24 Slep; цѣлоуѣтъ вѣи лоука
балли вѣзлюбенѣи и **ДИМАСЗ** Δημᾶς C4,14 Ohr
Slep Karp(bis), Verk II om. Str; **ДИМА** во ма остави
Δημᾶς 2T4,10 Slep – ЕХН

S

КТ

ДИМИНСКЗ v. *МИДИКИНСКЗ**ДИМИТРИИ**, -иѣ, **ДИМИТРИИ**, -иѣ m.,
nom. propr.etiam **ДИМИТРИЕ**, -иѣ Vtš Stan

titDbj kalKrp titMkd Ohr Slep kalStr kalKarp Verk
synRdm trHlud Vtš Stan

Scr.: ДЗМ- in Ohr

Димитрий; Димитрий; Demetrius; – *Δη-
μήτριος*:

1. св. вмчк, Димитрий Солунски Мироточив,
†ок. 306 при имп. Максимијан Галерий, 26.Oct.:
ѿи· (Oct.) сѣвѣтаго великомѣжѣеника **ДИМИТРИЕ**
тоу ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου 145r28Krp
70v6Str 111v28Karp 71r19Verk 48v1Stan 29a5Vtš,
ДЗМИТРИИ 82v2Ohr, **ДИМИТРИ** 108r21Slep; прѣ-
славнии хрѣстоуѣ мѡу҃у еникоу **ДИМИТРИЕ**
вѣше въ царѣхъство диоклитѣана ѿ солоу҃н-
скааго градѣ Δημήτριος 48v15Stan; шѣдѣ же
максимиѣанъ въ солоу҃нь и оуѣдѣвъ ѡ
сѣвѣтѣмъ **ДИМИТРИ** ѡко хрѣстиѣнинъ ѡсѣтъ
ѣтъ ѡго мѡу҃уи и затвори перѣ тоу ἁγίου
Δημητρίου 48v18Stan; по семь оуѣдѣвъ ѡко

ПОВИНЕНЪ ЯСЪТЪ СЪМРЪТИ ЯГО **ДИМИТРИЕ** И
БЫСЪТЪ ПОСЛАЕНЪ ВЪ ТЪМНИЦОУ δ Δημήτριος
48v28Stan; ТАКО СВАТЪ **ДЗМИТРИЕ** МОЛИ ХРИСТА
КОГДА ДА ПОДАСТЪ НАМЪ ВЕЛИЖ МНЛАОСТЪ
82v8Ohr, **ДИМИТРИЕ** 112r1Karp 48v5Stan

2. кнез, по покрстувањето свмчк, во Скепсѣја
(г. во западната малоазиска област Мизија), † I век,
11.Sept.: ВЪ ТЪЖДЕ ДЕНЪ (11.Sept.) ПРЪПОДОБНЫЕ ЗНАИДЫ
И ФИЛОНИЛЫ СЕСТРЫ ЯЕ СИН БЪСТЪ ѿ-рас
халиискаго (sic) ѿ села **ДИМИТРИИДА** ек Тарсоу
της Κυλικίας ἀπὸ χωρίου Δημητριάδος 37r25Stan – EXH
0 КТ

3. св. мчк, † при имп. Диоклещијан (284–305),
6.Mai.: ВЪ ТЪЖДЕ ДЕНЪ (6.Mai.) ... СТРАСТЬ
СВАТЫХЪ МЖУЧЕНИКЪ **ДИМИТРИА** ДАНАКТА
ДОНАТА ТЕРИНА И ЯЕЖЕ С НИМЪ Δημήτριου
212v14Stan – EXH

4. св. мчк Димитриј Давудски, † ок. 307 при
имп. Максимијан Галериј, 15.Nov.: ВЪ ТЪЖДЕ
ДЕНЪ (15.Nov.) И СВЕТАГО МОУЧЕНИКА
ДИМИТРИА ВЪ ДАВРОУДЪ МОУЧЕНАГО ТОУ АГІОУ
мάρτυρος Δημήτριου τοῦ ἐν Δαβουδῇ μαρτυρήσαντος
63v26Stan; МОУЧЕНИКЪ **ДИМИТРИЕ** БЪШЕ ПРИ
МАЖИМИАНЪ ЦЪСКАРИ ѿ села нарицаемаго
ДАВРОУДА Δημήτριος 63v27Stan – EXH

5. св. мчк, † 730 во Константинопол, при имп.
Лав Исавриј, 9.Aug.: ВЪ ТЪЖДЕ ДЕНЪ (9.Aug.)
СТРАСТЬ СВАТЫХЪ МЖУЧЕНИКЪ ПОСТРА-
ДАВШИХЪ ПО СВАТЫХЪ ИКОНАХЪ ИОУЛИНА И
МАРКИАНЪ ИШАНЪ ИЯКОВЪ АЛЕКСИ **ДИМИТРИ**
Δημήτριος 298r9 Stan – EXH

6. машко име во Третото соборно послание на
св. ап. Јован Богослов: **ДЗМИТРИШВИ** СЕБДЪ-
ТЕЛЗСТВОВА СА ѿ ВСЕХЪ Δημήτριω 3J1,12 Ohr,
ДИМИТРИЕВИ Slep Verk – EXH

Notae: **ДИМИТРИИ** 44r7Stan v. **ДИМИТРИАНЪ** sub
1; **ДИМИТРИИ** 252r14Stan et 252v4.14Stan v.
ДИМИТРИАНЪ sub 2

KSM

КТ

ДИМИТРИА v. **ДИМИТРИИ**

ДИМИТРИИДЪ, -а m., nom. propr. loci

Stan

Деметријага, Димитријага; Деметриада,
Димитриада; Demetrias; – **Δημητριάς:** антички
г. во Тесалија близу денешниот Волоски Залив: ВЪ
ТЪЖДЕ ДЕНЪ ПАМЕТЪ ПРЪПОДОБНЫЕ ЗНАИДЫ
И ФИЛОНИЛЫ СЕСТРЫ ЯЕ СИН БЪСТЪ ѿ-рас
халиискаго (sic) ѿ села **ДИМИТРИИДА** ек Тарсоу
της Κυλικίας ἀπὸ χωρίου Δημητριάδος 37r25Stan – EXH
0 КТ

ДИМИТРИАНЪ, -а m., nom. propr.

Stan

Димитријан; Димитриан; Demetrianus;
– **Δημητριάнос:**

1. св. мчк, син на Димитриј и Евантија (cf.
ДИМИТРИИ sub 2), † I век, 11.Sept.: ВЪ ТЪЖДЕ
ДЕНЪ (11.Sept.) ПРЪПОДОБНАГО КОРНИЛИА
СЪТНИКА И СВЕЩЕННОМОУЧЕНИКА **ДИМИТРИА**
СЕВАНТИА (sic) И **ДИМИТРИАНА** СЪБНА ЯГО
Δημητριάνοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ 12v16Stan; **ДИМИТРИЕМЪ**
КНЕЗЕМЪ ... СЪ ЖЕНОЮ СВОЕЮ ЯВАНФИЕЮ И СЪ СЪБНОМЪ
СВОИМЪ **ДИМИТРИЕМЪ** (sic) Δημήτριω 44r7Stan

2. св. мчк, ѿкон Димитријан, † ок. 306 во г.
Саламина на Кипар, при имп. Максимијан Галериј,
23.Iun. (in kal. 20.Iun.): МЪСАЦА ТОГО (Iun.) КГ-
СТРАСТЬ СВАТЫХЪ АРИСТОКЛЕА ПРЕЗВИТЕРА И
ДИМИТРИА (sic) ДИАКОНА И АТАНАСИА ЧЕТЦА
Δημητριάνοῦ διακόνου 252r14Stan; ШЕРБТЕ ТОУ
ДИМИТРИА (sic) ДИАКОНА И АΘΑΝАСИА ЧЕТЦА
Δημητριάνον τὸν διάκονον 252v4Stan; СВАТАГО ЖЕ
ДИМИТРИА (sic) И АТАНАСИА ПО МНОГЫХЪ МЖАХЪ
ШГНЮ ПРЪДАСТЪ τὸν δὲ ἅγιον Δημητριάδον
252v14Stan; МЖУЧЕНИКОМЪ ЖЕ С НИМЪ ВЪ
ТЕМНИЦИ ЗАТВОРЕННОМЪ И СКОУАВШЕМЪ СА
АРИСТОКЛЕА РЕКЖ И **ДИМИТРИАНЪ** И АТАНАСИА
Δημητριάνοῦ 319v7Stan

EXH

0

КТ

ДИМИТРОВЪ adj. poss.

Vtš

Димитров; Димитров; Demetrius; – :
(v. **ДИМИТРИИ** sub 1): ♦ **ДИМИТРОВЪ** ДЕНЪ

ДИОКЛИТИЯНОВЪ**ДИОМИДЪ****ДИОКЛИТИЯНОВЪ** adj. poss.

Stan prolVtš

*Диоклецијанов, на Диоклецијан; Диокле-
тиана* (gen.); *Diocletian's*; – *тоѡ Диоклетианоѡ*:

(v. ДИОКЛИТИЯНЪ): ΔΕΘΟΝΟΜЪ СВЕЩΕΝНОΜΟΥΥΕΝΙΚЪ БѢШЕ ПРИ ЦАРЬСТВЕ **ДИШКЛИТИЯНОВѢ** ἐπὶ τῆς βασιλείας Διοκλητιανοῦ 12v20Stan; и ТЕКШИ СЫННОУ **ДИШКЛИТИЯНОВОУ** ХОТЕЩЕ ПОЮТИ Ю ЖЕНОУ ЯКО БЫСѢТЬ ПЕЛАГИА ΧΡΗCΤΙΑΝКА τῷ υἱῷ Διοκλητιανοῦ 34r5Stan; ПО ОУМРѢТЕН ЖЕ **ДИШКЛИТИЯНОВѢ** и ЛИКНИИЕВѢ ДОШѢДѢ ПАКЫ ТИРА μετὰ δὲ τελευτῇν Διοκλητιανοῦ 35v7Stan; ѠΕΩΔΟΥΛЫ МЖУЧЕНИЦА БѢАШЕ Ѡ ΝΑΖΑΡΕΑ ΓΡΑΔΑ ВЪ ЦАРЬСТВО **ДИШКЛИТИЯНОВО** ἐπὶ τῆς βασιλείας Διοκλητιανοῦ 118r24Stan; КОСТА БѢШЕ Ѡ ДЫЩЕРЕ КЛАВДИИЕВИ ПРЬВѢ ВЪ МИРѢ (sic, pro римѢ) ЦАРЬСТВОВАВШОМОУ ПРЬВѢ **ДЕШКЛИТИЯНОВА** (sic) и КАРИНОВА ЦАРЬСТВА прѡ τῆς τοῦ Διοκλητιανοῦ καὶ Καρίνου βασιλείας 156d21Vtš – EXH — Cf. ДИОКЛИТИЯНЪ

М

КТ

ДИОКЛИТИЯНЪ, -а m., nom. propr.

Stan prolVtš Krn

Scr.: etiam ДИОКЛИѠ- in Stan

Диоклецијан; Диоклетуан; Diocletian; – *Диоклетианѡс*: римски имп. Gaius Aurelius Valerius Diocletianus (284–305): ПРИЗВА ЦАРЬ **ДИШКЛИТИАНЪ** НѢКЫЕ ВОИНЫ и РЕУЧЕ ИМЪ Диоклетианѡс 183v13Krn; ТОГДА ГОСПОДІЕ и СЖДІЕ ВЗСТОУНИ ПИСААХОУ ПИСА-НІА и ПОСИЛААХЪ КЪ ЦАРЮ **ДИШКЛИТИАНЪ** εἰς τὸν βασιλέα Διοκλητιανόν 179v23Krn; ЦАРЬ **ДИШКЛИТИАНЕ** Διοκλητιανέ 188r26Krn; ТИ СВЕТЫИ МОУЧЕНИЦИ БѢШЕ ПРИ **ДИШКЛИТИАНѢ** ЦѢСАРИ ἐπὶ Διοκλητιανοῦ тоῦ βασιλέως 26r8Stan; ВЪ ЦАРЬСТВО МАЖИМИАНА и **ДИШКЛИТИЯНА** ГОНЕНИЕ БѢ ΧΡΗCΤΙΑΝΟΜЪ Διοκλητιανοῦ 85r11Stan; ПРОКОПІЕ БѢШЕ ВЪ ВРѢМЕНА **ДИШКЛИТИЯНА** ЦАРЯ Διοκλητιανοῦ тоῦ βασιλέως 192b10Vtš] ВЪ ВРѢМЕНА **ДИШКЛИТИАНѢ** 267r6Stan

KS

КТ

ДИОКЛИТИЯНЪ adj. poss.

Stan

*Диоклецијанов, на Диоклецијан; Диокле-
тиана* (gen.); *Diocletian's*; – *тоѡ Диоклетианоѡ*:

(v. ДИОКЛИТИЯНЪ): ВЪ ЦАРЬСТВО ЖЕ **ДИШКЛИТИАНЕ** τῆς βασιλείας Διοκλητιανοῦ 305v5Stan; и ПОВЕЛѢНИЕМЪ ЖЕ **ДИШКЛИТИЯНЕМЪ** ΠΡΕΔΑΝΑ БЫСѢТЬ ТЕМНИЦИ ΠΡΟCΤΑΞΕΙ οὖν τοῦ Διοκλητιανοῦ 198r5Stan; МОУЧЕНИКЪ ЗИНОБИИ БѢШЕ ПРИ ЦАРЬСТВЕ **ДИШКЛИТИЯНИ** ἐπὶ τῆς βασιλείας Διοκλητιανοῦ 51v27Stan; ИРИНЕИ СВАЩΕΝΟΜЖУЧЕНИКЪ БѢ ВЪ ЦАРЬСТВО **ДИШКЛИТИАНЕ** ἐπὶ τῆς βασιλείας Διοκλητιανοῦ 312r3Stan — Cf. ДИОКЛИТИЯНОВЪ

KSM

КТ

ДИОЛОГЪ, -а m., nom. propr.

Stan

Дијалогъ, Двоеслов; Двоеслов; the Dialogist;

– : епитет на Григориј I Велики, папа римски (v. григории sub б): ПО ИЗБЛЖДЕНИЮ ГЛИГОРѢ **ДИШЛОГА** CѢДѢШЕ ВЪ ЗЕМЛИ МОРАВЕCТѢИ ΠΡΕΛΟЖИ ВЪСА ·̑· КНИГЪ ВЕТХАГО и НОВААГО ЗАКОНА Ѡ ΓΡΥCКАГО ВЪ СЛОВѢНСКЫИ 316r9Stan – EXH

Ѡ

КТ

ДИОМИДИИ v. **ДИОМИДЪ****ДИОМИДЪ**, -а, **ДИОМИДИИ**, -ниа m.,

nom. propr.

kalOhr kalStr kalKarp kalVerk Stan

Диомиѡ; Диомид; Diomedes; – *Диомі́δης*:

1. св. мчк, лекар, † крај на III – поч. на IV век во Никеја во Витинија, при имп. Диоклецијан (284–305), 16.Aug.: МѢСАЦА ТОГѠ (Aug.) ·̑· ПАМКАТЬ ... СВАТѠГО МЖУЧЕНИКА **ДИШМИДА** тоῦ ἁγίου μάρτυρος Διομήδους 302v21Stan, **ДИШМИТА** 85v1Str, **ДИШМИДИѢ** 132v11Karp, (..) **МИДА** 96v10Verk; ВЪ ТЫЖДЕ ДЕНЬ (16.Aug.) СТРАСТЬ СВАТѠГО МЖУЧЕНИКА **ДИШМИТА-ДИШМИТЪ** ΧΡΙCΤΟΒЪ МЖУЧЕНИКЪ БѢШЕ ВО Ѡ ТАРСА КИЛИКИСКА ... ВЪ ЦАРЬСТВО ЖЕ **ДИШКЛИТИАНЕ** тоῦ ἁγίου μάρτυρος Διομήδους 305v2.2Stan

2. св. мчк, † непознато, 9.Iun.: ВЪ ТЫЖДЕ ДЕНЬ (9.Iun.) СТРАСТЬ СВАТЫХЪ МЖУЧЕНИКЪ ОРЕСТА и **ДИШМИДА** и РОДИΩНА и СВАТОУ

ДИОСКОРИДЪ

ДИПНИ

Nota: pro Διόσκορος: **дишкоридомъ** Διοσκόρου 146r3Stan v. диоскоръ

EXH

Ø

КТ

ДИОСКОРИАДЪ, -а m., nom. propr.

Stan

Диоскор; **Диоскор;** **Dioscorus;** – **Διόσκορος:** татко на св. мѣца Варвара: сѣвѣтѣмъ мѣцѣнѣца варвара ѿ вѣстока дѣши **дишкоридѣ** нѣкоѣго ѣлина при максимумѣ беззаконномъ цѣлѣри Διοσκόρου 79r15Stan – EXH

Ø

КТ

ДИОСКОРОВЪ adj. poss.

Str Karp Verk Stan

1. **на Диоскор;** **Диоскора** (gen.); **Dioscorus';** – (**тоѿ**) **Διοσκόρου:** (v. диоскоръ): поставлень бысѣтъ архієпископомъ въ константинѣ градѣ ... произволеніемъ **дишкоровомъ** προβληθεὶς ὑπὸ Διοσκόρου 261r13Stan

2. **на Диоскурите;** **Диоскуров** (gen. pl.); **Dioscuri's;** – (**тоѿν**) **Διοσκοῦρων:** близнаците Кастор и Полидевк, по кои се наречени најсѣјните свезди во созвездіето Близнаци, што им го покажуваат патот на морнарите: по трѣхъ же мѣсѣцѣхъ вѣлѣзохомъ въ корабль и ѡзимѣвшимъ въ ѡстровѣ александрыстѣ и парсимовѣ (sic) и **дишкоровѣ** ἐν πλοίῳ ... παρασήμῳ Διοσκοῦροις (var. Διοσκόροις) A28,11 Karp Str, **дишкоровѣ** (sic) Verk

EXH

SM

КТ

ДИОСКОРЪ, -а m., nom. propr.

kalOhr trOrb trHlud Stan

Диоскор; **Диоскор;** **Dioscorus;** – **Διόσκορος:** патр. александриски (444–451), осуден за монофизитска ерес од папата Лав I Велики во 451, †454 во Гангра, Пафлагонија, (3.Iul.): сѣ епѣтоухомъ **дишкора** низложилше 56r20Ohr 23a26Orb; и ѡсѣдисте неосторія и еѣтоуха и

дишкора савелина и савирона безглавнаго Διόσκορον 168r8Hlud; на вышнѣмъ съборѣ халкидономъ того самого **дишкора** разори блаженънии аналити αὐτὸν τὸν Διόσκορον 261r17Stan; и иже **дишкоромъ** въ разбѣстѣмъ ѣфесѣстѣмъ на фторѣмъ съборѣ ѿлѣжи и ὑπὸ Διοσκόρου 261r19Stan; поущениемъ божіемъ изъвѣржень бысѣтъ ѣретикомъ **дишкоридомъ** (sic) ѣдиномыслѣномъ с нимъ Διοσκόρου 146r3Stan – EXH

KS

СП/КТ

ДИОСОВЪ adj. poss.

Stan

Зевсов, на Зевс; **Зевса** (gen.); **Zeus';** – **тоѿ Διός:** (v. зѣоусъ): съкроуши **дишсовѣ** капищѣ κατέλαβεν τὸ τοῦ Διὸς εἶδωλον καὶ συνέτριψεν 219v14Stan; ити же въ црѣжѣ **дишсовѣ** и пожрѣти идоломъ всѣмъ сѣшимъ в неи 234r3Stan – EXH — Cf. **диѣвѣ**

M

КТ

ДИОСПОЛИТЬСКЪ, -ѣи adj.

Stan

диосѣолски; **диоспольскій;** **of Diospolis;** – **ἐν Διοσπόλει:** Диоспол (Лидѣ), г. во Палестина, 40 км северозап. од Ерусалим (v. лѣда): ромиль же вѣ подѣдиаконъ **дишполитѣскимъ** црѣжѣ τῆς ἐν Διοσπόλει ἐκκλησίας 166v9Stan – EXH

Ø

КТ

ДИОСЪ Stan v. зѣоусъ

*ДИПНИ, -иѣ m., nom. propr. loci

Stan

Диѣи; **Диѣпний;** **Düppion;** – **Διῦπτιον:** еден од централните квартави на Константинопол: въ тѣждѣ денѣ памѣтъ прѣподѣбнаго ѿѣца нѣашѣго геѡргіѣ новѡвѣленнаго чюдотѡрѣа лѣжѣжѣшааго (sic) въ **диѣни** (sic) ἐν τῷ Διῦπτιῳ 163v18Stan – EXH

Ø

КТ

ДИПНИ 163v18Stan v. *ДИПНИ

прѣлазнихъ са и **ДИАВОЛОМЪ** прѣльщенъ бихъ
 ѿ твоего лица ѿринѣхъ са διαβόλῳ 25r17Zag
 3r18Šaf 23c24Orb; искоушень бысть **ДИАВОЛОМЪ**
 ὑπὸ τοῦ διαβόλου 14r13Stan; июда рабъ лѣкавѣи
 оуѣеникъ и свѣтникъ дроугъ же **ДІАВОЛОУ** ὁ
 φίλος καὶ διάβολος 124r28Šaf, грѣди **ДИАВОЛЪ**
 148v16Zag; крѣстоу твоему поклонѣаше са
 того бо дасъ тебѣ на **ДИАВОЛА** τὰς τῶν
 δαιμόνων φάλαγγας 81c38Orb 47v8Bit 67r20Zag
 44v19Šaf; гѣсподъ да прокльнетъ тебѣ **ДІАВОЛЕ**
 διάβολε 212r25Les; гѣсподъ нашъ коуѣс-
 христосъ бѣагоголи прѣити на брань и брати
 се съ **ДІАВОЛѢ** да свободитъ любимаго раба
 адама еἰς πόλεμον κατὰ τοῦ δαίμονος 9r13Krn
 ● *fig.* злобен, лош человек: и отъ васъ едины
ДИАВОЛЪ есть еἷς διάβολός ἐστιν J6,70 Dbm Dbj
 Krat ● *ἐχθρός* (Krn): гѣлагола емъ нашъ ли еси
 или странны **ДІАВОЛЪ** ἐχθρός 230r19Krn (cf.
 Jos5,13) — Cf. бѣсъ sub 1, искоушитель,
 неприянь, сатана

KSM

СП/КТ

ДИАВОЛЪ adj. poss.

Karp comPsalt orPsalt Triod Vtš Stan Les Krn

ѡволов, ѡволски, на ѡволоу; дьявольскій,
дьявола (gen.); *devil's, devilish, of the devil*; — *тоу*
διαβόλου, διαβολικός, τῶν εἰδώλων: да не
 пакъи въ сѣтъ **ДИАВОЛА** въпадѣтъ ѡловѣкъ
 блѣда еἰς τὴν παγίδα τοῦ διαβόλου comPs24,15 Bon
 Pog; на **ДІАВѢЛѢ** бранъ тѣмже и на крѣстѣ
 рѣцѣ прострѣтъ христосъ еἰς τὸν κατὰ τοῦ
 διαβόλου πόλεμον comPs17,35 Bon Pog;
 пришествіемъ бо христосъ изъбави ѡловѣка
 ѿ всѣкого тѣнниа **ДИАВОЛѢ** ἐκ πάσης φθορᾶς
 τοῦ διαβόλου comPs102,4 Bon Pog; изъбавишъ са
 жъзѣици ѿ мѣхителѣства **ДИАВОЛѢ** ἐκ τῆς
 τυραννίδος τοῦ διαβόλου comPs43,27 Bon Pog; лѣжа
 любодѣяние татѣба се сѣтъ трѣстатини
ДИАВОЛИ οἱ τριστάται τοῦ διαβόλου comEx15,4/Ct
 Bon Pog; богать же сы ѿ тажаниа своѣго
 завистиа **ДИАВОЛЕМЪ** ѡбнищавъ ὑπὸ φθόνου
 διαβολικοῦ 77r16Stan; понеже оубо **ДИАВОЛЕМЪ**
 събѣтомъ иконоборецъ ѣресъ движе са тѣ тоу
 διαβόλου πονηρᾷ συμβουλῇ 195r22Stan; ѡко сина

вѣсѣ **ДІАВОЛѢ** сѣтъ сѣаніа тоу διαβόλου спорѣ
 226r26Les; хотѣша да свободитъ доуше наше
 ѿ рѣкы **ДІАВОЛЕ** ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ διαβόλου
 99r18Krn; хоуѣтъ изъбавитъ ѡловѣкы въси ѿ
 отравѣ сирѣтъ сѣгрѣшеніа **ДІАВОЛА** τὴν
 ἁμαρτίαν τοῦ διαβόλου 174v4Krn; изъбави ѿ
 лѣсѣты **ДИАВОЛА** хвалаше та ѡко бѣжѣи
 мѣаѣре плѣныа διαβόλου 81v8Zag 63v10Šaf
 24v8Hlud, ѿ сѣти **ДИАВОЛА** 99d21Orb; хотѣ
 насъ истрѣгноути ѿ прѣлѣсти **ДІАВОЛЕ**
 123c13Vtš; отъ жъзѣици сѣмѣренѣи лѣстижъ
ДИАВОЛЕЖ тѣ плѣнѣи τῶν εἰδώλων comPs17,28 Bon Pog
 ● *fig.* сѣрноу **ДІАВОЛѢ** враже всѣкожъ [не]правды
 υἱὲ διαβόλου A13,10 Karp] неприяньнизи Ohr,
 неприяньнизи Slep Str Vran, неприяньны Verk
 — Cf. ДИАВОЛОВЪ, ДИАВОЛЬСКЪ, неприяньнизи,
 САТАНИНЪ

KSM

СП/КТ

ДИАВОЛЬСКЪ, -зи adj.

orDĉn Vtš Stan Les Krn

ѡволски; дьявольскій; devilish; — *тоу*
διαβόλου, διαβολικός, πονηρός; тоу δαίμονος
 (Krn): и **ДИАВОЛЬСКАГО** прѣщенна сѣаѣси ма и
 въведи ма въ цѣрѣство твое вѣуноѣ
 179r7Dĉn; и сѣхранѣе всѣхъ ѿ всѣакого
ДІАВОЛЬСКАГО ѡбѣстоуаніа 43a28Vtš; вонне
 геѡргіе ... ѿ **ДІАВОЛЬКІЕ** лѣсти ѡлѣдѣшоу
 землю доврѣ дѣлалъ еси 146b18Vtš; имѣше же
 дроуга саприкиа именемъ презвитеръ
 црѣкве хрѣстианьскыа иже **ДИАВОЛЬСКЫА**
 дѣтѣли ненавидѣше сѣаѣаго никифора ἀπὸ
 διαβολικῆς ἐνεργείας 138r23Stan; оуныніемъ
ДІАВОЛЬСКЫМЪ ἐκ τῆς τοῦ πονηροῦ ἐνεργείας
 24v5Les; мѣли бѣога за ма да изъбавла сѣа ѿ
 злаго помысла и всѣхъ сѣтеи много-
 разниѣныхъ **ДІАВОЛЪСКЫХЪ** τῶν ποικίλων παγίδων
 τοῦ διαβόλου 109v2Les; не имаѣи страха бѣжѣи
 повинень есѣтъ таковыи **ДІАВОЛЪСКОМУ**
 наѣнѣнию тоѣ диавόλου ἐπιχειρήμασιν 158v5Les;
 рѣци мы ѣто сѣтъ васны бѣсовско дѣлѣ
 есѣтъ и вънь ѿ славы бѣжѣи приѡбрѣтеніе
ДІАВОЛСКО есѣтъ εὖρεμα εἶναι τοῦ διαβόλου
 45r12Krn; ѡ сѣмъ бѣога есѣтъ бѣжѣи

ЗАНЕЖЕ ДОБРѦ БОГОУ ЕСѢТЬ РЕВНИТЕЛЬ ВЪ ЗЛО ЖЕ
 ПРОИЗВОЛЕНІЕ УЛОВѢЖѦ ПРИМѢШЕНІЕМЪ *ДІАВОЛСКІ*
 ЕСѢТЬ ВІНА ꙗко проσβολή τοῦ δαίμονος εἶναι αἰτία 5r16Krn;
 ЗАВИСТЬ НЕНАВИСТЬ И ЕЛИКАА ЗЛА *ДІАВОЛСКАА*
 УВЕРѢТЕНІА И ОУМЫШЛЕНІА τοῦ διαβόλου εὐρέματα
 23r4Krn — Cf. БѢСОВСЬСКЪ sub 1, ДНАВОЛОВЪ,
 ДНАВОЛЬ, НЕПРИАЗНИНЪ, САТАНИНЪ

SM

СП

ДНАВОЛЬСТВО, -А n.

comPsalt

ѓаволска ѓприрода, ѓаволска суштина;
 природа дѣвола, сушность дѣвола; devil's
 nature, devil's essence; – pro διάβολος:
 ГРЪДЗИНЕЖ И ВЕЛИЧАННЕМЪ ПРѢЛОЖИ СА Ѡ
 АРΧΑΝΓΕΛΣΤΒΑ НА **ДИВѢЛЪСТѢ** ἀπὸ ἀρχαγγέλου
 εἰς διάβολον comPs74.9 Bon Pog – ЕХН

Ø

HA

ДНѦГННѦНЪ, -Ѧ m., nom. propr.

Stan

Диѣнијан; Дигниан; Dignianus; – Διγνιαός,
 var. *Διογνιαός*: наместник во г. Киринеја во
 Либија, преобратен во христијанство од св. Лукиј:
 оὔτεψα же игεμονα **ΔΙΝΑΝΑ** (sic) εἴροβати въ
 χριστῷα негоже понемъ ѿплоу въ кипръ τὸν
 ἡγεμόνα Διγνιαόν (var. Διογνιαόν) 309v15Stan;
 οὔτανε σα **ΔΙΑΓΝΙΝΑΝΑ** μεῶνυφτεлемъ πρῆδастъ
 σα τὸν Διγνιαόν (var. Διογνιαόν) 309v18Stan – EXH

9

KT

ДИНАДИМА, -зи f.

Vtš Stan

oujagema; diadema; diadem; – διάδημα:
 ЦА^РЬС^КОМ^А **ДИАДИМОМ** ВѢНУА СА ВРХЬ ТВОИ Ѡ
 СТРАД^АНИИ^А КЕЖЕ ПОСТРАД^А Х^РИ^СТ^А РАДИ
 βασιλειον διάδημα 291v22Stan; ВѢНЦЕМ^Ъ РА-
 ЗОУМНИМ^Ъ РАЗЛИЧНО УКРАШЕНЬ И ЦА^РЬСТВІА[А]
ДІАДІМОУ И СКУПТРОМ^Ъ ОУДОБРЕНЬ И
 БАГРѢНЦЕЮ ШБЛОЖЕН^Ъ 149a26Vtš; ПРѢУ^ИСТАА
 БОГОРОДИЦЕ ... **ДІАДИМО** У^ИСТАА И ВѢНУЕ
 БОЖЬСТВ^ЪНІЕ СЛАВИ 188b6Vtš – EXH — Cf.
 ВѢНЦЬ, КРОУНА, КОУРОУНА

M

KT

ДННДОХЗ, -а m., nom. propr.

Šaf trOrb

Dujaxox; Duadox; Diadochus; – Διάδοχος:

св., еп. фотикиски, во провинцијата Стар Епир,
писател на аскетски списи, †ок. 486, во Сирна
сабота (29.Mart.): **НИКОЛА СВАШЕНОПРОПОВѢДНИКА**
И СОФРОНИА ВЪ ИСТИНѢ МЕДЬВЕНА ЖЪЗЫКА И
ДНАДОХА КОУПНО И ЕБЪСТАТИА И БЕЛАННА (sic,
про ЮВЕНАЛИА) ШЪТЪЦЕМЪ ДЪОУХОВНИКЪ Διάδοχον
22a23Orb 1v1šaf – EXH

Q

KT

ДНЃАКОННКЗ, -А m.

typHlud

term liturg. екѣненија, молиѣва изречена оо

ꙗконошѣ при боѡслужбѣи; ектенѣя, мо-
 литва произносимая дѣякономъ в литургии;
litany, a prayer read by a deacon in the liturgy;
 — : гр. διακονικόν: в снѣ недѣла вѣчѣр
 облачит сѧ ерѣи и стоѣ в олтари поучетѣ
 христоу сѧ въскрѣсе изъ мрѣтвыхъ потѣмъ
 дѣякѣ **ДѢЯНИКИ** 139v34Hlud; рече мѣ все по
 радѣ (пѣніи) **ДѢЯНИКИ** мѡлѣтвы въ
 мѡлѣтвеницѣ 171r12Hlud — ЕХН — Cf.
 ДѢЯКОУСТВО, ЕКТЕНІЯ

S

KT

ДНІАКОНІСА, -зі f.

Step

ѡаконица; ѡякониса; deaconess; – ѣ
διάκονος: ● *term. theol. iur.* свештен чин во
 ранохристијанската црква, служителка, помош-
 ничка во црквата: БРАТИѢ СЪСТАВѢЖ ВАМЪ
 ФОВЕИЖ СЕСТРѢЖ ВАШѢ СѢЩІѢ **ДИАКОНИСА**
 ЦРЪКЪЖЕИ οὗσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας R16,1
 SlepД ДѢКОНІѢ Karp – EXH — Cf. ДИАКОНІѢ,
 СЛОУЖИТЕЛЬНИЦА

KSM

СП

ДНѢКОННЦНѢ, -нѢ f., nom. propr. loci

Stan

Дијакониси; Диакониссы; The Diakonissi;
– τὰ Διακονίσεις: кварт во Константинопол каде
што се наоѓал храм на Богородица: ВЪ ТЪЖДЕ

ДЕНЪ ВЪСПОМИНАНИЕ СВАЩЕННИЮ БОГОРОДИЦЪ
ВЪ **ДИАКОНИСНА** ἡ ἀνάμνησις τῶν ἐγκαίνιων τοῦ
ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν τοῖς Διακονίσεως
288v18Stan – ЕХН

Ø

КТ

ДИАКОНИНА, -НА f.

Karp

ѡзаконица; дьякониса; deaconess; – ἡ
διάκονος: ● *term. theol. iur.* свещен чин во
ранохристијанската црква, служителка, помош-
ничка во црквата: БРАТѢ ВЪСТАВЛѢА ЖЕ ВАМЪ
ФОКИА СЕСТРЪ ВАШЪ СЖЩЪ **ДИѢКОНИЖ** ЦРЪКВЕ
οὕσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας R16,l Karp] **ДИѢКОНИСА** Slep – ЕХН — Cf. **ДИАКОНИСА,**
СЛОУЖИТЕЛЬНИЦА

М

СП

ДИАКОНЪ, -А m.

kalKrp Slep kalVerk typZag typOrb typHlud typVtš
Stan prolVtš Les Krm

ѡзакон; дьякон; deacon; – διάκονος: ● *term.*
theol. iur. првиот (најнискиот) хиерархиски чин во
црквата, служител, помощник на свештеникот при
богослужбата: СЖЩИМЪ ВЪ ФИЛИ[ЛИ]ПСИХЪ СЪ
ЕПISCOYПЪ И **ДИѢКОНЪ** διακόνοις Ph1,l Slep] **ДИѢКЪ** Karp; **·АІ·** СВАТАГО АПКОСТОЛА ФИЛИПА
ЕДИННОГО **·Ъ·** **ДИѢКОНЪ** τῶν ἐπὶ διακόνων
144r15Krp, sim. 154c11Vtš; ВЪМЕТЪ ЕДИНЪ
ДИАКОНЪ СВѢЩЪ 149v3Zag; **ДИАКОНЪ** СЖЩ
НАПРѢДЪ СЪ СВѢЩЪ И ТЕМНИАНИЦЪ 83a5Orb; и
ЕРЕИ И **ДИАКОНЪ** ВЪЗДАТЬ И ПРИНОСАТЪ
ЧЕСЪТЪНЫ КРЪСТЬ 92c30Orb; ЕРЕИ СЪ **ДИАНОМЪ**
СТАНЕТЪ ПРѢДЪ СВАТЫМЪ ОЛТАРЕМЪ
137v3Hlud] ВЪХОДИТЬ ЕРЕИ И ДИАКЪ
210a29Orb; СЪ ИВѢТУМОМЪ (sic) И АКОУСТИКЮ
ДИАКОНОМА СВЕЗАННОМА И ВЪ ТМНИЦЮ
ВЪВЕРЖЕННОМА τῶν διακόνων 19v7Stan; ТѢМЪ И
ЦРЪКЪВЪ ПОСТАВИ И ПОПЫ И **ДИАКОНЫ** ВЪ НЕИ
ОУСТРОЕНЪ СКОУА СА διακόνους 168r3Stan;
СЪВРАШЕ СЕ БЪ ВЪ НИКЕИ ВЪСИ И АРХІЕРЕИ ЖЕ
БѢХЪ ДВѢСТЕ И ТРИДЕСЕТЪ И ДВА СВЕЩЕННИЦИ
ЖЕ И **ДІАКОНІИ** И КАЛОГЕРИ БѢХЪ ОСМЪДЕСЕТЪ И
ШЕСТЬ διακονοι 273r18Krm; ВЪ ТЪ ЧАСЪ СМЖТАТ

СА ВЪСИ ЧИНОВЕ ХРИСТІАНЪСТІИ ЕПISCOYΠИ
ПРОЗВИТЕРИ **ДІАКОНИ** διάκονοι 305r19Les — Cf.
ДИАКЪ, СЛОУГА, СЛОУЖИТЕЛЬ

KSM

СП/КТ

ДИАКОНЬСКЪ, -ЪИ adj.

Krm

ѡзаконски; дьяконовский; deaconal; – δια-
κονικός: ПЕТРЪ ЯКОЖЕ ВІДѢ ЯКО ЕСЪТЪ
ХЪЛНИКЪ АРІЕ ПАКЪ ИЗВЕРЖЕ ЕГО И ПРОУЕ ВѢ
ОУПРАЖНЕНЪ **ДІАКОНЪСКАГО** ЧИНА ТРЪЗКААНЫИ
АРІЕ ТΗΣ διακονικῆς τάξεως 272v18Krm – ЕХН

М

СП

ДИАКОНЬСТВО, -А n.

typGrig typLobk typBit typZag typOrb typVtš

term liturg. екѡенија, молиѡва изречена оу
ѡконоѡи ѡри боѡслужбаѡи; ектенѡя, мо-
литѡва произносимая дьяконом в литургии;
litany, a prayer read by a deacon in the liturgy;
– : gr. διακονικόν: ТАЖЕ ПРОУНАѢ **ДѢНЪСТВА**
ТАЖЕ МОЛИТВЕИ 11r14Grig; ТАЖЕ ЕУКАНГЕЛИЕ
ТАЖЕ **ДИѢКОНЪСТВА** 79v26Grig 120r12Lobk] **ЕКТЕНИИ**
197c1Orb; ТАЖЕ ТРЪСВАТОЕ ТАЖЕ **ДИАКОНѢ**
ПОМКИЛОУИ НАСЪ ВЪЖЕ 184b21Orb] **ЕХТЕНИЕ** 111v15Hlud; ПО СЪВРЪШЕНИ **ДІАКОНЪТВА**
ПОУНЕТЪ ДРОУГЪ ОУ МОЛИТВОУ 114b20Vtš
— Cf. **ДИАКОНИКЪ, ЕКТЕНИИ**

KSM

СП/КТ

ДИАКЪ, -А m.

kalOhr Slep titVran Karp typPog typGrig typLobk
typZag typŠaf typOrb typHlud Les

Abbr.: ДѢ, ДѢ

ѡзакон; дьякон; deacon; – διάκονος: ● *term.*
theol. iur. првиот (најнискиот) хиерархиски чин во
црквата, служител, помощник на свештеникот при
богослужбата: **ДИѢЦИ** ДА БЫВАЖЪ ЕДИНОИ ЖЕНѢ
МЖНЕ διακονοι 1T3,12 Karp Slep; АЩЕ ЛИ ЈЕ **ДѢ**
ДА РЕУЕТЪ ГОСПОДИ БЛАГОСЛОВИ 1r2Pog; И
ПОКАДИТЪ ПОПЪ ВОДЪ **ДѢ** ГЛАГОЛУЕТЪ
ГОСПОДОУ ПОМОЛИМ СА 11r13Grig; И РЕУЕ
ДѢ О СПОДОБИТИ СА НАМЪ 125r2Šaf, **ДѢ**
174b16Orb; ЗАПОВѢДИ ХРИСТОВЫ СЪХРАНИВШЕ

ἐπισκοπῇ попове **дїацн** проуїи ѱинь црѣьковныи 311r1Les ♦ **МЫНИИ ДНІАКЗ чїиц; чтец; lector; – ἀναγνώστης; • term. theol. iur.** црковнослужител од низок ранг што претходи на примањето на повисоките чиновни (ѓакон итн.): ТОГДА РАЗЛЖУАТ СА ЕПІСКОПИ ѿ ПОПОВЬ И ПОПОВЕ ѿ ДРОУЖИНЫ СВОЖ И ДІАКОНИ ѿ ДІАКОНЬ И МЕНШІИ ДІАЦНІ ѿ ДРОУЖИНЫ СВОЖ ἀναγνώσται 308r26Les — Cf. ДНІАКОНЗ, СЛОУГА, СЛОУЖИТЕЛЬ KSM СП/КТ

ДНІАНЗ 309v15Stan v. ДНІАГННІАНЗ

ДНІАПСАЛ(З)МА, -ѱ f.,
ДНІАПСАЛ(З)МЗ, -а m.

Bon Pog

оуїаїсалма; дуапсалма; diapsalma; – διάψαλμα; • term. mus. термин со кој се означува поделбата на псалмот: **ДНІАΨАЛЗМА** разнзство словеси на дроугѱи разоумз діаψαλμα Ps139,6 Bon Pog; **ДНІАΨАЛЗМА** прѣложење пророкоуѱства діаψαλμα Ps88,38 Bon, **ДНІАΨАЛМЪ** Pog; **ДНІАΨАЛЗМА** прѣмѣненіе словеси естз діаψαλμα Ps31,4 Bon, **ДІАΨАЛЪ** Pog; **ДІАΨАЛОМЗ** прѣложење пророкоуѱства на людн жїдовскзи діаψαλμα Ps43,9 Pog, **ДНІАΨАЛМА** Bon; **ДНІАΨАЛМА** прѣложење даєзѱдова проороуѱства діаψαλμα Ps48,14 Bon Pog; **ДНІАΨАМА** прѣминж слово діаψαλμα Ps76,10 Bon, **ДІАΨАЛМЪ** Pog KS M(ДНІАПСАЛМА) СП

ДНІАПСАЛ(З)МЗ v. ДНІАПСАЛ(З)МА

ДНІАСКОРОВЗ A28,11 Verk

v. ДНІОСКОРОВЗ sub 2

ДЛАНЬ, -и f.

comPsalt orDĉn Lobk Triod Vtš Kmn

оланка; ладонь; palm; – παλάμη, ταρσός; дрѣвоу сѣѣѱтомоу на немже хрїстз прострѣ **ДЛАНН** побѣждаж протївнзїж силж поклонѣемз са παλάμας 52v33Šaf 55v24Bit 73r13Zag 89c28Orb 15r24Hlud; вѱлагаєи вѱ рѱцѣ оуѱвоу ѱѣрѣѣтѣѱ вѱ **ДЛАНЬ** сѱди єн тї παλάμη 178r24Kmn; хрїсстѣ ... прѣкланѣеть петрови раѣьскы своа выж и

ѱмыѣаеть ємѱ нозѣ и лѣѱннѣмѱ ѱтїраеть дрѣжжї вѣѣ **ДЛАННА** ѱко вѱогѱ 182a7Orb 131r8Šaf 106v29Hlud; прїємшѱ же нѣтлѣннїма **ДЛАННА** сѣѣнѱ тѱѱѱмоу нѣпороуѱнѱю дѱоушѱ тѱѱоу дѣѱѱо мѱѱтї вѱогонѣѱѱсто 221a28Vtš; на **ДЛАНН** рѱкѱ моєю тарсоуѱс χειρῶν μου Dn10,10 Lobk; кто сѱхранн оуѱєннїѱж **ДЛАНЗ** како не ѱпали са єгѱда ѱгнѱннїмѱ рѣѣромѱ прїстѱпн тїν τοῦ μαθητοῦ παλάμην 174v7Zag 214c30Orb, **ДЛАНН** 136v2Šaf 141r35Hlud • **ѱрсї; горсть; handful; – δράξ;** паднж бо кѣѱо и **ДЛАННЖ** зѣма нзмѣрїлз єстз δρακί comPs94,4 Bon Pog, sim. 134r7Zag 115v28Šaf 154a36Orb 81v28Hlud — Cf. грзсть KSM СП/НА

ДЛЗГНОВАТЗ adj.

Stan

голѣнавесї; продолговатый; long; – ἐπιμήκης; имѣше же и брадж крѱгнѱѱастѱ соуѱхо лицѣ простѣ влассы бѣше же и плѣшїѱѱ и глѱѱѱж **ДЛЫГНОВАТЖ** имѣѱ тїν κεφαλὴν ἔχων ἐπιμήκη 76v17Stan – EXH

M

СП

ДЛЗГО adv.

Psalt trOrb Les

голѱо; долго; for a long time; – χρόνον τινά; замѱудншж бо **ДЛЫГО** на гѱрахѱѱ тѣхѱ ѣхрѱнїсан γὰρ ἐκεῖνοι χρόνον τινὰ ἐν ὄρεσι 259v22Les — Cf. ДЛЗГЗ² (на длзсѣ вѱѣмєнн, на длзсѣ), мзнѱгз (вѱ мзнѱсѣ) ♦ **ДЛЗГО ЛЕЖАТИ – χρονίζειν;** вїдѣѱѱ гѱсѱѱѱѱѱ **ДЛЫГО** лѣжѱѱѱ ѱлѱѱѱѱѱ и глѱѱѱѱѱ к немѱ хѱѱєшн лн зѱравѱѱ бѱтн χρονїѱѱѱτѱ ἄνθρωπον 221a21Orb] мнѱга лѣтн слѣжѱѱѱѱ 180r18Zag, мнѱга лѣтѱ слѣжѱѱѱѱ 140v26Šaf, мнѱга лѣтѱ нмаѱѱѱ и лѣжѱѱѱѱ 145v36Hlud ♦ v. etiam лѣжѱтн ♦ **ДЛЗГО (Лѣтѱ) ЖИТИ – μακροχρονίζειν, μακροβιοῦν;** тѱкмѱ зѱ гнѣѱѱѱ вѱргз да нѣ **ДЛЗГО** лѣтѱ жнѱѱѱтѱ мї макрѱхрѱнїѱѱѱѱ Dt32,27/Ct Bon Pog Rdm, **ДЛЫГО** жнѱѱѱѱѱ Dĉn; вїдїм бо мнѱгы юннѱѱ вѱ юнѱстн ѱмїраѱѱѱѱѱ и старѱѱѱ **ДЛЫГО** жнѱѱѱѱѱѱѱ прѣсѱѱѱѱѱ μακροβιοῦνѱѱѱ 38v4Les ♦ v. etiam жнѱтн – EXH

S

СП/НА

ДЛЗГОВРАТЬНЗ

ДЛЗГОТА

ДЛЗГОВРАТЬНЗ per err. 151b35Orb

v. ДЛЗГЪ¹ sub 1 et БРАТЬНЗ

ДЛЗГОВЪНЗ, -зи adj.

Šaf

ѣревовен, ѣрешен; греховный, грешный; *sinful*; – : рзиданиємз же и плачѣмз сице молиѣ са изжѣ бысѣтъ мзитарз **ДЛЗГОВЪНЗ** грѣхз бѣоже мон ѡцѣсти ма милосрдѣ влѣдѣко избави ма 32r2Šaf – EXH — Cf. грѣховънз, грѣшънз

Ø

НА

ДЛЗГОЖИВОТЬНЗ adj.

Karp Lobk parOrb

долговечен; долговечный; long-lived; – μακρόβιος; μακροχρόνιος: дѣуша баша оузрѣтъ сѣма **ДЛЗГОЖИВОТНО** спѣрма μακρόβιον Is53,10 Lobk Orb] ДЛЗГОЖИТНО Grig, ДЛЗГОЖИЗНЗНО Hlud; уѣсти ѡтъца своего и мѣтѣрь ... да благо ти бѣдетъ и бѣдѣши **ДЛЗГОЖИВОТЕНЪ** на земѣ ѣси μακροχρόνιος E6,3 Karp] ДЛЗГОЛѢТЕНЪ Slep – EXH — Cf. ДЛЗГОЖИЗНЪНЗ, ДЛЗГОЖИТЪНЗ, ДЛЗГОЛѢТЪНЗ

SM

СП/НА

ДЛЗГОЖИЗНЪНЗ adj.

parHlud

долговечен; долговечный; long-lived; – μακρόβιος: доуша [ва]ваша вѣзрѣтъ сѣма **ДЛЗГОЖИЗНЗНО** спѣрма μακρόβιον Is53,10 Hlud] ДЛЗГОЖИТНО Grig, ДЛЗГОЖИВОТНО Lobk Orb – EXH — Cf. ДЛЗГОЖИВОТЬНЗ, ДЛЗГОЖИТЪНЗ, ДЛЗГОЛѢТЪНЗ

Ø

НА

ДЛЗГОЖИТЪНЗ adj.

Grig

долговечен; долговечный; long-lived; – μακρόβιος: дѣуша ваша оузрѣтъ сѣма **ДЛЗГОЖИТНО** спѣрма μακρόβιον Is53,10 Grig] ДЛЗГОЖИВОТНО Lobk Orb, ДЛЗГОЖИЗНЗНО Hlud – EXH — Cf. ДЛЗГОЖИВОТЬНЗ, ДЛЗГОЖИЗНЪНЗ, ДЛЗГОЛѢТЪНЗ

SM

СП/НА

ДЛЗГОЛѢТЪНЗ adj.

Slep

долговечен; долговечный; long-lived; – μακροχρόνιος: да влѣдѣго тѣбѣ бѣдетъ и бѣдѣши **ДЛЗГОЛѢТЕНЪ** на земѣ ѣси μακροχρόνιος E6,3 Slep] ДЛЗГОЖИВОТЕНЪ Karp – EXH — Cf. ДЛЗГОЖИВОТЬНЗ, ДЛЗГОЖИЗНЪНЗ, ДЛЗГОЖИТЪНЗ

SM

СП

ДЛЗГОЛѢТЬСТВОВАТИ, -ствоуж,
-ствоуетъ ipf.

Krn

ѣрави некоѣо долговечен; делать кого-л. долговечным; to make sb long-lived; – μακροχρονίζω: ● **КОГО**: и ѡно еже любѣтъ ѡны босы да потѣшим сѣ елико есмы моцни сѣтворити ради да насѣ **ДЛЗГОЛѢТСТВОУЮТЬ** и насѣ **МНШГОДЪНЪСТВОУЮТЬ** διὰ τὰ μᾶς μακροχρονοῦν 215r1Krn – EXH — Cf. МЗНОГОДЪНЪСТВОВАТИ

М

НА

ДЛЗГОСЛОВИТИ, -влѣ, -витъ ipf.

Krn

зборуѣ ойширно, надолѣо; говорить ойширно; to speak at length; – μακρολογέω: инно что **ДЛЗГОСЛОВЛЮ** ἀλλὰ τί μακρολογῶ 96v4Krn – EXH — Cf. МЗНОГОСЛОВИТИ

М

СП

ДЛЗГОСТЬ, -и f.

Krn

должина; длина; length; – μῆκος, μάκρος: понеже бѣоуѣ ниже **ДЛЗГОСТЬ** имать ниже широтѣ ниже глзбынѣ μῆκος 48v10Krn; есѣтъ и бесплзтнѣ сирѣуѣ не имѣше плзтѣ ѣкоже улоѣѣкѣ ниже **ДЛЗГОСТЬ** иматѣ ниже широтѣ ниже глзбынѣ μάκρος 225r9Krn – EXH — Cf. ДЛЗГОТА

М

СП

ДЛЗГОТА, -зи f.

Slep Karp Psalt Parim Vtš Les Krn

должина; длина; length; – μῆκος, μάκρος (Krn): ● за просторно протегаѣ: вѣставѣ

пронде зема вѣ **ДЛЗГОТЖ** еа и вѣ широтѣ еа
 еѣс те τὸ μῆκος αὐτῆς Gn13,17 Grig Lobk Orb Hlud;
 ꙗкоже да речѣмь еди́но тѣло ὕλινъ кѣ или
 еди́нъ камень или еди́но дрѣво потреба да
 иматъ и **ДЛЗГОТЖ** и широтѣ и глѣбинѣ
 нѣбѣснаа же и прѣисподняа понеже не
 иматъ ниже **ДЛЗГОТЖ** ни широтѣ ни глѣбиноу
 сего ради имѣноується ихъ проста и
 еди́нъ еди́на μακρός ... μακρός 153v26.154r2Krn;
 пжтѣ ѡсѣтъ **ДЛЗГОТА** велика μῆκος 73r26Les;
 широта крѣста и **ДЛЗГОТА** нѣбѣснѣмь равна
 ѡсѣтъ ꙗко вѣжѣстѣноу благаго дѣтѣю
 ѡсѣщають вѣсауьскаа 15a32Vtš • *fig.* да
 вѣзможете постигнѣти сѣ вѣсѣми свѣтѣми
 что широта и **ДЛЗГОТА** и глѣбина и высота ...
 любе хрѣстосоуь μῆκος E3,18 Karp Slep
 — Cf. ДЛЗГОСТЬ • за времетраеѣ: ♦ **ДЛЗГОТА**
ДЪНИИ, ЖИТИА *долѣ живоу; долгая жизнь;*
long life; — *μακρότης ἡμερῶν, μῆκος βίου:*
ДЛЗГОТЖ дѣнен испльна и μακρότητα ἡμερῶν
 Ps90,16 Dčn Bon, **ДЛЗГОТЖ** дѣнин Pog Rdm, sim.
ДЛЗГОТЖ дѣнин 49r5Les; **ДЛЗГОТА** во **ЖИТИА** и
 лѣта жыны и мироу приложитѣ ти са μῆκος
 γὰρ βίου Pr3,2 Lobk Grig Orb ♦ **ВЗ ДЛЗГОТЖ**
ДЪНИИ *засекодаш, за вечни времениа;*
навсегда, на вечные времена; for ever; — *εἰς*
μακρότητα ἡμερῶν: и да вѣсела са вѣ домѣ
 гѣсподынѣ **ВЗ ДЛЗГОТЖ** днен еѣс μακρότητα
 ἡμερῶν Ps22,6 Bon, **ВЗ ДЛЗГОТЖ** дѣниї Pog;
 домоу твоемоу подобаетъ свѣтѣзини **ВЗ**
ДЛЗГОТЖ днен еѣс μακρότητα ἡμερῶν Ps92,5 Bon
 Dčn, **ВЗ ДЛЗГОТЖ** дѣнин Pog Rdm, sim. **ВЪ**
ДЛЗГОТОУ дѣни 117a25Vtš ♦ **ДЛЗГОТА**
СТАРОСТЬНАА *олабока сѣаросѣи; глубокая*
старость; old age; — *μακρογῆρία:* сребролюбѣ
 наслѣдилъ (sic, pro насадилъ) ѡсѣтъ вѣ мнѣ
 виннож **ДЛЗГОТЫ** *старостныж* ἐφύτευσεν ἐμοὶ
 προφῶσαι μακρογῆρίας 199r4Les ♦ **НА ДЛЗГОТЖ**
ВРѢМЕНЕ *долѣ, долѣ време; долго, долгое*
время; for a long time; — : ѡсифъ сынъ вѣ
 егѣптѣ нѣвѣдомъ бѣ вѣмѣститель пшеницѣ
 даж на **ДЛЗГОТЖ** *врѣмене* ДЛЗГОТРПА подаж
 пищѣ трѣбоуѣщимъ 81r9Les

KSM

СП/НА

ДЛЗГОТРЗПНІЕ, -ниа п.

comPsalt orPsalt Triod Les

долѣоѣрѣливосѣи, ѣрѣливе; долготерпение,
терпение; longsuffering, patience; — *μακρο-*
θυμία: **ДЛЗГОТРЗПНІЕ** во милостѣ пригѣовитѣ
 ѣ μακροθυμία comMan1,7/Ct Bon; **ДЛЗГОТРЗПІЮ** во
 вѣожню не вѣровавше жидетъ во ихъ ѡгнѣ гѣωνѣ
 тѣ μακροθυμία comPs38,4 Bon Pog; ѡжидаж вѣско-
 неунаго твоего **ДЛЗГОТРПНІА** 104r12Rdm
ДЛЗГОТРПѢННІА 102v16Dčn; кто оуѣ можетъ
 твое **ДЛЗГОТРПІЕ** изрѣши ѡ вѣадыко τὴν σὴν
 μακροθυμίαν 96v26Les; дѣваа вѣпиаше дѣа са
 спаѣсе **ДЛЗГОТРПІЮ** ти 13v15Hlud 54v25Bit 72v1Zag
 52r6Šaf 88a6Orb • **ДЛЗГОТРЗПНІЕМЪ** — *μακρο-*
θύμως: прѣведе мене **ДЛЗГОТРПІЕМЪ** великѣж
 рѣкы сѣж и нѣждныж μακροθύμως 27r12Les — Cf.
 благотрѣпѣниѣ, длзготрѣпѣниѣ, трѣпѣливъ-
 стѣ, трѣпѣльствѣниѣ, трѣпѣльство, трѣпѣниѣ
 М СП/НА

ДЛЗГОТРЗПЪ adj.

Triod

долѣоѣрѣлив, ѣрѣлив; долготерпеливый,
терпеливый; longsuffering, patient; — *μακρό-*
θυμος, φιάνθρωπος: **ДЛЗГОТРЕ** гѣсподни слава
 тѣбѣ μακρόθυμε 126r4Šaf
ДЛЗГОТРПѢЛИВЕ
 151v7Zag 175a19Orb; ѡщѣдри едне **ДЛЗГОТРЕ**
 ѡ скрѣи люди свож мѣне μακρόθυμε 49v16Bit
ДЛЗГОТРПѢЛИВЕ 65v27Zag; гѣоздми во пригѣозди
 са тѣоѣ во рѣбра **ДЛЗГОТРЕ** раскопана вѣишж
 μακρόθυμε 61r6Šaf 79r3Zag 96d18Orb 21r17Hlud;
 распинаема зраци на крѣстѣ **ДЛЗГОТРЕ** и
 плауѣши са вопиаше тѣе рождѣшиа φιάν-
 θρωπε 73r22Zag 53r11Šaf 15r30Hlud
ДЛЗГОТРПА
 89d1Orb; прѣтрѣпѣше трѣпа родомъ **ДЛЗГОТРЕ**
 132r1Šaf
 трѣпѣливъ 183b5Orb — Cf.
 длзготрѣпѣливѣ, длзготрѣпѣти (ptc.-adj.),
 мзготрѣпѣливѣ, трѣпѣливѣ

М

СП/НА

ДЛЗГОТРЗПЬНО adv.

Šaf

ѣрѣливо; терпеливо; patiently; — : ранѣ
 приѣмъ трѣпитъ неѣсть **ДЛЗГОТРЕ** и

ДЛЗГОТРЗПЬНО

ПЛАЩЬ ВЗ РЖГЗ НОСИТЗ И ВСЕ ТРЬПИТЬ БОГЪЗ
сы 131r16Šaf 11 ДЛГОТРЪПЕ 182a36Orb – ЕХН
— Cf. ТРЗПѢЛИВО, ТРЗПѢЛИВЬНО

0

НА

ДЛЗГОТРЗПѢЛИВЪ, -ЗИИ adj.

orPsalt parVtš Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Les Krn

*долготърпелив, търпелив; долготерпеливый, терпеливый; longsuffering, patient; – макрo-
θυμος, μακροθυμῶν:* ГОСПОДЪ БОГЪ ШЕДРЬ
МНѢЛОСТЕНЪ ДЛГОТРЪПѢЛИВЪ И МНОГО-
МНѢЛОСТЕНЪ ИСТИНЪЗ МАКРOΘYMOС Ex34,6 Vtš 11
om. Grig Lobk Hlud; БОГЪЗ ЕСТЬ СТѢЩОМЪ БЛАГЬ
МНѢЛОСТРЪДЪ ДЛЗГОТРЪПѢЛИВЪ МАКРOΘYMOС
22r21Krn; КЪ КОМОУ ПРИЕГНЪ НЖ К ТЕБѢ
ЧЛОВѢКОЛЮБЧЕ ... К ТЕБѢ БО ЕДИНОМУ
ДЛГОТРЪПѢЛИВОМУ 131r18Rdm; ВЪ ЧАСЛѢХЪ
НАСЪ РАДЪ ПОЛОЖИ СЕ БЕСЛОВЕСНИХЪ
ДЛГОТРЪПѢЛИВЕ СПАСЕ 97c25Vtš; ПОДАЖД
ДОУШАМЪ НАШИМЪ МИРЪ ЯКО ЕДИНЪ
ДЛЗГОТРЪПѢЛИВЪ ὁ μόνος ἐν μακροθυμίᾳ
ἀνείκαστος 122r23Šaf 145v14Zag 11 ЕДИНЪ СЫ
ВЪ БЛАГОТРЪПѢНИ НЕИСЧЕДИМЫ 166b16Orb
96r34Hlud; ДЛГОТРЪПѢЛИВЪ МЖЪ МНОГИИ ВЪ
ПРѢМЖДОСТЕХЪ МАКРOΘYMOС ἀνὴρ 160v4Les
● *adj.-subst.* ДЛГОТРЪПѢЛИВЫИ БО НИКОГДАЖЕ
ПОВѢЖДЕНЪ БЫВАЕТЪ ὁ μακροθυμος 160v6Les;
ЛЖАВЫИ ... ДЛГОТРЪПѢЛИВЫИ СМѢЕТ СА ΤΟΥΣ
μακροθυμοῦντας ἐγγεῖλᾱ 164v8Les — Cf. ДЛЗГО-
ТРЗПЪ, ДЛЗГОТРЪПѢТИ (*ptc.-adj., ptc.-subst.*),
МЗНОГОТРЪПѢЛИВЪ, ТРЪПѢЛИВЪ

KSM

СП/НА

ДЛЗГОТРЪПѢНИЕ, -НИА n.

Slep Karp comPsalt orDĉn Lobk Bit Zag trOrb trHlud
Vtš Stan Les

*долготърпеливостъ, търпение; долготерпение, терпение; longsuffering, patience; – макрo-
θυμία, ἀνεξικακία:* БЕЧИСЛЪНО БО ДЛЗГОТРЪПѢНИЕ
БОЖИЕ НА СЗГРѢШАЩИХЪ И МИЛОСТЪ МНОГА ἡ
μακροθυμία comPs85,15 Bon 11 ДЛГОТРЪПѢНИЕ Rog;
ТОГО ЖЕ НЕИСЧЕДИМОЕ ДЛГОТРЪПѢНИЕ ПРОПО-
ВѢДАЕТ СА ἡ ἀνείκαστος μακροθυμία 153r19Zag
103v38Hlud 11 ДЛГОТРЪПѢНИЕ 176a23Orb; ЕГДА

ДЛЗГОТРЪПѢТИ

ЖЗДААШЕ БОЖИЕМЪЗ ДЛЗГОТРЪПѢНИЕМЪ ἡ τοῦ θεοῦ
μακροθυμία 1P3,20 Slep 11 ТРЪПѢНИЕ Karp;
ПОРЖОМЪ И МЖКОЖ ИСПЫТАЕМЪ ЕГО РАЗМѢЕМЪ
ДЛГОТРЪПѢНИЕ ЕГО τὴν ἀνεξικακίαν αὐτοῦ
Sap2,19 Lobk 11 КРОТОСТЬ Vtš; Ѡ ГЛБИНО
БЛАГОСТИ И ДЛГОТРЪПѢНИА БОЖИА 207v8Stan;
СИЦЕВЫИ Ѡ МИРѢ РАДОУЕТ СА И ДЛГО-
ТРЪПѢНІЕ ВСЕЛѢЕТ СА ВЪ НЕГО ἐν μακροθυμίᾳ
αὐλίζεται 162v13Les — Cf. БЛАГОТРЪПѢНИЕ,
ДЛЗГОТРЪПѢНИЕ, ТРЪПѢЛИВѢСТВО, ТРЪПѢЛѢСТВО,
ТРЪПѢЛѢСТВО, ТРЪПѢНИЕ

KSM

СП/НА

ДЛЗГОТРЪПѢТИ, -ПЛЖ, -ПИТЪ ipf.

Mkd comPsalt Zag Šaf trOrb trHlud Les

*търпелив е, чека търпеливо; быть терпе-
ливым, ждать терпеливо; to be patient, to
wait patiently; – макрoθυμεῖν:* ДЛГОТРЪПѢТИ НА
ТОЛИКО Ѡ ЗЛѢХЪ ЧЛОВѢЧѢХЪ МАКРOΘYMEῖС
comPs43,24 Bon Rog; И ДЛГОТРЪПѢТИ Ѡ ТЕБѢ И НЕ
ПОГВѢХЪ ОУБО ТЕБЕ ἐμακροθύμησα ἐπὶ σε
38v11Les; ДЛГОТРЪПѢТИ БО И СПАСАЕШИ МИРЪ
ЯКО ЧЛОВѢКОЛЮБЦ 164d20Orb; ДЛГОТРЪПѢТИ
И ПОЖДАЕЗ ПОКАНИА ТВОЕГО МАКРOΘYMEῖС
comPs49,21 Bon Rog; НЪ ДЛГОТРЪПЛОУ ДА
СБОУДЕТ СА ЯЖЕ ЯВИХЪ ВАМЪ ПРОЧОЖЫ МОИМИ
μακροθυμῶ 153r26Zag, ДЛГОТРЪП 127v8Šaf
176a34Orb et 191d10Orb 107r7Hlud; ИМѢЖИ
ЛЮБОВЬ БОЖИЖ ВСЕ ТРЪПИТЬ БЛАЖИТЬ
ДЛГОТРЪПѢТИ ВСЕ ПРѢСТРАДОУЕТЪ МАКРOΘYMEῖ
159v15Les ● *забава, ороговлекува; медлить, за-
тягивать; to delay, to linger; – макрo-
θυμεῖν:* БОГЪ ЖЕ НЕ ИМАТ ЛИ СТИВОРИТИ
ѠМЩЕНІЕ ИЗБРАНИХЪ СВОИХЪ ВЪПАЩИХЪ К
НЕМОУ ДЪНЪ И НОЩЬ И ДЛГОТРЪПѢТИ Ѡ НИХЪ
μακροθυμεῖ ἐπ' αὐτοῖς L18,7 Mkd 11 ТРЪПИТЬ Dbm
Dbj Rad Krp Krat — Cf. ТРЪПѢТИ

ptc.-adj., ptc.-subst. ДЛЗГОТРЪПА(И) *долготърпелив, търпелив; долготерпеливый, терпе-
ливый; longsuffering, patient; – макрoθυμος:*
ЧАДО ВПИНАШЕ ПИВО ИСТОУИ ПИАНѢСТВО ИСѢШАЖ
ВРАЖИЕ ВСѢЕ РАСПИНАЖИМ ТА Ѡ ВСѢХЪ
ДЛГОТРЪПАИ τὸν ἐν πᾶσι μακροθυμον 96c4Orb
60v8Šaf 20v32Hlud 11 ДЛГОТРЪПЕ 78v12Zag;

взънесѣ» сѧ **ДЛЗГОТРЪПА**Н хотѣниємъ на дрѣво
μακρόθυμε 188v12Zag] **ДЛЗГОТРЪПЛИВЕ** 229d23Orb,
ДЛЪГОТРЪПЕ 153r32Hlud; **ДЛЗГОТРЪПАШИМЪ** и
ТРЪПЪЛИВЫМЪ и ТЛЪКЪШИМЪ ВЪ ДѢРН ЕГО ПОДАЕТЬ
ωβοε въкоупѣ ицѣленіе же и мѣздж τοῖς δὲ μακρο-
θύμοις 131r22Les — Cf. ДЛЗГОТРЗПЪ, ДЛЗГО-
ТРЗПЪЛИВЕЗ, МЗНОГОТРЗПЪЛИВЕЗ, ТРЗПЪЛИВЕЗ
K(ДЛЗГОТРЪПА) SM СП/НА

ДЛЗГЪ¹, -а m.

Stm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Ohr Slep Str Karp
Verk orDĕn Triod Vtš Les Krn

Forma: etiam gen. pl. ДЛЗГОВЪ in Bit (semel) Šaf
(semel) Vtš (semel)

1. *долѣ; долг; debt; – όφειλή, όφείλημα, δάνειον, τὸ όφειλόμενον, χρέος, χρεωφείλημα:*
ВЪЗДАДИТЕ ОУБО ВСѢМЪ **ДЛЪГИ** ЕМОУЖЕ ОУРОКЪ
ѡрокъ» ЕМОУЖЕ ДАНЬ ДАНЬ» τὰς όφειλάς R13,7
Verk Slep Str Karp, **ДЛЗГЪ** Ohr; ΓΛΑΓΟΛΑ ΕΜΘ ΩΝΑ
КОЛИКО ЕСТЬ» **ДЛЗГЪ** ТВОИ ΩΕΨΑ НИЩИ ПЕТЪ»
сѣтъ» златици сѣтъ» τὸ χρέος σου 247r15Krn;
поустити и и **ДЛЪГЪ** ѡпоустити емоу τὸ δάνειον
Mt18,27 Rad Jov Krp Mkd] om. Dbj; всади и въ
темници дондеже въздасть емоу весь **ДЛЪГЪ**
τὸ όφειλόμενον Mt18,30 Krp Dbj Jov Rad]
длъжное Mkd; аще бездоушнаа харѣа
въздаеть **ДЛЪГИ** вѣ себѣ колми пауе блѧгыи
вѡгъ» въздасть блѧго»дѧтъ възыскашимъ
его τὰ ἐν αὐτῷ χρεωφειλήματα 141r9Les; ѡпѣшати
длъжникомъ **ДЛЪГИ** 281v2Les; Ѹи»стаа
вѡгороди»це неискоу»собраунаа ѡ тебѣ» и ми
ДЛЪГИ исплънаемъ» 79c8Vtš — Cf. ДЛЗЖЪНОЕ

ἔρεβ; grex; sin; – άμαρτία, παράπτωμα, πταισμα, όφείλημα, όφλημα, όφειλέσιον, χρέος:
ОСТАВИ НАМЪ **ДЛЪГИ** нѧ»ша τὰ όφειλήματα (var.
τὰς άμαρτίας) ήμῶν L11,4 Krat] грѣхы Dbm Dbj
Rad Krp Mkd; sim. **ДЛЗГЪ** τὰ όφειλήματα Mt6,12
Stm Jov Rad Krp Krat Mkd, sim. 120v16Dĕn;
ωтъ»уе нашъ еже еси на небѣ»сехъ ωстави
намъ **ДЛЪГИ** нашъ ꙗко Ѹлѡвѣ»колюбецъ τὰ
παράπτωματα ήμῶν 8v6Šaf 31r29Zag] прѣ-
грѣшениа 31b1Orb; **ДЛЪГИ** ѡпоушѧж прижтиемъ
стрѧсти твоѣж τῶν πταισμάτων 142r14Zag
120v2Šaf; добродателѣ вѡгъ»а оу»молите

ѡдание **ДЛЗГОВЪ** и страстї изъбавление
даровати всѣмъ намъ συγχώρησιν όφλημάτων
19v33Šaf, **ДЛЪГОМЪ** 44v27Zag, **Д(..)** 51a4Orb;
тѣмже доу»шѧ изъбавльше **ДЛЪГИ** грѣхѡвны ꙗко
единъ мнѧлѡ»сѣ»рѣ»дъ χρέους άμαρτίας 100d36Orb
83r21Zag — Cf. грѣхъ, прѣгрѣшение ♦ **ДЛЗГЪ**,
ДЛЗГОУ РАЗДРѢШИТЕЛЬ – *χρεωλύτης:*
за Христос: всѣмъ Ѹлѡвѣ»комъ и **ДЛЪГИ**
РАЗДРѢШИТЕЛЪ приде ὁ πάντων χρεωλύτης
άνθρώπων 114v16Zag, **ДЛГОУ РАЗДРѢШИТЕЛЪ**
57r14Hlud] om. 127d41Orb, lac. 93r2Bit ♦ v. etiam
РАЗДРѢШИТЕЛЬ

2. *должностѣ, обверса; долг, обязанность; duty, obligation; – χρέος:* ГАВРІИЛЬ ... ꙗко рабъ
мѡдрѣиши ꙗко слѡжителъ изѣранныи поиде сѣ
вѣсакымъ» разоу»мѡмъ» да исплънитъ **ДЛЗГЪ**
его τὸ χρέος του 6v4Krn

ПО ДЛЗГОУ како шѣо шѣреба, како шѣо
шѣрилеѣа, како шѣо наложува редоуи; как
должно, как следует, как подобает; *as it should be, as is appropriate, as required by order; – κατὰ χρέος:* по **ДЛЪГОУ** василие
великы и съ симъ многострастны пѣтъ
бѣдетъ пѣсѣ»ными а»фана»сѣ великы κατὰ χρέος
21d33Orb] прѣслабени василие великы 22v27Zag;
придѣте принесѣмъ пѣсѣ»ны по **ДЛЪГОУ** женамъ
прѣпѡ»дѡ»вно жившемъ и равно аггѣ»ломъ
κατὰ χρέος 21c28Orb] длъжно едино женамъ
прѣподѡ»бнимъ 22v7Zag; тѣмже по **ДЛЪГОУ** те
у»темъ» 128c28Vtš — Cf. ДЛЗЖЪНО

KSM

СП/НА

ДЛЗГЪ², -зи adj.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd Karp Grig Lobk parOrb
parHlud Stan prolVtš Les Krn

долѣ; долгий; long; – μακρός, πολύς, χρόνιος: ● просторно: ГВОЗДЫМИ **ДЛЪГИМИ** тѣлеса
и»хъ пригвѡздыше ήλοις μακροῖς 49r26Stan; горе
привлау»шимъ грѣхы своа ꙗко жжемъ
ДЛЪГОМЪ ὡς σχοινίῳ μακρῷ Is5,18 Lobk Grig Orb;
власи скоуды гоустити по не **ДЛЪЗЫ** 151b22Vtš
● временски: скону»ѣ сѧ въ мѣлѣ исплънь
лѣта **ДЛЪГА** χρόνους μακρούς Sap4,13 Hlud]
многа Grig Lobk Vtš(4x); прѣво»е бо въ пѣщѣра»хъ

1. *долѣжи, има долѣ; быть должным, иметь долг; to owe, to be in debt; – ὀφείλειν:*
 елицѣмъ бо **ДЛѢЖНОБАШЕ** адамъ христоу
 въздаѣтъ ὅσον γὰρ ὤφειλεν ὁ Ἀδάμ comPs87,15
 Pog Bon — Cf. **ДЛЗЖЫНЗ** sub 1 (~ БЗІТИ)

ДЛЗЖЬНОВАТИ

ДЛЗЖЬНЗ

2. *ἔρεβα, должен е, има обврска; быть должным, быть обязанным; should, to need to, to be obliged*; – *ὀφείλειν*: на оупованне **ДЛЗЖНУЄТЬ** вѣри и врати и вѣрхи на оуповани приуєстити се ὀφείλει 1C9,10 Verk Ohr Slep, на впованне **ДЛЗЖНУЄТЬ** вѣри ратаи на впованне **ДЛЗЖНУЄТЬ** и вѣрхан приуєстити са Str — Cf. ДЛЗЖЬНЗ sub 2 (~ вЗІТИ)

EXH

SM

СП/НА

ДЛЗЖЬНОЄ, -аго adj.-subst. n.

Mkd

голѣ; долг; debt; – *τὸ ὀφειλόμενον*: вьсади єго вь темницѣ дондеже ѿдасть **ДЛЗЖНОЄ** τὸ ὀφειλόμενον Mt18,30 Mkd ДЛЗГЬ Dbj Jov Rad Krp – EXH — Cf. ДЛЗГЗ¹ sub 1

Ø

СП

ДЛЗЖЬНЗ, -зи adj.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd evOrb evHlud Ohr Slep Str Karp Verk apOrb apHlud apVtš comPsalt typOrb Stan Les Krn

Forma: comp. ДЛЗЖЬНѢ

1. *οὐ γολῶν; от долга; from the debt*; – *πρὸς τὸν τόκον*: хартіа во бокѣвами истазоуєть **ДЛЗЖНЖ** лнхвж ἐπὶ τόκῳ 141r12Les

за грешник: *виновен; виноватый; guilty*; – *ὀφειλέτης*: ти **ДЛЗЖНѢИША** бѣша паує вѣѣхъ ὑποβѣѣхъ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους L13,4 Rad Dbm Krp, **ДЛЗЖН** Dbj, **ДЛЗЖНѢИШИ** Krat Mkd

ДЛЗЖЬНЗ вЗІТИ *должи, должен е некому; быть должным кому-л., иметь долг; to owe sb, to be in debt*; – *ὀφείλειν, προσοφείλειν, χρεωστεῖν*: ● *κομοῦ ὕνιμъ, ὕто*: шедъ же рабъ ть оврѣте єдиногѣ ѿ клеврѣтъ своиѣхъ иже бѣ **ДЛЗЖЕНЬ** емѣ ·ѣ·-мъ пѣназъ и емъ давлѣше и гл҃агола даждъ ми имже ми *єси ДЛЗЖЕНЬ* ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια ... ἀπόδος μοι εἴ τι ὀφείλεις Mt18,28 Jov Dbj Rad, иже бѣ **ДЛЗЖЕНЬ** емѣ стомъ пѣназъ ... вьздаждъ ми иже ми *єси ДЛЗЖЕНЬ* Krp, иже бѣ **ДЛЗЖЕНЬ** ємоу ·ѣ· динарїи ... ѿдаждъ ми еже *єси ДЛЗЖЕНЬ* Mkd;

κοινωνεῖς **ДЛЗЖЕНЬ** *єси* ἡ κοσποδιῶν μου μοεμοу πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου L16,5 Rad Dbm Dbj Krp Krat Mkd; **ДЛЗЖН** ми *єсѣтъ* злато χρεωστεῖ μοι οὗτος χρυσίον 61v27Stan; имже во бѣ **ДЛЗЖЕНЗ** адам χριστοςъ вздаєтъ ἃ γὰρ ὤφειλεν ὁ Ἀδάμ comPs31,4 Bon Pog — Cf. ДЛЗЖЬНОВАТИ sub 1

2. **ДЛЗЖЬНЗ** вЗІТИ *ἔρεβα, должен е, има обврска; быть должным, быть обязанным; should, to be obliged*; – *ὀφείλειν, ὀφειλέτης εἶναι, χρεωστεῖν*: ● *abs.* и иже аще клѣнєть са ѡлтарємъ ниѣтоже єсть а иже клѣнєть са даромъ иже єсть вѣрхоу єго **ДЛЗЖЕНЬ** єсть ὀφείλει Mt23,18 Rad(bis) Dbm Dbj Krp Krat Mkd Hlud ● *cum inf.* вратиє **ДЛЗЖНН** *єсμε* мзи силзнии немоши немошнзихъ носити ὀφειломен дѣ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν R15,1 Ohr Slep Str Verk; *нѣсѣтъ* во **ДЛЗЖНА** ѡада родителемъ съврати имѣниѣ нж родителе ѡадомъ оу γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν 2C12,14 Karp, *нѣ ДЛЗЖНА* во *сѣтъ* Slep; *ѡко ДЛЗЖНН єсте* вєсѣ законъ сътворити ὀφειлєтє єσтин ѡлон τὸν νόμον ποιῆσαι G5,3 Karp, **ДЛЗЖНЗ** *єсѣтъ* Slep; мы **ДЛЗЖНН** *єсмы* любити дроу҃гъ дроу҃га ὀφειломен ἀλλήλους ἀγαπᾶν 1J4,11 Karp Vtš, **ДЛЗ**(..) Slep и намъ подѡбаєтѣ дроу҃гъ дроу҃га любити Lobk Hlud; вѣрнзи во ὑποβѣѣхъ присно **ДЛЗЖЕНЗ** *єсѣтъ* оупвати на ἡ κοσποдѣ аєи ἐλπίζειν ὀφείλει τῷ θεῷ comPs90,2 Bon Pog; паує **ДЛЗЖНН** *єсмы* оу҃бо мы прѣтрѣпѣти вѣѣкаа ἡ κοσποдѣ ради ὀφειлєται єсμεν ὑπομεῖναι πάντα 11v16Les; и елико **ДЛЗЖНН** *сѣтъ* мниси вл҃гати метѣнєи в келиахъ си 25c9Orb; сєго ради **ДЛЗЖНН** *єсмы* сѣвѣтѣиши и сѣѣтлѣиши прѣздновати χρεωстоῦμεν ... νὰ ἐορτάσωμεν 158r26Krn ● *cum* да + *ind.* (Krn): и сєго ради **ДЛЗЖН** *єсмы* елика имѣтѣ прѣѣѣстаа ὕѣсты ради єє вѣса да рекѣ χρεωστῶ ... ὅλα νὰ τὰ εἰπῶ 158v6Krn — Cf. ДЛЗЖЬНОВАТИ sub 2

3. *должен, соо҃гвєтєн; должный, надлежащій; due, appropriate*; – *ὀφειλόμενος*: жєнѣ мжжъ **ДЛЗЖНЖА** любовь вьздасть τὴν ὀφειλομένην εὖνοιαν 1C7,3 Karp Slep – EXH — Cf. ДОСТОИНЗ sub 2

KSM

СП/НА

ПО ИСТИНѢ ИМА ХРЗСТОВО ШТЬ ВѢКА И **ДО ВѢКЗ** eis tòn aiōna comPs71,19 Bon **Ѣ** ВѢКА И ВЪ ВѢКЗ Pog; **ѢКО** ВЗСА ЗЕМА АЖЕ ТЗИ БІДІШИ ТЕБѢ ДАМЗ И СІАМЕНІ ТВОЕМОУ **ДО ВѢКА** ἕως τοῦ αἰῶνος Gn13,15 Grig Lobk Hlud **Ѣ** ВѢКЫ Orb

со лични имиѣа и замены што може да означуваат временска граница: **ЗАКОНЪ** и **ПРОРОЦИ** **ДО** ИВАНА μέχρι Ἰωάννου L16,16 Rad Dbm Krp Krat Mkd; **ВСТѢХ** же родовъ **Ѣ** АВРААМА **ДО** ДАВЫДА родовъ **·ДІ·** ... **Ѣ** ПРѢСЕЛЕНИИ ВАВИЛОНСКА **ДО** ХРИСТА родовъ **·ДІ·** ἕως Δαυίδ ... ἕως τοῦ Χριστοῦ Mt1,17 Krat Stm Jov Krp Mkd; **НЖ** ЦАРЬСТВОВА СЫМРЬТЪ **Ѣ** АДАМА **ДО** МОИСЕѢ μέχρι Μωϋσέως R5,14 Karp; **ПОСРѢДѢ** ИХЪ ВЪСТѢКЖ ВЕЩЬ **ΥΛΟΒѢΥ**СКЖ **Ѣ** ПРЪВАГО АДАМА **ДО** ТОГО ИЖЕ ВЪСТѢХЪ **Ѣ**СѢТЪ ПОСЛѢДИЖЕ КЛАНѢЖИХЪ СА НИЦЪ ἕως τοῦ γεννηθέντος πάντων ὕστερον 304v4Les; **ЈАКО** **Ѣ** АДАМА **ДО** АВРААМА ДВА ДЕСѢТЪ И ЕДИНЬ РΩДЪ **Ѣ** ПРѢИДѢ И ДАЖЕ **ДО** ХРИСТА **ЈАКОЖЕ** ПИШЕТЪ **ΕΥΑΓΓΕΛΙ**СТЬ ЛОУКА СЕДМИЦЪ СЕДМЬ РΩДЪ **Ѣ** ПРѢШЪДЪ **Ѣ** АДАМА ἕως τοῦ Ἀβραάμ ... ἕως τοῦ Χριστοῦ 128r2.3Krn

со прилози за време: положены бышж в тръпезници оу сѢАТЫХЪ **ΑΠΟ**СѢТОЛЬ ИДЕЖЕ И **ДО** **ΚΥ**РНѢ ЛЕЖЖЪ 115v9Stan; **ВЪ** КОЛАСИСТѢМЪ ГРАДѢ ИЖЕ И **ДО** **ΚΥ**РНА ГЛАГОЛЖЕТ СЕ ХОНЫИ ἥτις νῦν 8v6Stan; **Ѣ** НАУАЛА СЗЗДАНІЮ ЕЖЕ СЗЗДА **ΕΟΓ**Ъ ДАЖЕ И **ДО** **ΚΥ**РНѢ ἕως τοῦ νῦν Mc13,19 Mkd Dbm Rad Krp Krat; **ПРѢБЫВАЖИ** **ДО** ПОЗДѢ οἱ μένοντες τὸ ὄψε 231v12Les

с) За крајна граница при набројување места, време, броеви, мерки и сл.: **ОТЗ** ВЗСТОКЪ СЛЗНЦА **ДО** ЗАПАДА ХВАЛЗНО ИМА **Γ**ОСПОДЪНЕ μέχρι δυσμῶν Ps112,3 Bon Pog Rdm Dčn; **ЕГОЖЕ** АЩЕ ПРОСИШИ ДАМ ТИ И **ДО** ПОЛОУ ЦАРЬСТВА МОЕГО ἕως ἡμῖσους τῆς βασιλείας μου Mc6,23 Krat Dbm Dbj Krp; **ДО** ПОЛЗ ЦАРЬСТВА МОЕГО Mkd; и **НЕ** **Ω**СТА **ДО** ЕДИНОВОГО ТВОРАЩААГО ДОБРО оуχ ὑπελείφθη ἕως ἐνός comPs13,3 Bon Pog; и **НАПЛЬНИШ** А **ДО** ВРЪХА ἕως ἄνω J2,7 Dbm Dbj om. Krp; **ЈАКО** ВСИ **ἜΒ**ДАТЬ МА **Ѣ** МАЛА **ДО** ВЕЛИКЫХЪ ἕως μεγάλου Hb8,11 Karp; **ДО** ВЕЛИКА Slep; **ВЪ** НЕИЖЕ **БѢХ**Ж ВЪСЕ **Ε**ЛИНИ **Ѣ** МАЛА ДАЖЕ И **ДО** ВЕЛИКА ИХЪ ἕως

μεγάλου αὐτῶν 101v10Les; иже порази прѢВѢНЗЦЖ **Ε**ГИПЕТЗСКЪ **ΟΤ**Ъ **Υ**ЛОБѢЖА **ДО** СКОТА ἕως κτήνους Ps134,8 Bon Pog Dčn; **ПРОЛѢТІЕ** же **Ε**СѢТЪ **Ѣ** СЕДМЬ НА ДЕСѢТИ **Φ**ЕВРΔΡІА ДАЖЕ **ДО** **Ω**СМЬ НА ДЕСѢТИ МАНА ἕως τὰς δεκαοκτὼ Μαΐου 16r20Krn; **ΟΥПЗВА** **Δ**ΟΥША МОА НА **Γ**ОСПОДА **ΟΤ**Ъ СТРАЖЖ **ΟΥ**ТРЗНАЖ **ДО** **НО**ШИ μέχρι νυκτός Ps129,6 Bon Pog Rdm Dčn; **Γ**ОСПОДЪ **Π**РОСЛАВЛѢТЬ РАБОТАЖИХЪ **Ε**МОУ **Ѣ** ЮНОСТИ **ДО** СТАРОСТИ ἄχρι γήρως 39r21Les; **ПОТРАСЖТ** СА **В**СѢ СКРОВИЩА **Ѣ** КОНЦА **ДО** КОНЕЦЪ ἕως περάτων 303r24Les; **НЪ** СЗТВОРИ И ДРЪГЫ МИРЬ ИЖЕ **Ε**СѢТЪ **Ѣ** **Κ**ΕВѢСЬ ДАЖЕ **ДО** ЗЕМЛЕ ἕως τὴν γῆν 22v3Krn • со прилози: **Γ**ОСПОДЪ **Κ**ОЛКРАТИ СЫГРѢШИТЬ **ВЪ** МА БРАТЬ МОИ И **Ѣ**ПЪШЖ **Ε**МОУ **ДО** **·Ζ·** КРАТЬ ЛИ ἕως ἐπτάκις Mt18,21 Rad(bis) Dbj Krp; **ДО** СЕДМИЖДИ Mkd; **РАЖДЕЗѢТЕ** ПЕЩЗ **ДО** СЕДМИШИ ДОНЗДЕЖЕ **ДО** КОНЦА РАЖДЕЖЕТЗ СА **ἐ**πταπλασίως Dn3,19 Grig **Ѣ** СЕДМИЦЕЖ Lobk Orb; **СЕДМОРИЦЕЖ** Hlud ♦ **НЕ** **ДО** СЕГО ЖЕ – *οὐ μὴν δέ: не до сего же* **НЖ** ПОСЛАВЗ **Р**ЖКЖ КОСНІ СА КОСТЕХЪ ЕГО οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ἀποστείλας Job2,5 Grig Hlud **НЪ** СЕГО ЖЕ Lobk; **НИКАКОЖЕ** Orb ♦ **НИ** **ДО**: и **Ν**ЕΟΥТОЛЕНЬ БЫВЪ **НИ** **ДО** СЛОВА СЕГО СЪТВОРИ **НЖ** ПАЧЕ **Ν**ЕУЪСТИВЫИ **НА**РЕКЪ **НЖ**ДАЩИ **Ј**ЕГО 176v9Stan

д) За начин: **ПРИСКРЪЕНА** **Ѣ**СѢТЪ **Δ**ОУША МОА **ДО** СМРЪТИ ἕως θανάτου Mc14,34 Krat Dbm Krp Mkd; **ГЛАГОЛ**АЩЖ **И**СТЪЩАИТЕ **ДО** **Ω**СНОВАНИИ **Ε**Ж ἕως ὁ θεμέλιος ἐν αὐτῇ Ps136,7 Bon Pog Rdm Dčn; **ПОСИЛАЖИ** СЛОВО СВОЕ ЗЕМИ **ДО** СКОРОСТИ ТЕЧЕТЗ СЛОВО ЕГО ἕως τάχους Ps147,4 Bon Pog Rdm Dčn; и **ПОКЛОНИ** СА **Ε**МОУ **ДО** ЗЕМА ἐπὶ τὴν γῆν 4Rg4,37 Grig Lobk Orb Hlud; **ЗА** **ВѢ**РОУ **Μ**ΟΥУѢНЬ **ВЫ**СѢТЪ **ДО** КРЪВЕ μέχρις αἵματος 4v14Stan; и **ДО** СЛЪЗЪ **Π**ΟДВИЗАВЪ СА eis οἶκτον καὶ δάκρυα πάντας ἐκίνησε 277r2Stan; **СЪДРАШЖ** **Т**ѢЛО **ДО** КОСТИ μέχρι τῶν ὀστέων 291v15Stan; иже **ВЗ**ЗБОЛЕ СЕ **Μ**НОЖАЕ **ДО** СЗМРЪТИ ἕως θανάτου 240v12Krn

2. Означува приближна вредност: **ОКОЛУ**; **ОКОЛО**; **about**; – **ὥς**: и **ДО** **·Μ·** **Λ**ѢТЪ **Ѣ** ПИТѢ Ж **ВЗ** **Π**ΟΥСТЪИΝΖΙ ὥς τεσσαρακονταέτη χρόνον A13,18 Ohr Slep Str Vran Karp Verk; и **СЪТВОРИВЪ** **Π**РОУНИХЪ **Π**РАЗДНИКЪ **Κ**ОНДАКЕ **ЈАКО** **ДО** **Τ**ЫСОУЩА ὥσπερ καὶ τὰ χίλια 28v14Stan

ГОТОВО ЕЖЕ ТРЪПѢТИ **ДОБЛЕСТВЕНѢ** γενναίως 7r8Les; СВОЮ Д'ОУ'ШОУ ПРѢДАЛЪ ЯСЮ **ДОБЛЕСТВЕНѢ** 106a23Vtš; ВСАКОУ ЯЗЕВЪ **ДОБЛЕСТВЕНѢ** ПРѢТРЫПѢ 205a14Vtš – ЕХН — Cf. ДОБЛЕ, ДОБЛЕСТВЪНО, МЖЬСКЪЗІ, ХРАБРЬСКЪЗІ

М(ДОБЛЕСТВЕНѢ)

СП

ДОБЛѢ adv. comp.

Stan

многѹ храбро; очень храбро; very courageously;

– : БИЕНЪ БЫСЪТЪ ЖИЛАМИ ГОВАЖДИМИ ЗЛѢ И **ДОБЛѢ** МЖКЖ ПОДЪЕМЪ ВЪ ОГНЬ ВЪЕРЪЖЕНЪ БЫСЪТЪ И ВЪ РЖЦѢ БОЖНИ Д'ОУ'ХЪ ПРѢДАСЪТЪ туφθεις δὲ βουλεύροις δεινῶς καὶ βληθεὶς ἐν πυρὶ καὶ ἄφλεκτος ἐν αὐτῷ διαμείνας 278v4Stan – ЕХН

Ø

НА

ДОБЛѢТИ, -ЛѢЖ, -ЛѢЕТЪ ipf.

Str

влადее, ῥοσπῳдари (над некоѡо); властвовать, господствовать (над кем-л.); to rule, to have dominion (over sb); – κυριεύειν: ВѢДАЩЕ ЪКО ВЪСТА ХРХСТОСЪ Ѡ МРЪТЪВЫХЪ НА ЕЩЕ ѠМРЕТЬ СМРЪТ БО ЕМЪ НЕ **ДОБЛѢЕТЪ** οὐκέτι κυριεύει R6,9 Str] НЕ ОУДЕЛѢЕТЪ Ohr Karp Verk – ЕХН — Cf. ВЛАСТИ, ГОСПОДСТВОВАТИ, ОБЛАДАТИ, ОУДОБЛѢВАТИ, ОУДОЛѢТИ

SM

СП

ДОБРЕНИЕ 21v5Zag v. ОУДОБРЕНИЕ

ДОБРО¹, -А, **ДОБРОЕ**, -АГО П.

etiam pl. ДОБРА, ДОБРАМ

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Ohr Slep Str Karp Verk Psalt comPsalt Parim Šaf trOrb trHlud Vtš Stan Les Km

1. *добро, добра рабоуѡа, добро дело; добро, хорошая вещь, доброе дело; good, good thing, good deed; – τὸ ἀγαθόν, τὸ καλόν, τὰ ἀγαθά, τὰ καλά, τὸ κρεῖττον, (εὖ); κάλλος, καλωσύνη, τὸ συμφέρον* (Krn): ВСѢ ИСКОУШАИТЕ **ДОБРОЕ** СЪВРЪШАИТЕ τὸ καλόν 1Th5,21 Ohr Slep Karp Verk, **ДОБРО** Str(bis); ИЗЫДЖЪТЪ СТВОРШЕ **ДОБРАМ** ВЪ ВЪСКРѢШЕНИИ ЖИВОТА οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες J5,29 Dbj] БЛАГАѢ Dbm Rad Krp Krat;

НѢСТЪ ТВОРАИ **ДОБРА** ἀγαθόν Ps52,2 Bon Pog Rdm] БЛАГОСТЫНА Dēn; sim. **ДОБРА** 128v4Šaf; ОБРАЩЕНИЕ БО ЕСТЪ ПРѢЛОЖЕНИЕ Ѡ ЗЛАГО НА **ДОБРОЕ** εἰς τὸ ἀγαθόν comPs40,4 Pog Bon; ГЛАГОЛЪАХЖ БО **ДОБРАА** ПОМЗИШЛѢАХЖ ЖЕ ЗЛАМ καλὰ comPs77,36 Bon; СѢА'ТЫИ ... СПО[Д]ДОБИШЖ СА СПАСЕ МНОГОЕ ТВОЕ **ДОБРОЕ** ѠЛОУ'УТИ τῶν πολλῶν ἀγαθῶν σου 62b26Orb; БРАТЕ ВЪЗЛЮБЛЕНЫИ ИЗБЕРИ **ДОБРОЕ** И ПОЛЕЗНОЕ Д'ОУ'ШИ СВОЕИ τὸ κρεῖττον καὶ συμφέρον 119v3Les; ЯКО ВѢДАЩЕ **ДОБРО** ТВОРИМ ЖЕ ЗЛАА ѡς εἰδότες τὰ καλὰ 120r5Les; БОГЪЗ ИЖЕ ВЪСЕГДА **ДОБРО** УЛОБѢЖЪ СМАТРАЕТЪ И ХОЩЕТЪ τὸ συμφέρον 271v19Krn; ВЪПЪЗТИ СЕ Ѡ СѢА'ТЫЕ Д'ѢВ'УЦЕ ... ДА ПРИНЕСЕ'ТЬ УЛОБѢКА ВЪ ПРЪВОЕ ПОД'ОБ'ІЕ И ВЪ ПРЪВОЕ **ДОБРО** εἰς τὸ πρῶτον κάλλος 113v12Krn; МОУ'У'ѢННЖЪ ФЛОРЕНТИЕ ВѢ Ѡ ГРАД'А' СОЛОУ'НСКААГО ХРХ'СТИАНИИНЫ СЫ И РЕВЪНИТЕЛЬ **ДОБРОУ** ζηλωτῆς τοῦ καλοῦ 39r19Stan; НИЕДИНАА **ДОБРА** НЕ СЪТВОРИВШЕ ДѢЛИИ ЗЛИМЫ ИСПЛНЕНЪ ЯСМЪ 226a12Vtš; ОУ'УТИЕЛЮ БЛАГЫ УТО **ДБРО** СЪТВОРЖ ДА ИМАМЪ ЖИВОТЪ ВѢУНЫ ТІ ἀγαθὸν ποιήσω Mt19,16 Rad Mkd] УТО БЛА'ГО СЪТВОРА Jov Krp; НЖ ДА ВЪЗІ **ДОБРОЕ** ТВОРИТЕ τὸ καλὸν ποιήτε 2C13,7 Slep, **ДОБРО** ТВОРИТЕ Karp; УЛОБѢЖКОЛЮБ'ІЕ СЕ И МНУГО **ДОБРО** ИЖЕ ТИ ТВОРЪ АЗЪ καλωσύνη 189r6Krn; Д'ОУ'ШАМЪ НАШИМЪ **ДОБРА** ДА СЪТВОРИМЪ ѡς καλωπίσωμεν 79r24Krn, sim. ДА СЪТВОРИМЪ **ДОБРО** 176v20Krn ♦ **ВѢУ'НАА ДОБРАА** вечна блаженост, царство небесно, рај: НЕ РАСЛАБЛѢИТЕ СА СИА БО ВЪСѢ ПОГАНЬСТ'ІИ АЗЫЦИ ТВОРАТЬ ВЪ НИХЖЕ НѢСЪТЪ НАДЕЖДЖ СПАСЕН'ІА НИ ЖЕЛАЖЪТЪ **ВѢУ'НАА ДОБРАА** οὐδὲ πόθος τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν 190v5Les ♦ **НЕНАВИДАИ ДОБРА, НЕНАВИСТЪНИКЪ ДОБРОУ** – **μισόκαλος**: ТОГДА **НЕНАВИДАИ ДОБРА** Д'ІАВОЛЬ ПРИВЕДЕТЬ ЕМОУ ЖНЫН'ІЕ ὁ μισόκαλος δαίμων 28r14Les; САТАНА ИСКОПИ **НЕНАВИСТНИКЪ ДОБРОУ** И УЛОБѢЖКОНЕНАВИДЕЦЪ **μισόκαλος** 106r3Les — Cf. БЛАГО¹ sub 1, БЛАГОСТЫНИ

2. *убавина; красота; beauty; – κάλλος*: ЯКОЖЕ ѠСЕРАЗЫ ЗЛАТИ В ПОЗРЕХЪ СВИНИ ТАКО ЖЕНѢ ЗЛОЖМНѢ **ДОБРО** κάλλος Pr11,22 Orb] ДОБРОТА Lobk Hlud – ЕХН

Cf. ДОБРОТА sub 1

3. *βοθαῖνισίω, блазо, имоῖ; богатство, добро, имущество; wealth, fortune, property*; – *τὰ ἀγαθὰ*: разорж житыница моа и больша съзидѣ и съверѣ тоу въсѣ жита моѣ и *добро* мое *τὰ ἀγαθὰ μου* L12,18 Dbm Jov Krat, *добро* Dbj] *блага* Rad(bis) Mkd, om. Krp; и рекоу доуши моѣн доуше имаши много *добро* лежеши на многа лѣта *πολλὰ ἀγαθὰ* L12,19 Rad(bis) Dbm Jov Krp, *добра* Dbj Krat] много *блага* Mkd • *pro δωρεά* (Krn): кон ѱлѡвѣжъ помагаетъ комѣ по силѣ кто съ нѣждею подаваетъ комѣ *добраа* *δωρεάν* 5r7Krn — Cf. *благ*¹ sub 2, *богатыствие, богатство* sub 1, *имѣние*

♦ *добро* сътворѣти v. *добросътворѣти* ♦ *добро* сътворити v. etiam *добросътворити* ♦ *добро* творити v. etiam *добротворити* ♦

K(добро) S M(добро adv.) НА

ДОБРО² adv.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd Ohr Slep Str Karp Verk Psalt comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Les Krn

добро; хорошо; well; – *καλῶς, καλόν, ἀγαθόν; κάλλιον* (Krn): горе же югда *добро* рекѣтъ о васъ ѱлѡвѣжи *καλῶς* L6,26 Dbm] *добрѣ* Rad Krp(bis) Krat Mkd; то (sic) аще (sic) *добро* кто вы възбранитъ истинѣ не покорити са *ἐτρέχετε καλῶς* G5,7 Karp] теуашете *добрѣ* Slep; ѿ пропасти земны вѣне носаше *добро* и весело спасти ѱлѡвѣжа 143a33Orb 71v7Hlud] вѣне дѣтели носаше *добрѣ* весело спастн хота ѱлѡвѣжъ 108r4Šaf • *adv.-praed. добро* ти есѣтъ единѣмъ окомъ взнннн въ цѣлѣство вѣжне *καλόν* сѣ естин Mc9,47 Mkd] *добрѣ* Dbm Krat, лоуѣ Dbj Rad, *добрѣ* Krp; *добро* естъ емоу пауѣ аще вблечитъ камень жрьновныи ѱ выи его *καλόν* естин αὐτῷ μᾶλλον Mc9,42 Krp] *добрѣ* Dbm Dbj Rad Mkd, *добрѣ* Krat; *добро* во *благодѣтиж* извѣшати сръздѣца *καλόν* γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν Hb13,9 Ohr Str Verk; *добро* би ѱлѡвѣжкоу къ женѣ не прикасати са *καλόν* ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι 1C7,1 Karp Slep; *добро* естъ оупвати на гѡспода *ἀγαθόν*

ἐλπίζειν ἐπὶ κύριον Ps117,9 Bon Pog Rdm Dčn; *добро* издрѣшннн ми са и съ хрнстоу быти *καλόν* τὸ ἀναλῦσαι με comPs38,5 Pog Bon; не *добро* вѣити ѱлѡвѣжкоу *единомѣ* οὐ *καλόν* εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον Gn2,18 Grig Lobk Orb; аще *добро* прѣдъ вами естъ дадите мззѣ моа *εἰ καλόν* ἐνώπιον ὑμῶν ἐστιν Zch11,12 Grig Lobk Orb Hlud; поутю ради петре *добро* есѣтъ на горѣ *εἶναι κάλλιον* 142r25Krn — Cf. *благ*², *добрѣ*

KSM

НА

ДОБРОБОМЪЗНИВЪ adj.

Stan

блажочесѣиив, набожен; благочестивый, набожный; reverend, pious; – *ἐνάρετος*: партенни въ сѣлѣтихъ ѿвѣць *κλῆς* ... вѣше *благ*-*бомазненъ* и *добробомазненъ* разоумомъ *εὐλαβὴς* δὲ καὶ ἐνάρετος 136v14Stan – EXH — Cf. *благ*-*бомазненъ*, *благбомазненъ*, *благочестивъ*, *благочестынь*

Ø

НА

ДОБРОБОЛЪНЪ, -зи adj.

Krn

кој има добра волја, добронамерен; имеющий добрую волю, доброжелательный; having good will, well-intentioned; – *καλοπροαίρετος*: нь егда прѣиде гѡсподъ нашъ коу хрнстоу и наоучѣ ихъ и наставѣ ихъ и показа имъ истиноу тогда ꙗко *добро*-*разоумны* и *доброболны* ѱлѡвѣжы иже вѣхоу авѣе вѣспрѣше *добро* ὡς *καλόγνωμοι* καὶ *καλοπροαίρετοι* ἄνθρωποι 156v23Krn – EXH — Cf. *благоболънъ*

SM

НА

ДОБРОБОЛЪНЪ, -зи adj.

comPsalt orDčn Bit Šaf trOrb trHlud Les

мирислив; благоуханный; sweet-scented; – *εὖοσμος, εὐωδέστατος*: радѡуѣн са *едина* възрашыши ꙗблько *добробонное* τὸ μῆλον τὸ εὖοσμον 124d25Orb 91r25Šaf] *благговѣбонное* (sic) 110r24Zag, *благговѣбонное* 53r17Hlud; радѡуѣн са вѣрныи *добробонны* кринь *благдѣбѣнѣ*

ДОБРОВОЛЬЦЫ

πιστοὺς εὐδωδιάζον 124d33Orb] ВѢРНИМЪ ХДОВЕРЕНИЕ
110v1Zag, ВѢРНЫМЪЗ ДОБРОВОНѢННІЕ 91r29Šaf, ВѢРНЫМЪ
БЛАГОЖАЖШИ 53r15Hlud; КАДИЛО **ДОБРОВОННОЕ** И
МИРО МНОГОЦАНОЕ θυμίαμα εὖοσμον 53r15Hlud,
ДОБРОВОННОЕ 124d35Orb, sim. **ДОБРОВОНЬНОЕ**
200r14Dĉn] КАДИЛО БЛАГОЖАЖАННІЕ 110v2Zag,
КАДИЛО БЛАГОЖАЖАНЪНОЕ 91r30Šaf; НА ЮДЪІ
СЪСѢЧЕНИ И СЪЖЕЖЕНИ БОГОУБИ ЖРТЕВА ПРИНЕСЕНИ
БЫСТЕ **ДОБРОВОННАѢ** ΧΡΙΣΤΟΥΒΙ ΜΑΧΟΥ(Ε)ΝΝΙΝΙ
θυσία εὐωδεστάτη 28v31Šaf 27r21Bit 52r25Zag,
ЖРЪТВЫ ПРИНЕСОСТЕ **ДОБРОВОННЫ** 62d35Orb;
ОУДРЪЖАТИ СЯ Ω ΠΙΑΝΣΤΕΒΑ И НЕ БЫПАДАТИ ВЪ
НЕ И НИ **ДОБРОВОННА** ΕΙΝΑ ΙΣΚΑΤΗ ἡδύτησιν οἶνων
170v20Les — Cf. БЛАГОВОНЪНЪЗ, БЛАГОЖА(НЪ)НЪЗ,
ДОБРОЖАХАНЪНЪЗ, СЛАДЗКОВОНЪНЪЗ

ДОБРОБОНЪНЪ БЪИТИ *убаво мириса;*
благоухать; to be sweet-scented; – εὐωδιά-
ζεσθαι: ВѢСТО БО ЯКО ПОМАЗАЕМИ МИРОМЪ И
БЪНЖТЪРЪЖДОУ И БЪНѢЖДОУ **ДОБРОБОННИ СЖТЪ**
εὐωδιάζονται comPs132,2 Bon Pog — Cf.
БЛАГОЖАТИ, БЛАГОЖА(НЪ)НЪ (~ БЪИТИ)

EXH

M

HA

ДОБРОВОЛѢНІЕ, -ІЯ n.

Šaf

пријајина миризба; благоухание; sweet scent; – (εὐωδιάζειν): рад(о)уи са сладкое ж(а)ние и кринз бл(а)дзиуице вѣрнымз **Добровонѣние** ѣко и кадило бл(а)гож(а)нзное и мѹро много-цѣнное πιστοὺς εὐωδιάζον 91r29ŠafII вѣрнымъ здобренне 110v1Zag, вѣрнымъ добровонны кринъ 124d33Orb, вѣрныѣ бл(а)гож(а)щи 53r15Hlud – EXH — Cf. благово(нь)ние, благож(а)ние, ж(а)ние (сладкое ~)

Ø

HA

ДОБРОГЛАСЬНЪ, -ѢИ adj.

Psalt Vtš

бла̑ѡѡласен, милозвучен; благовзучный, мелодичный; melodious, tuneful; – εῳχος:
ХБАЛИТЕ И ВЪ КҀҀМЕБАЛѢХЪ **ДОБРОГЛАСНѢХЪ** ἐν
κυμβάλοις εὐήχοις Ps150,5 Bon Pog Rdm Dĉn; ВЪ
КҀҀМЕБАЛѢХЪ ОУСТНИ ИИСТИМИ МѢСНИСКИ ЖЕ

ДОБРОДОУШЬСТВОВАТИ

срѣдѣмъ свѣтломъ **ДОБРОГЛАНОУЮ** трѣбою ...
плещѣхъ выпїемъ роукѣми прѣпрославленни
божѣ ѿць наашихъ благословенъ ѣсы
219d31Vtš – EXH

SM

HA

ДОБРОДАВЕЦЬ, -А m.

Bit

шїю дава добра; дающий добро; which gives good things; – : жТРОБНЫИЖ ПОХОТИ ХОДАТАЖ СТРАХСТЕМЬ ВСТАВШЕ ТЫШНО КЪ ПОСТѢ ПРИСТѢПИМЬ ЯКО ДОБРОДАВЕЦУ 36r21Bit – EXH

M

HA

ДОБРОДАРЬСТВИТИ, -ВЛЖ, -ВИТЪ ipf.

comPsalt

благодарю; благодарить; to thank; – εὐχαριστεῖν: ПѢСНЬ ПСАЛЪМА ВЪЗЛОЖИ СЯ ѸИТ ЖЕ УЛОВѢЖА **ДОБРОДАРЬСТВЕНТИ** О НИХЪЖЕ ПРИНЯТЬ ДОБРѢХЪ εὐχαριστεῖν comPs102,tit Pog Bon – ЕХН — Cf. БЛАГОДАРИТИ, БЛАГОДАРОВАТИ, БЛАГОДАРЬСТВЕНТИ, БЛАГОДАРЬСТВОВАТИ, БЛАГОХВАЛИТИ

 $\emptyset$

HA

ДОБРОДАТЕЛЬ Šaf v. ДОБРОДѢТЕЛЬ

ДОБРОДАТѢЛЬ 103r28Šaf v. ДОБРОДѢТѢЛЬ

ДОБРОДОУШЬНО adv.

comPog

радоcно, со добро расположение; радостно, с хорошим настроением; cheerfully; – εὐθύμως: ДОБРОДАШНО БО И ТЗ ПРІДЕ НА ПОГЫБѢЛЬ ЖИДОВЬСКѢ АСУРЗ БО ДОБРОДА<ОУ>ШЬСТВОУѢ СКАЗАЕТ СА εὐθύμως compS82,9 Pogl от. Bon – EHN — Cf. БЛАГОДОУШЬНО, БЛАГОДОУШЬНѢ

 $\emptyset$

HA

ДОБРОДУШЬСТВОВАТИ, -СТВОУЖ,
-СТВОУЄТЬЗ ipf.

Ohr Str Verk comPog

радосен е; быть радостным; to be cheerful; — εὐθυμεῖν: аще кто страждѣтъ въ васъ да мѡлѣтъ ѡ вамъ и добродѣтели

ДОБРОДОУШЬСТВОВАТИ

и да поеть εὐθυμεῖ Ja5,13 Str Ohr, **доб(..)боуєть** Verk] **благодоушьствоуєть** Karp; **добродоушно** бо и тз прїде на погыбѣль жиловьскж асүрз бо **добродѣстьствоуж** сказает са εὐθυμῶν comPs82,9 Pog] om. Bon – EXH — Cf. **благодоушити** (са), **благодоушьновати**, **благодоушьствовати**

SM

HA

ДОБРОДѢИ, -ѣм m.

Karp apGrig apLobk apHlud apVtš

*koj ѿсїаїува добро, доброїтворец; по-
ступающий хорошо, делающий добро; one,
who does what is right, well doing person;
– ἀγαθοποιός: въ осжждєнїе злодѣомъ въ
похвалж же добродѣомъ ἀγαθοποιῶν 1P2,14
Karp, добродѣемз Grig Lobk Hlud Vtš – EXH*

SM

HA

ДОБРОДѢЛАНЬНЗ adj.

orDčn

*добро обработен; хорошо обработанный;
well cultivated; – : класъ прозжбѣши божьствєны
яко нива добродѣлання 200r18Dčn – EXH*

Ø

HA

ДОБРОДѢЛАТИ, -лаж, -лаєтз ipf.

vel добро дѣлати

Slep

*їрави добро; делать добро; to do good
deeds; – καλοποιεῖν: взи же братиѣ не стжжїте си
добродѣлажше καλοποιοῦντες 2Th3,13 Slep] добро-
творяще Karp – EXH — Cf. **благодѣяти**, **бла-
готворити**, **добросзтварѣти**, **добротворити***

SM

HA

ДОБРОДѢЛЪНЗ per err. 138d22Orb

v. ДОБРОДѢТѢЛЪНЗ

ДОБРОДѢНІЕ 60r34Hlud v. ДОБРОДѢЯНІЕ

ДОБРОДѢТЕЛЬ, -лѣ m.

Bit Šaf trOrb (trHlud)

*доброїтвор; благодетель; benefactor; – εὐ-
εργέτης, ἀγαθοδότης: оуѣзвенж ми дѣшж*

ДОБРОДѢТѢЛІЕ

грѣховны шржжїемъ и въ многихъ болѣзньхъ
сжши золь вра҃ю дѣшамъ нашимъ ицѣли яко
добродѣтель ὡς εὐεργέτης 14v19Bit, **добродателз**
17v16Šaf, **добродѣтѣль** 47d24Orb; печь страстна
располѣть ми доушж нж росож милости твож
тѣмз ж оугаси ... распатиємз **добродателю**
σταυρούμενος εὐεργέτα 9v2Šaf, **добродѣтели** (sic)
33b32Orb; **добродателѣ** бѣо҃га оумолите ѿданїе
длзговъ и страстї избавленїе даровати вѣмз
намз τὸν ἀγαθοδότην καὶ θεόν 19v32Šaf, **доброд(..)**
51a3Orb] за ны бѣо҃га мѣо҃лѣте 17v13Bit,
добродѣтѣлиж бѣо҃га оумѣо҃лите 44v26Zag
– EXH — Cf. **благодѣтель**¹, **добротворьць**

*Nota: pro ἀρετή: стрѣасти шмыем са шмра-
҃ѣшнихъ просвѣща҃ши мѣо҃лїтвѣми добродѣтелѣ*
вѣтви приносѣе на срѣтєнїе хрїс҃к҃тоу ἀρετῶν
κλάδους φέροντες 64r7Hlud] добродѣтѣлиж
102v33Šaf, добродѣтѣль 136a14Orb

M

HA

ДОБРОДѢТЕЛЬНЗ v. ДОБРОДѢТѢЛЪНЗ

ДОБРОДѢТЬ, -и f.

Krn

доброеїтел; добродетель; virtue; – ἀρετή:
и слыши ца҃рю ѿ добродѣтї єго како
благѣо҃говѣнствѣють и боут се үловѣ҃цы
мѣста ωного ἀπὸ τὴν ἀρετὴν του 281r1Krn – EXH
*— Cf. **благодѣтель**², **добродѣтѣлїе**, **добро-
дѣтѣль**, **добродѣтѣльство**, **добродѣянїе**,
доброта sub 1, **дѣтѣль** (блага(ѣ), добра(ѣ) ~),
нравз (благз, добрз(ин) ~), **дѣянїе** (добро(е) ~)*

Ø

HA

ДОБРОДѢТѢЛІЕ, -їа n.

Zag Krn

доброеїтел; добродетель; virtue; – ἀρετή;
*καλωσύνη (Krn): словѣо҃ бѣо҃жїе ... да ти при-
ношж вѣтвїе добродѣлїѣ яко побѣдїтелѣ*
смрѣ҃ты сврѣша҃ще βαῖα τῶν ἀρετῶν 125v24Zag]
*добродѣтелнзїж 105r23Šaf, добродѣлнзїж (sic,
pro добродѣтѣлнзїж) 138d22Orb; вз палєстїннї*
мѣсто быс҃к҃ты єдиномоу мжѣо҃ужєна благао҃-
с҃ло҃вєнна ѿ бѣо҃га дѣродѣтелїе (sic) ради єже

имѣхού и мѣжъ же нарицаше сѣ» ἰωακίμъ жена
же ἄννα ἓνα ἀνδρόγυνον εὐλογημένον ἀπὸ θεοῦ
διὰ τὴν καλωσύνην 172r19Krn – EXH — Cf.
БЛАГОДѢТЕЛЬ², ДОБРОДѢТЬ, ДОБРОДѢТѢЛЬ,
ДОБРОДѢТѢЛЬСТВО, ДОБРОДѢЯНИЕ, ДОБРОТА
sub 1, ДѢТѢЛЬ (БЛАГА(Я), ДОБРА(Я) ~), ПРАВЪ
(БЛАГЪ, ДОБРЪ(ИН) ~), ДѢЯНИЕ (ДОБРО(Е) ~)

0

НА

ДОБРОДѢТѢЛЬ, -и f.

tropKarp Psalt comBon orDĉn Triod Vtš Stan prolVtš
Les Krn

*гобродетѣл, гобро дело; добродетель,
доброе дело; virtue, good deed; – ἀρετή,
ἀγαθὸν ἔργον; καλωσύνη, τὸ καλόν, ἀγιότης*
(Krn): КСЕНОФОНЪТЪ ВЪ СѢАТЫХЪ ѠЪЦЬ НААШЬ
БѢ ... БЛАГОУСТЬИВЪ И МНѢЛОУСТИВЪ И
ПРАВДИВЪ И ВСАКЪ **ДОБРОДѢТѢЛЬ** ИМѢА Пᾶσαν
ἀρετὴν ἔχων 126r5Stan; ПРѢДУЧЪСТИМЪ СЕБЕ
ВРАТНИЖЕ ЦААРЬСТВОУ **ДОБРОДѢЛИ** τῇ βασιλίδι
τῶν ἀρετῶν 13r27Zag; ВРѢМА ВСЕЛО ОУ-
ДРЪЖАНИА НЫНѢ ЧИСТОТѢ ПРѢСВѢТЛѢИ ЛЮБИ
БЛАГОШЕВРАЗНѢИ И ПРОУЖЪ **ДОБРОДѢЛИ**
НАСЧИЩАШЕ СА ВѢРНО καὶ πάσης ἄλλης ἀρετῆς
21v16Šaf 46r11Zag 52c14Orb, **ДОБРОДѢЛИ**
21v21Bit; **ДОБРОДѢЛИ** ПРИНОСАШЕ ВѢРЪ И
ОУПВАННЕ И ЛЮБОВЪ КЪ ХРИСТУΟΥ ἀρετὰς
33v27Šaf 67d2Orb; Ѡ БЕЗЪМЛЪВІЕ ВЪСѢКОИ
ДОБРОДѢЛИ СЫПОСПѢШНИЦЕ πάσης ἀρετῆς
252r4Les; ПОСТА РАДИ МКАТЫ **ДОБРОДѢТЕЛЕМЪ**
τῶν ἀρετῶν 206v2Krn; **ДОБРОДѢТѢЛЪ** РОДИХОМЪ
РЕУЕ· ДОБРЪИЖ БО ДѢТѢЛИ РОДЪСТВО ПЛОДЪ
ЕСТЪ СПАСѢНІА СѢАТААГО ДОУЧА τὴν ἀρετὴν
comIs26,18/Ct Bon 11 ДОБРЪ ДѢТѢЛЬ Pog;
МНѢЛОУСТИНА БО МНОЖАИШЖА ТВОРА ПО ВСЕГДА
И ЦРЪКВИ ДОБРѢ ДѢЛАА И ЕДОВИЦАМЪ И СИРЫМЪ
ПОМАГАА И ПРОСТО ВСѢКОА **ДОБРОДѢЛИ**
ШЕРАЗЪ ПРѢХОДА πάσης ἀρετῆς 290v20Stan;
ѠВРЪЗѢМЪ Ѡ СЕБЕ ПЛЪТЪСКИЖ ПЕЧАЛИ И ЗЛЫИ
ШЕЫУАИ И ШЕЛѢЦѢМ СА **ДОБРОДѢТѢЛИЖ** ЯКО И
РИЗОЖ τὴν ἀρετὴν 124v3Les; И КОЮ **ДОБРОДѢТЕЛЬ**
ИМАШИ РЦИ МЫ КОГДА СЪТВОРИЛА ЕСИ ВЪ
ПОУСТЫНИ ·М· ЛѢТЪ ДА ЧЮДКОТВОРИШИ ЯКОЖЕ
ПОСТНИЦИ καὶ τὴν ἀγιότητα ἔχεις 45r26Krn; КТО ЕМОУ

ПОКАЗА БЫТИ МНѢЛОУСТИВЪ И СТРАННОПРІЕМЦЬ
НИКТОЖЕ НЪ САМЪ Ѡ СЕБѢ Ѡ СЛОВО ЕГО ΡΑΖΟΥМѢ
ДОБРОДѢТЕЛЬ τὸ καλόν 156r23Krn; СЪХРАНИТЕЛЮ
МОИ СѢАТЫ НЕ ГНОУШАИ СА МЕНЕ БЛАДНАГО
И ЛѢНИВАГО НА **ДОБРОДѢТѢЛЬ** 178r4Dĉn 11
НА ДОБРЪЖ ДѢТѢЛЬ 133v7Rdm; ПОСТИГЛЪ
ЮСЫ **ДОБРОДѢТЕЛЕМЪ** СЕБѢЛОУСТЪ КОНЪУНОУЮ
169a22Vtš; ЕГДА ТВОРИШИ **ДОБРОДѢТЕЛЬ**
РАДИ ВЕЛѢХВАЛЕНІЕ И ГРЪДИНЫ И ЧЪСТЫ
ЧЛѢВѢЧЪСКИЕ ѠНЫ **ДОБРОДѢТЕЛИ** НЕ
ВЪМѢНІАЮТ СЕ ПРѢДЪ БОУГОУМЪ РАДИ
ДОБРОДѢТЕЛИ ἀρετὴν ... ἡ ἀρετὴ ... ὡς ἀρετὴ
222r14.15.16Krn; СѢАТЫ ЖЕ ЯКОЖЕ ВИДѢ ЯКО
ЯВИ СЕ **ДОБРОДѢТЕЛЬ** ЕГО ГЛАГОЛА КЪ НЕМЪ
РАДИ **ДОБРОДѢТЕЛЬ** ИЖЕ СЪТВОРИХЪ ВЪ ТЕБѢ
ХОШЪ И АЗЪ ЯКО ДА НЕ ПОКАЖЕШИ НИКОМУЖЕ КТО
ЕСЪТЪ ИЖЕ ТИ ПОДАСТЬ МНѢЛОУСТИНЕ ἡ ἀρετὴ του
... διὰ τὴν καλωσύνην 268r5.6Krn; АЩЕ ЛИ КЛЮЧУИТ
НЫ СА ПОНОШЕНІЕ ПРИЖТИ ЗА **ДОБРОДѢТѢЛЬ** НЪ
СРАМЛѢЕМ СА ПОНОШЕНІА РАДИ ЧЛѢВѢЧЪСКА
БЕС ПРАВДЫ НАМЪ НАШѢШЕМЪ И СЪТВОРИМЪ
НЕПОДОВНАА περὶ ἀγαθοῦ ἔργου, μὴ ἐντραπῶμεν
63r23Les; МНОГАА ЛОУКА ИМЕНА ЯБО
ДОБРОДѢТЕЛИ СЪТВОРИ ТЫ 26a30Vtš, sim.
ДОБРОДѢТЕЛЬ ТВОРЕЩАА 28d16Vtš; БЛАЖЕНЪ
ПРѢДСПѢВАЖ **ДОБРОДѢТѢЛИ** И ЧРЪНЕ-
УСТВОМЪ ВЪЗДРЪЖАНІЕМЪ ОУПОВАНІЕМЪ НА
БОУГА ВИДѢТИ ХОТА НЕВЕЧНОЕ ЦААРЬСТВО
μακάριος ὁ προκόπτων ἐν ἀγαθοῖς τρόποις ἀσκήσεως
ἐλπίζων πρὸς τοῦ θεοῦ 70r2Les; — ПОКРЪИ НЕВЕЧСА
ДОБРОДѢТѢЛЪ ЕГО ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ Hab3,3/Ct Bon
Pog Dĉn, **ДОБРОДѢТѢЛИ** Rdm, sim. **ДОБРОДѢТѢЛЪ**
147v9Šaf, sim. **ДОБРОДѢТѢ** 131c18Vtš — Cf.
БЛАГОДѢТЕЛЬ², ДОБРОДѢТЬ, ДОБРОДѢТѢЛІЕ,
ДОБРОДѢТѢЛЬСТВО, ДОБРОДѢЯНИЕ, ДОБРОТА
sub 1, ДѢТѢЛЬ (БЛАГА(Я), ДОБРА(Я) ~), ПРАВЪ
(БЛАГЪ, ДОБРЪ(ИН) ~), ДѢЯНИЕ (ДОБРО(Е) ~)

Notae: pro εὐεργέτης in Orb v. ДОБРОДѢТЕЛЬ;
— pro ДѢЛАТЕЛЬ γεωργός; НЕ ВСКРѢЛѢЕТ ЖЕ
ДОБРОДѢТѢЛИ (sic) НЕ ВЪСЧЫЩАЕТЪ НИЩААГО НЕ
НАСИЛОУЕТЪ ВЪДОВИЦИ НЕ ВЪЗБРАНѢЕТЪ СИРОУ
НЕ МАТЕТ СА Ѡ БОУГАТЪСТВѢ οὐκ ἐκθλίβει
γεωργόν 212v12Les

SM

НА

ДОБРОДѢТѢЛЬНО

ДОБРОДѢЯНИЕ

ДОБРОДѢТѢЛЬНО adv.

Zag trOrb trHlud

добродетельно; добродетельно; virtuously;

— ἀρεταῖς: посѣтоу прѣсвѣтлимь благаго дѣти разѣтварѣюще **ДОБРОДѢТѢЛЬНО** свѣтаще сѧ тихомь вѣнчаемь доушѣмъ настаеѣюще ἀρεταῖς 59v6Zag; добродѣтелиж 36r10Šaf, добродѣтѣльми 70b21Orb; срѣдѣца и оумь нашѣ вожественнымъ раломь вѣнаеѣюще вожнемь посѣтоу **ДОБРОДѢТѢЛЬНО** главы оуплодимь яко не вѣзѣалѣмь въ вѣкы наслаждающе сѧ ἀρετῶν ἄσταχυν καρποφορήσωμεν 26r29Hlud 101c20Orb; добродѣтелиа 83v28Zag, добродѣлиж (sic) 65v16Šaf — EXH — Cf. ДОБРОДѢТѢЛЬНѢ

Ø

НА

ДОБРОДѢТѢЛЬНЪ, -ЪН adj.

Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Stan Les Krn

добродетелен; добродетельный; virtuous;

— ἐνἀρετος, τῶν ἀρετῶν: проче стричь его никлае архіереи видѣ его **ДОБРОДѢТЕЛНА** и великаа въ добродѣтели вѣсхотѣ поити поклонити се въ іерѣскалѣмь ἐνἀρετον 266r2Krn; **ДОБРОДѢТЕЛЕНЪ** сын ѡтрокъ имѣж въ себѣ доушѣа свѣтѣаго ἐνἀρετος 255v14Les; снн свѣтаа поплнѣа при оулианѣ бѣ прѣстоупниѣ слоужителница же андиѡхнискыи и сѣрскыи црѣкѣ **ДОБРОДѢТЕЛНА** же и славна ἐνἀρετος 35r19Stan; занеже быти **ДОБРОДѢТЕЛНОУ** свѣтѣому и не видѣен юго ползевахоу ἐνἀρετον 26v8Stan; вѣсѣко писаниѣ имь сказа и многы исправивъ и **ДОБРОДѢТЕЛНЫ** сътвори въ ἐνἀρετους 133v5Stan; многыхъ ради чюдеса и царемь знаемь бысѣтъ и въ всемь мирѣ **ДОБРОДѢТЕЛЕНЪ** и славенъ бѣ διὰ τὴν ἀρετὴν περιβόητος ἐγένετο 111r6Stan; житиѣа радѣи **ДОБРОДѢТЕЛНАГО** ѣпѣископомь поставленъ бысѣтъ διὰ τὴν ἐνἀρετον αὐτοῦ πολιτείαν 21v22Stan; гради доуше ногамъ лекѣма и постомъ **ДОБРОДѢТЕЛНОМЪ** земныж зависти ѡстѣпи ... да вѣга оузриши вѣрож διὰ νηστείας ἀρετῶν 8r9Šaf, **ДОБРОДѢЛНИМЪ** 31r6Zag; добродѣтели 30d21Orb; хрѣстѣ тѣмъ та зовѣ вѣстави въ спѣси ма яко да и азъ сѣ вѣтѣми **ДОБРОДѢТЕЛНИМЪ** срашѣ и вѣпиж

всана сѣноу вѣожню κλάδοις ἀρετῶν 142a36Orb, **ДОБРОДѢТЕЛНИМЪ** 107r30Šaf; дѣтѣлнимъ 128r20Zag; самовластно сѣбѣ сѧ прѣднимъ моимъ прѣстапенемъ **ДОБРОДѢТЕЛНАГО** благаго-лѣтна вѣлѣкохъ же сѧ вѣскорѣ еже ко мнѣ сѣхѣдениѣмъ ти слово вѣожне 33v36Hlud 108a37Orb, **ДОБРОДѢТЕЛНИХЪ** благаго дѣтен 73v21Šaf; дѣнѣсѣ секира ископаеши се посѣченіѣ прѣдлагаеѣтъ доушамъ неплодѣи и насаждаеѣтъ плоды **ДОБРОДѢТЕЛНІѢ** 178a15Vtš — Cf. ДОБРОДѢЯНЪНЪ, ДОБРОЖИТЕЛЪНЪ, ДОБРОПРАВЪНЪ, ДОБРОПОДОВЪНЪ, ДѢТѢЛЬНЪ ♦ **ДАРЪ ДОБРОДѢТѢЛЬНЪ** — χάρισμα: толми же подвижа сѧ на добродѣтель яко и дара **ДОБРОДѢТЕЛНА** и чюдеса сътворитѣи принѣтъ ѡ вѣга χάρισμα 100v12Stan

KSM

НА

ДОБРОДѢТѢЛЬНѢ adv.

Les

добродетельно; добродетельно; virtuously;

— εὐἀρέστως: пожншоу ти **ДОБРОДѢТЕЛНѢ** имаши похвалѣ ѡ вѣга εὐἀρέστως 10r5Les — EXH — Cf. ДОБРОДѢТѢЛЬНО

Ø

НА

ДОБРОДѢТѢЛЬСТВО, -А n.

Stan

добродетель; добродетель; virtue; — ἀρετή:

тъ же самъ на **ДОБРОДѢЛЬСТВО** и страхоу вѣожню вѣдасѣтъ себѣ и тако бысѣтъ добро-правенъ яко ѣпѣископомь мелетиньскыи быти ѣмоу прѣсвѣтѣаго ἀρετὴν 109v18Stan — EXH — Cf. БЛАГОДѢТЕЛЬ², ДОБРОДѢТЬ, ДОБРОДѢТЕЛНѢ, ДОБРОДѢТЕЛЪ, ДОБРОДѢЯНИЕ, ДОБРОТА sub 1, ДѢТЕЛЪ (БЛАГА(Ѧ), ДОБРА(Ѧ) ~), ПРАВЪ (БЛАГЪ, ДОБРЪ(И) ~), ДѢЯНИЕ (ДОБРО(Е) ~)

М

НА

ДОБРОДѢЯНИЕ, -ИЯ n.

tropOhr Slep Karp Verk Triod Stan Les

добродетель, добро дело; добродетель, доброе дело; virtue, good deed; — ἀρετή, εὐποία, εὐπραγία: подадите въ вѣрѣ вѣшен

ДОБРОЛИУЪНЪ

ΠΡΩΛΥΨΗΝΙΕ И ΝΑ ΡΑΣΤΛΨΗΝΙΕ γυναίκα εὐπρόσωπον
 219r12Les – EXH — Cf. БЛАГОЛѢПНЪЗ, ДОБРО-
 ЛѢПНЪЗ, ДОБРЪЗ sub 2, КРАСЪНЪЗ

KSM

HA

ДОБРОЛѢПЪНЪ, -ѢИ adj.

| trHlud | |

убав; красивый; *beautiful*; – (κάλλος):
 ЕДГА ПРИДЕ ХРИСТЪЕ НА ГОРА ЕЛЕВНЬСКЪ ...
 ВСТЪ ВРАТЪА КЕВЕСЕНАА ѠВРЪЗОШЪ ТИ СА
ДОБРОЛѢПНАЪ (sic) ПРОСЕВѢЩАЖЪ СА τῷ κάλλει
 φαίνεται 159r22HudI ДОБРОТЪ ДИВАТ СА 236a33Orb
 – ЕХН — Cf. БЛАГОЛѢПНЫЪ, ДОБРОЛИУНЫЪ,
 ДОВРЪ sub 2, КРАСЪНЪ

M

HA

ДОБРОЛЮБИЕ, -иѣ п.

Les

любов кон убавоѣю, задоволстїю; любовь
к красоте, удовольствие; love for what is
beautiful, pleasure; – φιλοκαλία: ω γκνστοτο
ненавидащїа пищѣ многыѣ и доеролоубїа
тѣлеснаго и ризамь оукрашенїе φιλοκαλίαν
σώματος 54r2Les; доеролоубїе ωдежда κλашеѣ
кажет ны ꙗко ниѣтоже ωбщеє имамы кь
царьствоу κεεκсномоу ἡ φιλοκαλία τῆς
ἐσθῆτος 128v9Les – ΕΧΗ

M

HA

ДОБРОЛЮБЬѢ, -ѢИ adj.

Les

υἱογεν, вкусен; приятный, вкусный; pleasant, delicious; – (φιλοκαλία): на въздръжаніе позвани
 быхомъ и **ДОБРОЛЮБЕЗНАА** брашна любимъ
 βρωμάτων ἐπιθυμοῦμεν φιλοκαλίαν 123v15Les – EXH

M

HA

ДОБРОПРАВІЄ, -ІЯ п.

Stan

*добродетельносѣй, високоморално однесу-
ванѣ; добронравіе, высоконравственное по-
веденіе; righteousness, high moral behaviour;*
– (ἐνάρετος), (φιλάρετος): сѣвѣтѣмъ доушѣмъ
прѣдѣмъ гѣмъ погребенъ бысѣтъ прѣт(..)

ДОБРООБРАЗЬЕ

ѡСТАВИБЬ **ДОБРОПРАВНІЕ** СВОЕГО ЖИТИЯ И ПРОУЧА
 СВОЯ ИСПРАВЛЕНІЯ ὑπόδειγμα καταλιπὼν πᾶσιν
 ἀνθρώποις τὸν ἐνάρετον αὐτοῦ βίον 4v3Stan;
 ОУЛОУЧИ ЖЕ И **ДОБРОПРАВНІЕ** ЛЮБИВЬ ѠѠЦѢ И
 НАКАЗАНЫИ БЫВЬ ВСѢКО НАКАЗАНИЕ ЈЕЛИНСКОЕ
 ИЖ И ВЪОЖѠСТВЕНОЕ ПИСАНИЕ ἔτυχε δὲ φιλαρέτου
 πατρός 75r20Stan; ИЖЕ Ѡ ДѢТЬСКА ИМѢЯ **ДОБРО-**
ПРАВНІЕ И КНИГАМЬ ДОВОЛНЫМЬ ПОКАЗА СЯ ἐκ
 παιδότην γράμματα ἱκανὰ παιδευθεὶς 248v12Stan – EXH

M

HA

ДОБРОПРАВЪНЪ, -ЪИ adj.

Stan Les

добродетелен; добродетельный; virtuous;
— ἐνάρετος, εἰλικρινής: тѣ же самъ на
добродѣтельство и страху божію въдасѣтъ
себе и тако бысѣтъ **ДОБРОПРАВЕНЪ** ꙗко
ѡчиꙋскѡпомъ мелетиньскимъ быти ѡмоу
ἐνάρετος 109v19Stan; толми же бысѣтъ **ДОБРО-**
ПРАВЕНЪ и говѣнь ꙗко великимъ чюдесемъ
сподѡбити сѧ и многа сътворишь чюдеса
ἐνάρετος 82v13Stan; жит же бл҃жєныи аврамїе
дрогыхѣ ·̑· лѣтѣмъ зраше **ДОБРОУПРАВНАГО** еж
житїа и непрѣложнаго еж прилежанїа θεωρῶν
αὐτῆς τὴν εἰλικρινή μετόνοιαν 115r2Les; изъ
младѣ **ДОБРОПРАВЕНЪ** и възрастомъ дрогѣ
божии бысѣтъ ἐκ βρέφους καλῶς αὐξηθεὶς φίλος
γέγονε θεοῦ 166r8Stan ● *adj.-subst.* нж льстивымъ
диаволъ въздвиже на на безбожныи миръ
надѣявшимъ сѧ во г҃атѣства имѣнии шербѣсти
въ **ДОБРОПРАВНІИ** τοῖς ἐναρέτοις 170v6Stan — Cf.
добродѣтельнз, добродѣианьнз, добро-
жительнз, доброподобьнз, дѣтѣльнз

M

HA

ДОБРООБРАЗЬНЪ, -ЪИ adj.

Dbj

ἰοचितῶν, у́зледен; почтенный, уважа-
емый; *respectable, estimable*; – εὐσχήμων: приде
иисѣѣ ѿ аримѣѣа **ДОБРОШЕРАЗЪНИ** СВѢТНИКЪ
εὐσχήμων βουλευτής Mc15,43 DbjII **БЛАГОШЕРАЗЪНИ**
Dbm Jov, **БЛАГОШЕРАЗЪНЬ** Rad Krp(bis) Krat Mkd
– EXH — Cf. **БЛАГОВИДЪНЪ**, **БЛАГОШЕРАЗЪНЪ**

KSM

HA

ДОБРОПЛОДОВИТЪ

ДОБРОПЛОДОВИТЪ adj.

Les

ѵлодоносен, ѵлогороген; плодоносный, плодородный; fruit-bearing, fruitful; – карпоφόρος: БЛАГОДѢТЬ БО ВСЕЛѢТЬ ПОМЫСЛЫ ВЪ ДОУШѢ РАКА ЦАРЬСКАГО ИСПЛНЕНА СЖИ САДЫ **ДОБРОПЛОДОВИТЫ** φυτῶν καρποφόρων 5v7Les – EXH — Cf. БЛАГОПЛОДЪНЪ, ДОБРОПЛОДЪНЪ, МЗНОГОПЛОДОВИТЪ, МЗНОГОПЛОДЪНЪ, ПЛОДОВИТЪ, ПЛОДОНОСЪНЪ, ПЛОДЪНЪ

Ø

НА

ДОБРОПЛОДЪНЪ adj.

Vtš

*ѵлодоѵворен, ѵлоген; плодотворный; fruitful; – : ● fig. ГКОСПКОЖДЕ ПРѢПѢТАМ БКОЖІА РОДИТЕЛНИЦЕ МОЕ СКВРЪНИ МОЛНТЕАМИ СИ ШУСТИВШИ ПОКАЖИ **ДОБРОПЛОДА** МЕ КАТИ ВСѢХЪ БОГОА 182b2Vtš – EXH — Cf. БЛАГОПЛОДЪНЪ, ДОБРОПЛОДОВИТЪ, МЗНОГОПЛОДОВИТЪ, МЗНОГОПЛОДЪНЪ, ПЛОДОВИТЪ, ПЛОДОНОСЪНЪ, ПЛОДЪНЪ*

Ø

НА

ДОБРОПОВѢДЪНЪ, -ЗИН adj.

Vtš Stan

ѵпобедоносен, ѵпрославен со ѵпобедийѵе (за христѵијанскиѵе маченици); победоносный, прославленный победами (о христианских мучениках); victorious, famous for victories (about Christian martyrs); – καλλίνικος: МѢСАЦА ТОГКО ·ΑΙ· ПАМКАТЫ СВАТЫА И **ДОБРОПОВѢДЪНЫА** И ПРКНСНОДѢВЫА И ВЕЛИКЫА МЖУЄНКИЦА ХРИСТОУВЫ ЕФИМИА ТΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ ΜΑΡΤΥΡΟΣ 269v22Stan; **ДОБРОПОВѢДНАА** МЖУЄНКИЦА ЕФИМИА БѢ ВЪ ВРѢМЕНА ДИШКЛИТИАНА Η ΜΕΝ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ΜΑΡΤΥΣ 270r2Stan; ТѢМЖЕ И **ДОБРОПОВѢДНАА** ВАРВАРА СЕГО ГРЪДИНИ ПОРѢГА СЕ 70b30Vtš; МѢСАЦА ТОГКО ·ΖΙ· СТРАСТЬ СВАТЫХЪ **ДОБРОПОВѢ** (sic) МЖУЄНКИКЪ ΜΑΝΟΥΗΛѢ И САВЕЛИА И ИЗМАИЛѢ (ἄθλησις τῶν ἁγίων τοῦ Χριστοῦ μαρτύρων καὶ ἀνταδελφῶν) 248r6Stan – EXH

KSM

НА

ДОБРОПѢСНИВЪ

ДОБРОПОЛОУУЫНѢ adv.

Stan

среќно, усїешно; благополучно, удачно; happily, successfully; – εὐτυχῶς: МНОГО МЖЖЬСТВО-БАВЪ НА ЈЕРЕТИГЫ И ИЗЫДЕ ВЪ АМАСИА **ДОБРОПОЛОУУЫНѢ** ѵвтихию εὐτυχῶς 184r6Stan – EXH

Ø

НА

ДОБРОПРИМАТИ, -ЕМЛЖ, -ЕМЛЕТЪ ipf.

Psalt comPsalt

во добра сосїојба е (физички), во благо-сосїојба е; быть в хорошем состоянии (физически), быть в благосостоянии; to be in good condition (physically), to be prosperous; – εὐπαθεῖν: ТОУ ОУМНОЖТЪ СА ВЪ СТАРОСТИ МАСТИТѢ И **ДОБРОПРИЕМАЩЕ** БЖДЖТЪ εὐπαθοῦντες ἔσονται Ps91,15 Bon Pog Rdm Dčp; ОТЗВЗСЖДОУ БО БѢАХЪ **ДОБРОПРИЕМАЩЕ** И НИ ГОРѢ НИ ВЗПЛѢ БѢ В НИХЪ НЪ ВСЕГО ВЗКОУПѢ ШПАДОШЪ ЗА БЕЗА-КОННЕ ИХЪ ἦσαν εὐπαθοῦμενοι (var. εὐπορούμενοι) comPs143,14 Bon Pog – EXH

KS

НА

ДОБРОПРИАТЪНЪ adj.

Ohr Str Bit Zag trOrb

блажѵпријашѵен, ѵпријашѵен, ужоген; благо-приятный, приятный, удобный; favorable, agreeable, pleasant; – εὐπρόσδεκτος, про каλὸς καὶ ἀπόδεκτος: ГКОСПОДИ ... СПКОДКОБИ НАСЪ ПРИНОСИТИ ТѢБѢ **ДОБРОПРИЖТНЖ** МОЛНТЕЖ КОЛѢНѢ ПРѢКЛОНИМЪ ΕΥΠΡΟΣΔΕΚΤΟΝ ΕΥΧΗΝ 47c27Orb 16v24Bit прижтнж 17r27Šaf; СЕ НАСТАЕТЪ ВРѢМА **ДОБРОПРИЖТНО** И ДЪНЪ СПАСЕНИЯ 4c35Orb 1v30Zag; СЕ БО **ДОБРОПРИЖТНО** ПРѢДЪ СПАСИТЕЛЕМЪ НАШИМЪ БОГОМЪ ΚΑΛὸν καὶ ἀπόδεκτον 1T2,3 Ohr50r10 Str Добро и прижтжно Ohr71v2 Slep Karp(bis) – EXH — Cf. БЛАГОПРИАТЪ, БЛАГОПРИАТЪНЪ, ПРИАТЪНЪ

SM

НА

ДОБРОПѢСНИВЪ, -ЗИН adj.

Stan

слаїкоїоен, слаїкожласен; сладко поющий, сладкоголосый; sweet-singing, sweet-voiced;

ДОБРОПѢСНИВЪ

— *εὐκέλαδος*: ꙗко птица **ДОБРОПѢСНИВА** вса приходаѣша словомъ възвесели ѿς ὄρνις *εὐκέλαδος* 256r2Stan – EXH

M

HA

ДОБРОРАЗУМНІВЪ adj.

trHlud

бла҃зоразумен, разумен, умен; благоразумный, разумный, рассудительный; reasonable, prudent, sensible; — : крѣстоу хриѣстоу покланѣнне имаѣе ... гласомъ възпѣше к нему разбонника **ДОБРОРАЗУМНА** възпѣше помѣни ма 110r13HludII добра и разумлива 158r24Zag – EXH — Cf. **БЛАГОРАЗУМНІВЪ**, **БЛАГОРАЗУМНЪ**, **ДОБРОРАЗУМНЪ**, **МЗІСЛНЪ**, **МЖДРЪ**, **РАЗУМНІВЪ**, **РАЗУМЛИВЪ**, **РАЗУМНЪ**, **СЗМЗІСЛНЪ**

KSM

HA

ДОБРОРАЗУМНЪ, -ѣи adj.

trOrb trHlud Krm

бла҃зоразумен, разумен, умен; благоразумный, разумный, рассудительный; reasonable, prudent, sensible; — *καλόγνωμος* (Krm): бѣгородѣца мѡлѣтъ та и прѣдѣтеуѣ съ ѡченики и благагобразны и ѡсиѣ с нимиже и **ДОБРОРАЗУМНЫ** разбонникъ и сѣлѣтыж жены спѣси спѣсе избави ѿ тла людѣи свож 84d15Orb 10v13HludII благаго разумнѣи 48v8Šaf; нь егда прѣиде господѣ нашъ крѣхриѣстоѣ и наоучѣ ихъ и настаѣ ихъ и показа имъ истинѡу тогда ꙗко **ДОБРОРАЗУМНЫ** и доброволны ѡбѣщѣи иже бѣхѡу абѣе възпрѣше добро ѿς καλόγνωμοι καὶ καλοπροαίρετοι ἄνθρωποι 156v23Krm – EXH — Cf. **БЛАГОРАЗУМНІВЪ**, **БЛАГОРАЗУМНЪ**, **ДОБРОРАЗУМНІВЪ**, **МЗІСЛНЪ**, **МЖДРЪ**, **РАЗУМНІВЪ**, **РАЗУМЛИВЪ**, **РАЗУМНЪ**, **СЗМЗІСЛНЪ**

Ø

HA

ДОБРОРОДИЕ, -ниа n.

Les

бла҃зородносѣ, бла҃зородно ѡѡекло; знатность, благородное происхождение; nobility, noble birth; — *εὐγένεια*: не бои са юноше на

великѣ бо ѡестъ градеши въ егѣпетѣ ѡбраз бо твои ꙗвляѣтъ твоѣ **ДОБРОРОДИЕ** δηλοῖ περὶ τῆς σῆς εὐγενείας 260r10Les – EXH — Cf. **БЛАГОРОДИЕ**

KSM

HA

ДОБРОРОДЫНЪ adj.

Grig Lobk parOrb parHlud Les

бла҃зороген, со бла҃зородно ѡѡекло; знатный, благородного происхождения; well-born, of noble birth; — *εὐγενής, εὐγενέστατος*: и бѣ ѡбѣщѣ тѣ **ДОБРОРОДЕНЪ** ѿ вѣстоу сѣлѣнѡу *εὐγενής* Job1,3 Lobk Grig Orb Hlud; кто бо не имать любити ѡтрока сего **ДОБРОРОДНА** сѣща и красна оуима и прѣмѣдраа *εὐγενή* 259v11Les; зало **ДОБРОРОДЕНЪ** ксѣтъ и разумнѣи ѡтрокѣ сы пѣну *εὐγενέστατος* 261r24Les – EXH — Cf. **БЛАГОРОДЫНЪ**

KSM

HA

ДОБРОСИЛНЪ adv.

Šaf

цврѣсто, нейѡколебливо; крепко, непоколебимо; firmly, unshakeably; — *εὐσθενῶς*: хриѣста молите прилежно **ДОБРОСИЛНЪ** намъ шествовати посѣтънѣимъ теѣениемъ *εὐσθενῶς* 26r13ŠafII добрѣ силнѣ 57c31Orb – EXH — Cf. **КРѢПЗКО**, **КРѢПЗЦѣ**, **СИЛНѣ**

Ø

HA

ДОБРОСИЛНЪ, -ѣи adj.

Vtš

добросѣен, сѣен; блестящий, яркий; bright; — : просѣтивше се ꙗко **ДОБРОСИЛНОЕ** бесрѣбрънѣи злато бѡжѣствѣною благагодѣтѣю ѡбогатѣише се цѣлены дарѣ множество 39c32Vtš – EXH

M

HA

ДОБРОСЛАВНЪ, -ѣи adj.

Šaf

славен, ѡрочуен; славный, знаменитый; glorious, celebrated; — *εὐκλής*: тебѣ **ДОБРОСЛАВНЫ** лиѣ апокѣстоѡлзскѣи пѣснѣи величѣемъ

ДОБРОСЛАВЪНЪ

ДОБРОТА

σὲ τὸ εὐκλεὲς τῶν ἀποστόλων σύστημα 73v2Šaf et 88v13Šaf – EXH — Cf. ПРѢСЛАВЪНЪ, СЛАВЪНЪ

M

HA

ДОБРОСЪТВАРѢТИ, -рѣж, -рѣетъ ipf.

vel ДОБРО СЪТВАРѢТИ

Str

ἔραβι ῥοβρο; делать добро; to do good deeds; – ἀγαθὸν διώκειν: ВСЕГДА **ДОБРОСЪТВАРѢТИТЕ** τὸ ἀγαθὸν διώκετε 1Th5,15 Str] **ДОБРОЕ** ΤῚРѢТИ Ohr Verk, **ДОБРО**(...) Slep, **ДОБРОЕ** ΓΟΝΙΤΕ Karp – EXH — Cf. БЛАГОДѢЯТИ, БЛАГОТВОРИТИ, ДОБРОДѢЛАТИ, ДОБРОТВОРИТИ

S

HA

ДОБРОСЪТВОРИТИ, -рж, -ритъ pf.

vel ДОБРО СЪТВОРИТИ

Jov Rad Krp Krat Mkd Psalt Grig Lobk parOrb

ναῖραβι ῥοβρο; сделать добро; to do good deeds; – ἀγαθοποιεῖν, ἐεργετεῖν, ἀγαθὸν ποιεῖν, εὖ ποιεῖν, καλῶς ποιεῖν: ВСЕГДА БО НИЩАА ИМАТЕ СЪ СОВОЖ И ЕГДА ХОЩЕТЕ МОЖЕТЕ **ДОБРОСЪТВОРИТИ** ИМЪ А МЕНЕ НЕ ВСЕГДА ИМАТЕ Εὖ ποιῆσαι Mc14,7 Rad133c20 Krp(bis) Krat] **ДОБРОТВОРИТИ** Dbm Dbj, МОЖЕТЕ СЪТВОРИТИ ДОБРО ИМЪ Rad163a5, БЛАГОТВОРИТИ Mkd, om. Hlud; ДОСТОИТЬ ЛИ ВЪ СЖВОТЖ **ДОБРОСТВОРИТИ** или ЖЛОСЪТВОРИТѢНЪ ἀγαθὸν ποιῆσαι (var. ἀγαθοποιῆσαι) Mc3,4 Jov Krp Mkd] **ДОБРОТВОРИТИ** Dbm Dbj Krat; sim. **ДОБРОСЪТВОРИТИ** ἀγαθοποιῆσαι L6,9 Krat Krp] **ДОБРОТВОРИТИ** Dbm Jov Rad Mkd; ОБРАТИ СА ДѢУШЕ МОЯ ВЪ ПОКОИ ТВОИ ЖКО ГѢСПОДЪ **ДОБРОСТВОРИ** ТѢБѢ εὐηργέτησέν σε Ps114,7 Dĉn Bon Pog Rdm; ПОМЫСЛИХЪ ВЪ ДѢУНЫ СИЖ **ДОБРОСТВОРИТИ** ἐρѡυρѣαλнмoу τοῦ καλῶς ποιῆσαι Zch8,15 Lobk(bis) Grig Orb — Cf. БЛАГОТВОРИТИ, ДОБРОТВОРИТИ ♦ v. etiam ДОБРО¹ sub 1

KS M(ДОБРО)

HA

ДОБРОТА, -ѣ f.

tropOhr tropSlep tropKarp Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan Les Krm

1. *убавина* (физичка или оуховна); *красота* (физическая или духовная); *beauty* (physical or

spiritual); – κάλλος, καλλονή, εὐμορφία, τὸ τερπνόν, (περικαλλής): ЛЗЖЕ ЯГОЖДЕНИЕ И СОУЕТНЪИ **ДОБРОТЪИ** женѣскъи нѣстъ въ тѣбѣ κάλλος Pr31,30 Grig Lobk Orb Hlud; крѣпоскѣ въ и **ДОБРОТЪ** ижмѣноуетъ старость и болѣзнь τὸ κάλλος 21v18Les; и не ѡбрѣтѣ са тѣхны **ДОБРОТОЖ** дыщереѣмъ иѡѡѡѣѣмъ наѣз подне-весеѣмъ κατὰ τὰς θυγατέρας τῶν βελτίους αὐτῶν Job42,15 Hlud] **ДОБРѢИШѢ** иѣз Grig, **ДОБРѢИШ-и-хѣ** Lobk, **ДОБРѢИШИ** иѣз Orb; ЛЮБИМА СОУШИМИ МОУЖЕСТВА ЮЮ РАДѢНЪ и ЛИЦА РАДѢНЪ **ДОБРОТЫ** τὸ τοῦ προσώπου κάλλος 13v23Stan; БЖДИ СЪ МНОЖ И НЕ БОИ СА ѡНЖДЪ НИКОГОЖЕ НЖ ДРЪЗНИ НА МА ДА НАСЛАДА СА АЗЪ ТВОЕЖ КРАСОТЫ НАСЛАДИ ЖЕ СА И ТЫ МОЕЖ **ДОБРОТЫ** τῆς ἐμῆς εὐμορφίας 262r23Les; ВЪЗДРЪЖАНІЕ ЖЕ ОУИМА ЕЖЕ ВЪЗДРЪЖАТИ ВЪЗОРЪ И НЕ ВЪЗИРАТИ НИ ПОРАЗѡУМѢВАТИ **ДОБРОТЫ** НИ ЖЕ КРАСОТЫ ЕЖЕ НЕ ПОДѢѡБАЕТЪ ἐν πᾶσι τερπνοῖς 170r22Les; БѢШЕ ЖЕ БЛАЖЕННАА ПАУЕ ΥΛΟΒѢУА **ДОБРОТЫ** οὐκράшенна ἦν δὲ ἡ Μαρία ὑπὲρ φύσιν περικαλλής 111v26Les; и ВИДѢХОМЪ ѿ и не ИМѢШЕ ВИДѢНИѢ НИ **ДОБРОТЪИ** κάλλος Is53,2 Grig Lobk Orb Hlud; КРАСЪНѢИШИ **ДОБРОТОЖ** ПАУЕ СЪЖИНЪЗ ΥΛΟΒѢУЪЗ ИЗЛИНА СА БЛАГОДѢТЪЗ ВЪ ОУСТЪНОУ ТВОЕЮ ὥρατος κάλλει Ps44,3 Bon Pog Rdm Dĉn; СЫНОУ МОИ ГДѢ **ДОБРОТА** жанде жрака ТВОЕГО τὸ κάλλος 183d29Orb 160r5Zag, sim. 89c13Orb, sim. 197b8Vtš; ПОМЗИШЛѢЖ ВЛАДЪЖКО ЯКО К ТО[О]МОУ СЛАДКАГО ТИ ГЛАСѢ НЕ СЛЗИШАТИ НИ **ДОБРОТЫ** ЛИЦА ТИ ЖРѢТИ ЯКОЖЕ ПРѢЖДЕ жанде ѡ ѡУЮ МИ 121v23Hlud 163r18Zag 194a20Orb; ЕГДА ПРИДЕ ХРИСТЪ КЪ ГОРѢ ЕЛЕΩНЬСТѢИ ... ВРАТА ЖЕ КѢВО РАСПРОСТРѢ **ДОБРОТѢ** ДИЕАТ СА τῷ κάλλει ἐφαίνετο 236a33Orb] **ДОБРОЛѢПНЖ** (sic) 159r22Hlud; ѡ ВИДѢНИЕ ТВОЕ ѡГНЬНО И **ДОБРОТА** ΥЮДѢСНАА М҃ХАИЛЕ ПРЪВЫ АГГѢЛЕ 41c26Vtš; **ДОБРОТОЮ** БѢОГОМОУДРЕ ТѢЛЕСНОЮ ДѢУШЕБНОЮ **ДОБРОТОУ** БЛАГОДѢУШНО ПРѢМѢНИЛЪ ЈЕСИ 202c26.27Vtš; ИМАТ ЖЕ И ПОХОТЕНІЕ ΥΛΟΒѢЖЪ ѡ БѢОГА НЕ ДА ПОХОЩЕТЪ **ДОБРОТЪ** СОУЕТНОЮ И ТЛѢННЮ ИЛИ ЖЕМЛЪЗНЪ И ВРѢМЕННЮ НЪ ДА ПОХОЩЕТЪ БѢУНЪ И ВЪСЕГДАШНЮ **ДОБРОТЪ** БѢОЖІЮ κάλλος ... τὸ κάλλος 51r6.8Krm; ИЗЪБРА НАМЪ ДОСТОЯНИЕ СЕБѢ **ДОБРОТЪ**

иѡковѣа жже вѣззлюби тὴν καλλονήν Ps46,5 Bon Pog Rdm Dcn; нѣвѣса во **дѣрѣж** и величством ѡвѣжт славѣ божѣнѣ τῷ κάλλει comPs18,2 Bon Pog; да зрѣтѣ ѡвѣжѣз **добротѣ** нѣвѣснѣхѣ и силѣ и властѣнѣ сѣшнѣхѣ на нѣхѣ τὰ κάλλη comPs26,4 Pog] красотѣ Bon; неѡписанное слово ѡтѣуѣ ис тебе бѡгородице выплѣшѣ са и напѣса са неѣзрѣеннаго ѡвѣраза вѣ прѣвѣ ѡвѣразѣ ѡвѣразова са бѡжѣсѣтѣвѣнож **добротож** ѡкрашен са τῷ θεῷ κάλλει 45d7Orb 12r15Bit, **добротѣ** (sic) 41v26Zag] om. 15r26Šaf; погрѣвохѣ ѡвѣразѣ твои и ѡскѣрѣнѣхѣ заповѣды твоѣ и вса ѡмрачѣхѣ **добротѣ** и страсѣтѣми ѡгасѣнѣ спѣсѣ сѣвѣшѣ мож нѣ ѡшѣдри вѣздаждѣ ми радость ѡкоже дѣвѣдѣ поѣтѣ ѡλον ἀπημαυρώθη τὸ κάλλος 116a9Orb 43r18Hlud, **доброта** 81r17Bit 83r6Šaf, **доброти** 99v19Zag; сѣцѣвѣнѣ сѣвѣтѣлѣ **добротѣ** дѡушѣвѣнѣж стажалѣ ѡсѣтѣ κάλλος τῆς ψυχῆς 181v3Les; — родѣтелѣ же плакаста того ѡшѣствѣнѣ погѡвѣнѣж вѣдѣнѣнѣ ѡуѡю **добротѣ** ἀποβαλεῖν τὴν ὀπτικὴν τῶν ὀφθαλμῶν δύναμιν 274v16Stan

добродетель, добро дело, добротѣа, добра работѣа; добродетель, доброе дело, доброта, нечто хорошее; virtue, good deed, goodness, good thing; — ἀρετή, κάλλος; καλῶσύνη, τὸ καλόν (Krn): на колесницѣ ѡгнѣнѣж илѣа **добротами** вѣшѣдѣ ѡкѣи на нѣвѣо несѣше са прѣждѣ на дѣз зѣмнѣими сѣго дѡушѣ моа вѣсхѡждѣнѣ помѣшлѣнѣ таῖς ἀρεταῖς 84r3Šaf, **добротож** 82v18Bit] добродѣтѣльми 100r4Zag 116b3Orb 43v2Hlud; **добротѣ** глѣголѣетѣ вѣрѣ сѣрѣуѣз сѣж ѡгкѣрѣпи и прѣждѣтѣз неѡгкѣлонна κάλλος comPs29,8 Bon Pog; поутѣ сѣвѣтѣаго пѣвѣла послѣнѣнѣ и ѡ тѣхѣ ѡ бѣвѣши хрѣстиѣнѣнка и на вѣуѣ всѣи **добротѣ** ἔμαθε πᾶσαν ἀρετὴν 95v20Stan; кѣрилѣ сѣвѣшенномѣжѣнѣнѣжѣ вѣроѣ и бѡжѣнѣми **добротами** вѣзрастѣ 268r6Stan; и мѣлѣѡстѣнѣи и **доброти** иже тѣвориши вѣ нѣшѣнѣхѣ прѣдѣ ѡмною сѣжтѣ καλῶσύναις 252r15Krn; ѡнѣлѣже бѣсѣтѣ сѣвѣшеннѣкѣ елѣкѣе добродѣтели и **доброти** сѣтѣвори кѡе слово ѡвѣвѣуѣское

можетѣ сказѣти καλῶσύναις 265v24Krn; и проуѣе уѡждаше сѣ ѡнѡжае кѡе сѣтѣ иже тѣворишѣ емѣ толѣкѣе **доброти** τὴν τόσην καλῶσύνην 267r24Krn; вѣ вѣсѣкѣхѣ **добротѣхѣ** иже нѣмѣхѣ не нѣмѣша же уѣдо нѣ мѣжѣско нѣ жѣнѣско τὰ καλὰ 172v2Krn; поутѣ ради прѣтѣрѣпѣ ѡгкѣранѣе ѡуѣнѣиженѣе ѡплѣванѣе и кѡнѣуѣноуѣ сѣмѣрѣтѣ расѣтѣеми ѡвѣленно сѣтѣ ѡко ради спѣсѣнѣа и радѣнѣ **добротоу** ѡвѣвѣжѣ прѣеѣтѣ вѣса διὰ τὸ καλὸν τοῦ ἀνθρώπου 113v23Krn ♦ **вѣуѣнѣа добрѣи** — τὰ αἰώνια ἀγαθὰ: дѡушѣ моа ... неτлѣнѣнож пѣшеж насѣшѣжѣ са и поѣнѣнѣеми прѣлѣжно спѣсѣнна пѣсѣнѣ заповѣдѣ вѣрѣнна тѣвориши си исхѡдѣтѣнѣж наслѣждѣнѣеми **вѣуѣнѣхѣ добрѣи** (sic) вѣрож αἰώνιων ἀγαθῶν διὰ πίστεως 50d36Orb] вѣуѣнѣхѣ добрѣхѣ вѣрож 44v24Zag, вѣуѣнѣхѣ добрѣ вѣрож вѣспрѣнѣеми 19v30Šaf — Cf. бѣлѣго¹ sub 1, бѣлѣгѣтѣль², добро¹ sub 1 et 2, добродѣтѣ, добродѣтѣлѣнѣ, добродѣтѣль, добродѣтѣльство, добродѣтѣнѣнѣ, дѣтѣль (бѣла(ѣ), бѣвѣа(ѣ) ~), нѣрѣвѣ (бѣлѣз, добрѣз(и) ~), дѣнѣнѣнѣ (дѣвѣо(ѣ) ~)

2. **добрѣи тѣворѣнѣе уѣрасѣвѣнѣе; уѣрасѣнѣе; adorning; — καλλωπισμός** (Krn): да сѣблѣудѣнѣм сѣ да не порѣгѣют сѣ намѣ вѣсѣѡвѣ нѣже насѣ да вѣвѣрѣзѣтѣ вѣ уѣрѣвѣ-вѣшенѣе и вѣ мнѡгѣастѣе вѣ мнѡгѣѡпѣтѣе ... и нѣ вѣ **добрѣи тѣворѣнѣе** и вѣ нѣгри и вѣ вѣсѣака зѣла иже мѣжѣуѣнѣе прѣемлѣмѣ ѣсѣ καλλωπισμούς 197v16Krn — EXH

KSM

HA

ДОБРОТВОРИТЕЛЬНЪ, -ѣи adj.

Vtš

коѣ созѣава уѣбѣвина; тѣвѣрѣиѣи уѣрасѣу; creating beauty; — : дѣвѣнѣж бѡжѣсѣтѣвѣнѣи лѣкѣ бѡжѣсѣтѣвѣноуѣ вѣ жѣнахѣ тѣ добрѣю ѡблѣѣзѣютѣ бѡгородице вѣлѣдѣвѣнѣе добрѣами ѡкѣрашеннѣ бѡжѣсѣтѣвѣ **добрѣ-тѣвѣрѣтѣлѣноуѣ** иѣо слово пѣуѣ слова родѣла ѣсѣ 168b10Vtš — EXH

M

HA

ДОБРОТВОРИТИ

ДОБРОТВОРИТИ, -рж, -ритз ipf.

vel ДОБРО ТВОРИТИ

Evang Ohr Slep Str Karp Verk apGrig apLobk apHlud
apVtš Parim Zag Šaf Vtš Les

Forma: -нн- ptc. perf. pass. in Vtš (semel)

прави добро; делать добро; to do good deeds; – αγαθοποιεῖν, ἀγαθοურγεῖν, ἀγαθὸν ποιεῖν, καλοποιεῖν, καλὸν ποιεῖν, καλῶς ποιεῖν, εὐποιεῖν, εὖ ποιεῖν, καλλωπίζειν: ЛЮБИТЕ ВРАГЫ ВАША БЛАГОСЛОВИТЕ КЛЫНЖЩЖ ВЫ **ДОБРОТВОРИТЕ** НЕНАВИДАЩИМЫ ВАСЬ КАЛῶς ποιεῖτε Mt5,44 Rad Stm Jov Krp Krat Mkd; sim. L6,27 Dbm Rad Krp Krat Mkd; и де оубо не ве-свѣдѣтелзства и себе ѡстави **ДОБРОТВОРЖ** ἀγαθοურγῶν A14,17 Ohr Str Verk **БЛАГОТВОРА** Slep Karp; вы же братие не стажаите си **ДОБРОТВОРАЩЕ** καλοποιοῦντες 2Th3,13 Karp **ДОБРОДѢЛАЩЕ** Slep; вѣдащомоу же оубо **ДОБРОТВОРИТИ** не творащоу же грѣхъ юмоу есть καλὸν ποιεῖν Ja4,17 Karp; каа похвала аще сьгрѣшащще мжыми трѣпите нж аще **ДОБРОТВОРИТЕ** и страждщще трѣпите се БЛАГОДАТЬ ѿ БОГА εἰ ἀγαθοποιοῦντες 1P2,20 Hlud, **ДОБРОТВОРАЩЕ** Karp Lobk Vtš **БЛАГОТВОРАЩЕ** Grig; прѣдастанете ѿ зль вашихъ нажунте сѣ **ДОБРОТВОРИТЫ** καλὸν ποιεῖν Is1,17 Vtš Grig Lobk(bis) Orb Hlud; не ходимъ иудейскы нж црѣквнж просвѣщше са не фарисейскымъ лицемѣриемз нж аггелзскы **ДОБРОТВОРАЩЕ** хвалаще крѣста Христова избавника доушамъ нашимъ εὐαγγελικῶς καλλωπισθῶμεν 28r29Šaf 51v11Zag **ЕУАГГЕЛЬСКИ** ѡкрасим са 61a11Orb ● ptc.-adj. приидѣте разоумѣемъ скровище ськрѣвенное крѣстнтелева глава дѣньсь бо јако ѿ пелени земля намъ износитъ цвѣтъ БЛАГОУХАННИ тобою јако дрозги рани тоуещи вѣрни пѣснми доуховними ѿ нее **ДОБРОТВОРЕННА** ѱудѣса 135b26Vtš ● ptc.-subst. БЛАЖЕНЬ **ДОБРОТВОРАН** много нищїимъ εὐποιῶν 232v22Les — Cf. БЛАГОДѢЯТИ, БЛАГОТВОРИТИ, ДОБРОДѢЛАТИ, ДОБРОСЗТВАРѢТИ, ДОБРОСЗТВОРИТИ ♦ v. etiam Добро¹ sub I

KS M(добро)

HA

ДОБРОЖХАНЬЗ

ДОБРОТВОРЬЦЬ, -а m.

Vtš

доброївор; благодетель; benefactor; – :

МОУУЧЕНИКЪ БОГАТНО СВѢТЛОСТЫМИ ОУКРАШЕНЗ **ДОБРОТВОЌОУ** прѣдстоиши христѣ ѿ него оукрашанемз јако даромъ тѣзюменить БОЖЬ-СТВЫННЫ МОУУЧЕНИУЕ ѡеѡдооре 163d10Vtš – EXH — Cf. БЛАГОДѢТЕЛЬ¹, ДОБРОДѢТЕЛЬ

Ø

HA

ДОБРОТЕКЗИ,

ДОБРОТЕКЖЩИИ, -аго ptc.-subst. m.

Vtš

иој иїѡ е ревносен; тот, кто усерден; one, who is diligent; – : сѹинѣши златооуште оучени своими вьсе помншенїе и доушевенє оувраюещи немощы јако мнлѡсрѣдь сь **ДОБРОТЕКОУЩИИ** поещи БЛАГОСЛОВЕНЬ БОГЪ ѿцыцѣ клѣшихъ 58a28Vtš – EXH

Ø

HA

ДОБРОТРОУДЬНИКЪ, -а m.

trHlud

иој иїѡ е ѡжртїевуван; тот, кто самоотвержен; one, who is self-sacrificing; – : придѣтѣ вси вѣрни ... придѣтѣ жєлащще **ДОБРОТРѢДНИКЫ** пѣснѣми красными вьспоемъ 174r15Hlud – EXH

Ø

HA

ДОБРООУЧИТЕЛЬНИЦА, -а f.

Slep

иѡаа иїѡ ѡучува на добро, учишелка за добро; та, которая учит добру, учительница добра; one, who teaches what is good, female teacher of good things; – ἡ καλοδιδάσκαλος: старицамз же такожде вз ѱени сѡатолѣпнѣ не набадзніцамз ... **ДОБРООУЧИТЕЛЗНИЦАМЗ** καλοδιдаσκάλους Tt2,3 Slep – EXH

SM

HA

ДОБРОЖХАНЬЗ, -зи adj.

parHlud

мирислив; благоуханный; sweet-scented; – τῆς εὐωδίας: и ѡбонѣ ГКОСПОДЪ БОГЪ БОНА

ДОБРѢ

ДОВЕСТИ

ДОБРѢ-Е-моу бысть κομψότερον ἔσχεν J4,52 Dbm соулѣ Dbj Rad Krp, логѣше Krat; — или ꙗко бѣ добра и възлюбѣ ю бѣоуъ **ДОБРѢНШЕ** καλλίτερα 205r21Krn • *adv.-praed.* **ДОБРѢ** ти есѣтъ хромоу или вѣдноу въ животѣ вѣчѣныи вѣнити καλόν σοί ἐστί Mt18,8 Krat Rad, **ДОБРѢ** Dbj добро Krp Mkd; sim. **ДОБРѢ** во ти есѣтъ καλόν ἐστί Mc9,45 Dbj Krp, **ДОБРѢ** Dbm Rad Krat добро Mkd; **ДОБРѢНШЕ** есѣтъ единемъ окомъ въ живѣнь вѣнити καλόν σοί ἐστί Mt18,9 Mkd, **ДОБРѢ** Dbj, **ДОБРѢ** Rad Krat добро Krp; **ДОБРѢ** мнѣ оумрѣтѣ неже жити καλόν τὸ ἀποθανεῖν με Jon4,3 Grig Lobk Orb Hlud; **ДОБРѢ** оубо ми есѣтъ единого страдати оубе единого плакати са лишаема καλόν μοι γὰρ ἓνα θρηνῆσαι 113r19Šaf, **ДОБРѢ** 132v19Zag 150c25Orb; понеже **ДОБРѢ** бы было да есѣтъ мрзѣвь грѣшныи възсѣгда нежели възкрѣснѣти и да мѣжит се κάλλια ἤτον 61v9Krn; разоумѣю господине мои ꙗко инде нѣсѣтъ **ДОБРѢНШЕ** понти намъ ꙗкоже въз іерѣсѣлиимѣ εἶναι καλλίτερα 255r12Krn ♦ **ДОБРѢ** **АЩЕ** — ἀγκαλά, καλά (Krn): зане **ДОБРѢ** **АЩЕ** и бѣше еллинъ и възсѣ възсауѣзскы бѣ потзмненъ ѿ науѣла кз идоломъ нъ и добродѣтель его не оскѣдѣ едино тзѣю запинаше его ꙗко бѣ некрѣщень ἀγκαλά 251r24Krn; кто иже вѣрѣеть въз мѣ **ДОБРѢ** **АЩЕ** оумрѣть сѣ тѣлеснѣ сзмрзты нъ ѿ доушѣвноу не бѣит са καλά 61v6Krn — Cf. благо², добро²

♦ **ДОБРѢ** вѣсто v. вѣсто ♦ **ДОБРѢ** вѣстз v. вѣстз ♦ **ДОБРѢ** ѡвѣ v. ѡвѣ ♦

KSM

HA

ДОБРѢ *adv.-comp. v. ДОБРѢ*

ДОБРѢ *adj.-comp. v. ДОБРѢ*

ДОБРѢНШЕ(Е) *adv.-comp. v. ДОБРѢ*

ДОБЗИТИ, -бѣдѣ, -бѣдетз pf.

Šaf trOrb Stan

добие; добыть; to get; — : • ὕεσο: где падз ὕεсо **ДОВЫХЪ** ѿ прѣстола на зѣма и ѿ

бѣоужина сѣшзствѣ на ѡкаанное сѣшствѣо 3v33Šaf 24b6Orb ὕεсо донде 26r7Zag • за деца, за пород: *добие, роги; родить; to have; — ποιεῖν, ἀποτίκτειν*: пришедь въ възрасть поѡ женѣ и **ДОВЫ** дѣтища ποιήσας καὶ παῖδια 93r17Stan; сѣпоживѣши сѣ оулириѡномъ жрѣемъ идольскымъ и рѣчѣныи хъ трѣхъ **ДОВЫ** сѣдновъ треῖς ... παῖδας ἀπέτεκε 309r10Stan — EXH

SM

HA

ДОБИТЬНЪ, -зи *adj.*

Krn

pro различен, разен; различный, разный; different; — διάφορος: тогда же ради расѣахъ сѣ въз **ДОВИТНАА** мѣста дѣньскъ же ради да сѣвзкѣпим сѣ и мы бѣагоуѣзствѣи хрѣстиѡны въз цѣрѣствѣо кѣвѣсное εἰς διαφόρους τόπους 135v15Krn — EXH

0

HA

ДОБѢГНЖТИ, -гнѣ, -гнетз pf.

Krn

убежѣне, избежѣ; сбежать, убежать; to escape; — φεύγω: и тз ѿгна ихъ сѣ мнѡгымъ воинствѣи дондеже **ДОБѢГОШЕ** и поидоше въз сосѣены ἕως οὗ ἔφυγαν εἰς τὸ Σωσθένειον 237v9Krn — EXH — Cf. въззѣгнжти, иззѣгнжти, отзѣгнжти, побѣгнжти, оубѣгнжти

M

HA

ДОВЕСТИ, -ведѣ, -ведетз pf.

Zag Les

доведе; довести, привести; to lead, to bring; — προσάγειν: и доушѣ положиъ еси хрѣсѣтъ да ма **ДОВѢТЬ** къ твоѣмоу родителю ἵνα ἐμὲ προσάξῃς 94r21Zag да би ты самз привель ма 79r1Šaf, да ма приведеши 112c32Orb; и ходѣи же пѣтемъ правымъ **ДОВЕДЕТЬ** его на покоише προσάξει αὐτόν 63r19Les — EXH — Cf. вѣсти¹, възвести¹ sub 1, въззвести sub 2, привести

KSM

HA

ДОВОЛИТИ СΑ, ДОВЫЛИТИ СΑ,

-ΛЖ СΑ, -ΛИΤΖ СΑ ipf./pf.

Slep Karp

1. *задоволува некоџо, ѱомаџа некому; удовлетворять кого-л., помогать кому-л.; to satisfy, to help sb; – ἐπαρκεῖν, var. ἐπαρκεῖσθαι: • КОМОУ: аще кто вѣренъ или вѣрна имати и вдовица да ДОВОЛИТЪ СΑ* имъ ἐπαρκείτω (var. ἐπαρκείσθω) αὐταῖς 1Т5,16 Slep] да имъ да(е)тъ Karp — Cf. ДОВОЛЬНЪ sub 4

2. *се задоволи, задоволен е со нешиѱо; удовлетвориться, довольствоваться чем-л.; to be content with sth; – ἀρκεῖσθαι: • УИМЪ: имѱе же пиѱи и ѱдеждѱ сими ДОВОЛИМЪ СΑ* τούτοις ἀρκεσθῆσόμεθα 1Т6,8 Karp, *ДОВЫЛИМЪ СΑ* Slep — Cf. ДОВОЛЪ² sub 2, ДОВОЛЬНЪ sub 3

EXH

Cf. ОУДОВЫЛИТИ, ОУДОВЫЛѢТИ

S(ДОВЫЛИТИ) М

НА

ДОВОЛЪ¹, -А m.

Dbm Krp Ohr Slep Str Verk

1. *доволно, ѱоѱребно количесѱво; достаточность, должное количество; sufficiency, needed amount; – αὐτάρκεια: да ѱ всемъ всегда всакъ ДОВОЛЬ имѱюще изъѱвилоуѣте во всеко дѣло благо αὐτάρκειαν ἔχοντες* 2С9,8 Verk Ohr Slep Str] ДОВОЛЬНО Karp • *ѱрошок; расход; cost; – δαπάνη: кѱто же отъ васъ хотан стльпъ создати не прѣжде ли сѣдъ рауѣтеть ДОВОЛЬ* аще имать иже юсть на съврѣшение τὴν δαπάνην L14,28 Dbm Krp] ДОВОЛНО Dbj Krat, имѣниѱ Rad Mkd — Cf. ДОВОЛЬНЪ sub 1

2. *задоволување со малку, умереносѱ; довольство малым, умеренность; satisfaction with little, moderation; – αὐτάρκεια: еже естѱ сѱнискание велико благоуѣрие сѱ ДОВОЛОМЪ* μετὰ αὐταρκείας 1Т6,6 Slep] сѱ довлѣниѱемъ Karp — Cf. ДОВЫЛѢНИЕ

EXH

KSM

НА

ДОВОЛЪ², ДОВЫЛЪ adj.

Krp Slep

1. *сѱособен; способный; capable of; – ἱκανός: и кѱ сѱмоу кто ДОВОЛЪ* τίς ἱκανός

2С2,16 Slep] постижыны Karp — Cf. ДОВОЛЬНЪ sub 2

2. *ДОВЫЛЪ БЗІТИ УИМЪ се задоволи, задоволен е со нешиѱо; удовлетвориться, довольствоваться чем-л.; to be content with sth; – ἀρκεῖσθαι: никогоже не ѱвидите ни ѱклеветанте и ДОВЛИ БЖДѢТЕ ѱброкы вашими ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν* L3,14 Krp] ДОВОЛЬНИ БЖДЕТЕ Dbm Dbj Krat Mkd — Cf. ДОВОЛИТИ СΑ sub 2, ДОВОЛЬНЪ sub 3

EXH

S(ДОВОЛЬНЪ)

НА

ДОВОЛЬ, -и f.

Slep

сѱособносѱ; способность; capability; – ἱκανότης: не ѣко ѱ себе доволъни есмы помѱислити что ѣко ѱ себе ДОВОЛЪ наша ѱ вогѱа ἡ ἱκανότης 2С3,5 Slep] волѣ Karp – EXH — Cf. ВОЛѢ sub 2

S(ДОВОЛЪ) М

НА

ДОВОЛЬНИКЪ, -А m.

Str

задоволен човек; довольный человек; content person; – ἀρκοῦμενος: несреѱролюбѱи ѱѱдию ДОВОЛНИКОМЪ (sic) ἀρκοῦμενοι (var. ἀρκοῦμενος) τοῖς παροῦσιν Hb13,5 Str] ДОВОЛЪНИ сѱѱимъ Ohr Slep Karp(bis) Verk – EXH — Cf. ДОВОЛЬНЪ sub 3

S

НА

ДОВОЛЬНО adv.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd evHlud Slep Karp Lobk parHlud parVtš trHlud Les Krn

доволно, досѱа; довольно, достаточно; enough; – (γενναῖος): елма во трыпиши ДОВОЛЪНО трыпиши напастѱ болѱиѱ примѱши вѣнець побѣдныѱ γενναῖος ὑπομείνης 265r13Les; сказати вамъ ДОВОЛНО ѱ вторѣмъ сѱмъ аврамѣ ἐπαρκῶν 100r4Les ♦ *ДОВОЛЬНО СЛОУЖИТИ – ἐπαρκεῖν: ниѱиа възлюбивъ болаѱимъ слоужѱ с ними ДОВОЛЬНО* τούτοις ἐπαρκέσας 106r18Karp] ДОВОЛЪНЪИМЪ (sic) слоужѱ 71r12Ohr, ДОВОЛНОМЪ (sic) слѱжа 65r18Str

ДОВОЛЪНЪ БЪИТИ ЧИМЪ, О ЧЕМЪ се задоволи, задоволен е со нешто; быть довольным, довольствоваться чем-л.; to be content with sth; — ἀρκεῖσθαι, αὐτάρκης εἶναι; σώνω (Krn): никогоже не обидѣте ни оклеветанте **ДОВОЛНІИ** бѣдѣте оврокы вашими ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν L3,14 Krat Dbm Dbj Mkd⌘ **ДОВЛИ** бѣдѣте Krp; sim. **ДОВОЛНЫ** бѣдете вѣроку вашими σώνει σας 28r23Krn; азъ бо навѣикъ о нихъже есѣмъ самъ **ДОВОЛЪНЪ** бѣти ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκης εἶναι Ph4,11 Slep — Cf. **ДОВОЛИТИ** са sub 2, **ДОВОЛЪ**² sub 2

4. **ДОВОЛЬНЪ** **БЗІТИ** **КОМОУ** *ἵομαζα* *некому; помогать кому-л.; to help sb;* — *ἐπαρκεῖν*: **В**ДОВИЦА **ЖЕ** **Д**А **П**РИЧІТАЕТЪ **С**А ... **А**ЩЕ **С**КРБАШИМЪ **ДОВОЛЪНА** **БЗІСТЪ** *εἰ θλιβομένοις ἐπῆρκεσεν* 1Т5,10 Slep] **П**ОСТИЖЬНА **БЫСТЪ** **К**АРП — Cf. **ДОВОЛИТИ** **С**А sub 1

Cf. **ПОСТИЖЬНЪ**

Notae: lect. err.: **НИЩЖ** **МИЛОУЖ** и **ДОВОЛЪНЪИМЪ** (sic) **СЛОУЖЖ** *τούτοις ἐπαρκέσας* 71r12Ohr, **ДОВОЛНОМЪ** (sic) **СЛЪЖА** 65r18Str] **СЛОУЖЖ** **С** **НИМИ** **ДОВОЛЬНО** 106r18Karp; — per err. pro **ДИВЪНЪ**: **Я**КО **С**ТВОРИЛЪ **Е**СИ **ДОВОЛНЫ** (sic) **В**ЕЩИ **У**ЛКОВѢКА **Р**АДИ **Θ**ΑΥΜΑΣΤΑ **Π**ΡΑΓΜΑΤΑ *comPs51,11 Pog*] **ДИВЪНЪ** **В**ОН

KSM

HA

ДОВОЛЬНѢ adv.

Verk Krn

доволно, достѣа; довольно, достаточно; enough; — *ἀρκετῶς* (Krn): **Н**Ъ **Ω** **Т**ОГОВѢХЪ **ЖЕ** **У**ЮДѢСЬ **Д**А **О**УПОКОИМЪ **С**ЛОВЕСА **Н**АША **П**ОНЕЖЕ **ДОВОЛНЕ** *ρεκοῶμικς* *ἀρκετῶς* 281v18Krn; — **Я**ЖЕ **С**ЛИШАСТЕ **Ω** **М**ЕНКЕ **М**НОГИЕ **П**ОСЛОУХИ **С**И **П**РѢДАСТЪ **В**ѢРНИМЪ **У**ЛКОВѢЖОМЪ **И**ЖЕ **ДОВОЛНѢ** **Б**ОУДЕТЪ **Н**ЫН (sic, pro **ИНЫ**) **Н**АОУЧИТЫ *οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται* 2Т2,2 Verk] **ДОВОЛЪНИ** **Б**ЖДЖТЪ **О**HR **С**ЛЕП **С**TR **К**АРП; **С**ЕГО **Р**АДИ **М**НΩГЫ **Н**ЕДѢЖНЫЕ **В**Ъ **В**АСѢ **И** **С**ПЕТЕ **ДОВОЛНЕ** *κοιμῶνται ἱκανοὶ* 91r14Krn — EXH — Cf. **ДОВОЛЬНО**, **ДОВОЛѢ**, **ДОСТА**

SM

HA

ДОВОЛѢ adv.

Krn

доволно, достѣа; довольно, достаточно; enough; — *(τὸ ἀρκετόν)* (Krn): **Н**Ъ **К**АКОЖЕ **БЫСТЪ** *ἐλκρῶσεν* **И**Е **А**ЩЕ **И** **Н**ЕОУГОДНО **Р**ЕУЕМЪ **Н**Ъ **П**ОНЕ **Е**ЛИКО **БЫТИ** **ДОВОЛѢ** *ἔσον ἥτο τὸ ἀρκετόν* 98r25Krn — EXH — Cf. **ДОВОЛЬНО**, **ДОВОЛЬНѢ**, **ДОСТА**

Ø

HA

ДОВЫЛИТИ 75v6Saf (cf. Dt32,10)

v. **ОУДОВЫЛИТИ**

ДОВЫЛИТИ **С**А v. **ДОВОЛИТИ** **С**А

ДОВЫЛЪ v. **ДОВОЛЪ**²

ДОВЫЛѢНИЕ, -**Н**ИЯ n.

Karp

заговолување со малку, умереност; довольство малым, умеренность; satisfaction with little, moderation; — *αὐτάρκεια*: **Е**СТЬ **ЖЕ** **П**РИШЕРѢТЬ **В**ЕЛИКА **Б**ЛАГОУЧЕСТІЕ **С**Ъ **ДОВЫЛѢНІЕМЪ** *μετὰ αὐτάρκειας* 1Т6,6 Karp] **С**Ъ **ДОВОЛОМЪ** Slep — EXH — Cf. **ДОВОЛЪ**¹ sub 2

S

HA

ДОВЫЛѢТИ, -**Л**Ж, -**Л**ЕТЪ

et -**Л**ѢЖ, -**Л**ѢЕТЪ ipf./pf.

Evang Ohr Slep Str Karp Verk comPsalt Grig Lobk parHlud Zag trOrb trHlud Vtš Les Krn

Formae: -**Л**Ж, -**Л**ЕТЪ in Dbm Dbj Jov Krp Slep Str Karp Verk Bon Pog Grig Hlud Zag Les Krn; -**Л**ѢЖ, -**Л**ѢЕТЪ in Dbm Stm Dbj Rad Krp Krat Mkd Ohr Slep Karp Lobk Orb Hlud Vtš Krn; solum 3. pers. (passim) et ptc. praes. act. (semel in Zag Orb Hlud)

1. *сѣиѣа, сѣиѣне, доволен е, достѣа е (некому); хватать, хватить, быть достаточным (кому-л.); to suffice (sb), to be sufficient, to be enough (for sb)*; — *ἀρκεῖν, ἱκανοῦσθαι, αὐτάρκης εἶναι; σώνω, φθάνω* (Krn): **Д**ВѢМА **С**ТОМА **П**ѢНАЗЪ **Х**ЛѢБИ **Н**Е **ДОВЫЛѢЕТЪ** **И**МЪ *οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς* J6,7 Dbm Dbj Krat, **ДОВЫЛЕТЪ** **Ј**ОВ, **ДОВЫЛѢЖЪ** **К**РП] **Н**Е **Д**ОСТАНЕТЪ **Л**И **И**МЪ **Р**АД; **Г**ОСПОДЪ **И** **П**ОКАЖИ **Н**АМЪ **Ω**ТЪЦА **И** **ДОВЫЛѢЕТЪ** **Н**АМЪ *ἀρκεῖ ἡμῖν* J14,8 Rad(bis), **ДОВЫЛЕТЪ** **Д**БМ **Д**БЈ **Ј**ОВ(bis) **К**РП(bis); **ДОВЫЛѢЕТЪ** **Т**И **Б**ЛАГОДѢТЪ **М**ОѢ *ἀρκεῖ σοι* 2С12,9 Ohr, **ДОВЫЛЕТЪ** **Т**И **С**ЛЕП **С**TR **К**АРП **В**ЕРК; **Д**А **ДОВЫЛЕТЪ** **Н**ИНѢ **П**РИМИ **Д**ОУЖЪ **М**ОА **Ω** **М**ЕНЕ **Г**ОСПОДЪ *ἱκανοῦσθω* 3Rg19,4 Grig Hlud, **ДОВЫЛЕТЪ** **У**БО **М**НѢ **Л**ОБК] **О**М. **В**ТШ; **М**НѢ **Б**О **ДОВЫЛЕТЪ** **С**ТОУДЪ **Л**ИЦА **М**ОЕГО **Г**ЛАГОЛАЩОУ **А** **Н**Е **Т**ВОРАЩОУ *ἐμοὶ γὰρ αὐτάρκης ἐστίν* 141v18Les; **Н**Е **ДОВЫЛѢЛО** **Т**И **И**ЕСЪ **С**ѢТОВАНІЕ **П**РЪВОЕ **Е**ЖЕ **Ω** **М**НѢ **Н**Ж **И** **Е**ЩЕ **Д**РОУГОЕ **С**ѢТОВАНІЕ **П**РИЛОЖИ **Т**И **С**А *οὐκ ἤρκεσε* 268v6Les; **Н**Е **ДОВЫЛѢ** **Л**И **Е**МѢ **Е**ЛИКА **И**МѢ **Н**Ъ **И** **Ω** **М**АРИНѢ **М**УРѢ **О**СКРЪЗЕ **С**Е *δὲν τὸν*

ДОШЬША же до [с]τομεα γράδ'α φθάσαντες δὲ ἕως τῆς Τομαίων πόλεως 13v27Stan; κοῦπцєм же идѣцємъ пѣтемъ **ДОНДОШЖ** и до мѣста иподрома κατήντησαν 258r15Les • *fig.* за глас, звук: послоушание бо ваше всѣхъ **ДОНДЕ** ἀφίκετο R16,19 Karp Slep; ѡгда бо **ДОНДЕ** слогъхъ христова пришествіа въ ѡзѣхъ стрѣхъ ѡбашъ са ἔφθασεν comPs101,16 Bon Pog; помѡли се и гласъ съвише **ДОНДЕ** кз немоу ἠνέχθη αὐτῷ 206b11Vtš] гласъ с ѡбѡсе сниде 287r14Stan; — за време: въ глѣбожъ старость **ДОШЕДЪ** εἰς βαθὺ γῆρας ἐλθὼν 308v11Stan; послѣднѣе же старость **ДОШЪ** εἰς ἔσχατον γῆρας ἐλάσας 47v1Stan; еже на конѣхъ вѣкомъ **ДОШЕШЕ** ... не прѣзри спѡсе 2r15Zag; — въ еса бо конѣхъ **ДОНДЕ** слава ἀφίεται comPs64,9 Bon Pog; юже бо прѣставшюу стѣню и ѡблзши са истинѣ свѣше спѡсѣннѣ **ДОНДЕ** вѣра ἔφθασεν comPs79,11 Bon • *fig.* *добие, сѣекне нешѣо, достѣише до нешѣо; обрести, получить, достичь чего-л.; to obtain, to acquire, to reach sth; – τυγχάνειν, φθάνειν, ἀφικνεῖσθαι:* • **ΥΕСО:** любаше бо присно спѡсѣннѣ твое гѡсподѣи и законоу твоемоу побѣѣ са **ДОНДОХЪ** вѣхъныхъ тѡнхъ бѡгъ ἔτυχον τῶν αἰωνίων σου ἀγαθῶν comPs118,174 Pog Bon; да ходѡщи въ свѣтъ тѡнхъ повелѣннѣ **ДОНДЕМЪ** ѡнѣсты въскресе-ннѣ твоего свѣта и спѡсѣннѣ φθάσω 37c31Orb 35r14Zag; **ДОШЪ** истоуника неѡзгѡлаѡнна ... съ аггѣли ликоуѣши неѡрѣстанно бѡгѡженне 151d3Vtš • **ДО ΥΕСО:** ѡко до конца **ДОШЕЛЬ БЪ** хытрости εἰς ἄκρον ἀφικεῖσθαι τῆς τέχνης 286v21Stan • **ВЪ ΥЪТО:** и како гѡсподѣ спѡдѡбил ма ѡсѣтъ въ сицѣвое прѣспѣаніе **ДОИТИ** εἰς τοιαύτην προκοπὴν ἐλθεῖν 26v8Les ♦ **ДОИТИ** комоу **РАДЪ** – *λαγχάνειν τὸν κλῆρον:* ѡко **ДОШЕЛЬ** ѡмоу **БЪ** радъ слогъбы сѣа ἔλαχεν τὸν κλῆρον A1,17 Karp Str Vran — Cf. **ДОСПѢТИ** sub 1, **ДОСТИГНѢТИ** sub 1, **ДОСАШИ**, **ИТИ**, **ПРИТИ**

Nota: pro καταγονίζεσθαι: еже вѣрожъ **ДОНДОШЖ** цѣѡсарствѣи κατηγωνίσαντο Hb11,33 Karp101r5] побѣдишъ Ohr(bis) Slep(bis) Str(bis) Karp27v28 Verk(bis), om. Karp117r9

KSM

KT

ДОИТИ², **ДОЖ**, **ДОИТЪ** ipf.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd evOrb evHlud orDēn Lobk parOrb parHlud parVtš Triod Vtš Stan

1. гои; кормить грудью; to breast-feed; – θηλάζειν, τρέφειν, γαλουχεῖν: горѣ же неѡраздѣннѣи и **ДОАШИМЪ** въ ты дѣни таῖς θηλαζούσαις Mt24,19 Rad(bis) Dbj Jov Krp(bis) Krat Mkd, sim. Mc13,17 Dbm Rad Krp Krat Mkd, sim. L21,23 Dbm Dbj Rad Krat Mkd, **ДОЖШИ** (sic) Krp; бѡгѡжѣнны неѡлоды ... и сѣсѣи иже не **ДОИШЖ** οὐκ ἔθρεψαν L23,29 Mkd Dbm Dbj Rad Krp136v12 Krat Orb Hlud, **ДОН(..)** Krp109r18; и прижъ жена ѡтроуа и **ДОМШЕ** же εἰ ἐθήλαζεν αὐτό Ex2,9 Lobk(bis) Orb Hlud93r5] въскрѣми εἰ Hlud184r35, въздоі εἰ Vtš; кто възвѣститъ абрамѣвы (sic) ѡко **ДОИТЪ** ѡтроуе сарра θηλάζει Gn21,7 Vtš] родить Lobk; пауе оума рѡждѣства ти рѡждѣшиа сѡшѡго млѣкомъ **ДОНВЪШИА** пишѡ даѡвѣца мироу γαλουχεῖς 9r14Zag; єдина **ДОИШИ** млѡденѣа нескѣрѣнна сѡши θηλάζεις 87c16Orb 72r6Zag 13r24Hlud; ѡ сосѡу своею **ДОНЛА ЕСИ** мирѡ питатѣлѣ ἐθήλασας 226b15Orb] om. 185r17Zag 150r27Hlud; и вѡгдаже **ДОЮНОУ БЫТИ** ѡмоу неѡрѣжаше лѣѡаго сѡсѣа 230r19Stan • *pro ἀπογαλακτίζειν:* и въздрасте ѡтроуа и **ДОН СА** и стѡри абраамъ даръ великѣ бѡгѡвы ἀπεγαλακτίσθη Gn21,8 Lobk] въздон се Vtš — Cf. **ВЪЗДОИТИ**, **ВЪСКРЪЗМИТИ**

2. молзе; доить; to milk; – ἀμέλγειν: и аггѣломъ быѡ възвѣдѣнъ на гороу на ѡнѡже дѡвѣи зѡѣры **ДОЕ** и сыры тѡрѡшѡ нишинѣ тὰς ἐλάφους ἀμέλγων 4r10Stan – EXH

KSM

KT

ДОКЕИ, -ѣа m., nom. propr. (pro дии)

Stan

Диј; Дий; Dios; – Δίος: св. мѡк Диј со Витѡниј, Елпидифѡр и Галик, † непѡзнато, 3. Apr.: въ тѡждѣ дѣнѣ (3. Apr.) стрѡст сѡѡтоу мѡжѣѡнѡкоу Витѡниа и **ДОКЕИ** Δίου 182r11Stan – EXH

0

KT

ДОКМАТИСАТИ comPs97,8 Bon

v. **ДОГМАТИСАТИ**

ДОКОЛИ**ДОЛОУ****ДОКОЛИ** v. **ДОКОЛѢ****ДОКОЛѢ** adv., conj.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd psOhr psVerk Psalt comPsalt Parim Triod Les Krn

Forma: etiam **ДОКОЛИ** in Dbj Jov Zag Hlud

1. adv. interrog.: *го коѡа; как долго; how long*; – *ѡс поѡе, ѡс тѡс, мѣхри тѡс*: **ДОКОЛѢ** Д<ОУ>ША НАША ВЪЗЕМЛЕШИ ѡс поѡе J10,24 Rad Dbm Jov Krp(bis) Krat, **ДОКОЛИ** Dbj, sim. **ДОКОЛѢ** 55r23Krn; **ДОКОЛѢ** ТАЖЬКОМЪ СЪНОМЪ СПА ГРѢХОВНЫМЪ ѡс поѡе comPs12,4 Pog Bon; **ДОКЛѢ** ГРѢШНИЦИ Г<ОСПОД>И **ДОКОЛѢ** ГРѢШЗНИЦИ ВЪСХВАЛАТЪ СЯ ѡс поѡе ... ѡс поѡе Ps93,3 Bon Pog Rdm Dĉn; РЕУ<Е> ИВБОУ ЖЕНА ЕГО **ДОКОЛИ** СТРАЖДЕШИ мѣхри тѡс Job2,9 Hlud, **ДОКОЛѢ** Grig Lobk Orb; **ДОКОЛѢ** ѡ ЛѢНОСТИВЕ ВЪЗЛЕЖИШИ КОГДА ѡ СНА ВЪСТАНЕШИ ѡс тѡс Pr6,9 Lobk Orb; и РЕХЪ **ДОКОЛѢ** Г<ОСПОД>И и РЕУ<Е> ДОНДЕЖЕ запоустѣють гради и не бодѣтъ житель въ нихъ ѡс поѡе Is6,11 Vtš Grig Lobk Orb; **ДОБЛИ** ТОУЖДИ ЕСТЕ ЗРИТЕ ОУМЕРШАГО и не вѣроуете ХРИ<СТ>ОУ ѡс поѡе 130v24Zag, **ДОКОЛѢ** 111r23Šaf 149a11Orb 77v12Hlud; **ДОКОЛѢ** ЖЕЛАНІЕ ВЕТХАГО УЛОВѢКА ПРИНОСИМЪ **ДОКОЛѢ** ОУМЪ СВОИ ОСТАВЛѢЕМЪ ВЪ СЧЕТНЫХЪ ПОХОТЕХЪ ВѢКА СЕГО ѡс поѡе ... ѡс тѡс 62r3.4Les; **ДОКОЛѢ** ѡ ДРОУЖЕ ОДРЪЖИМЪ ЕСИ ВРАГОМЪ и СВѢРШАЕШИ ОУГОДНАА ЕМОУ мѣхри тѡс 236v11Les; **ДОКОЛѢ** ДА СТРЕЖЕМ СЕ **ДОКОЛѢ** ДА БОНМ СЕ ѡс поѡе ... ѡс поѡе 87v25.25Krn; **ДОКОЛѢ** ГЕОУРГІЕ НАСЪ ИЗИМАЕШИ ѡ ОУМА НАШЕГО СЪ ХЫТРОСТІЮ ТВОЕЮ **ДОКОЛѢ** ДА СЪКРИВАЕШИ СЕ ѡ НАСЪ ДА НАМЪ НЕ ГЛАГОЛЕШИ ИСТИНѢ ѡс поѡе ... ѡс поѡе 186r9.11Krn

2. conj. temp.: *оури, оодека; пока; as long as*; – *ѡс, var. ѡс*: вѣроуете **ДОКОЛѢ** СВѢТЬ ИМАТЕ ѡс (var. ѡс) J12,35 Dbm **ДО** ДОНДЕЖЕ Dbj Jov Rad Krp(4x) Krat; **ДОКОЛѢ** СВѢТЬ ИМАТЕ вѣроуете въ СВѢТЬ ѡс (var. ѡс) J12,36 Dbm **ДО** ДОНДЕЖЕ Dbj Jov(bis) Rad(bis) Krp(5x) Krat – EXH — Cf. ДАЖЕ sub I (1.b), ДОНЪДЕ sub 2, ДОНЪДЕЖЕ sub 2

KS M(коли, колѢ)

КТ

ДОКОНЪУАТИ, -УАЖ, -УАЕТЪ pf.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd

Forma: non nisi in forma negativa

НЕ ДОКОНЪУАТИ не иѡлни, не извриш; не исполнить, не окончить; to fall short of, not accomplish; – *λείπειν, ὅστερεῖν*: УЕСО **ЕСМЪ** и еще **НЕ ДОКОНЪУАТЬ** τί ἐτι ὅστερῶ Mt19,20 Krp, УЕСО еще **НЕ ДОКОНЪУАХЪ** Mkd **НѢСМЪ** СКОНЪУАЛЬ Rad, om. Jov; единого **ЕСИ НЕ ДОКОНЪУАЛЬ** иди елико имаши продаждь ѡ се ὅστερεῖ Mc10,21 Dbm Krat Mkd **НЕ** КОНЪУАЛЬ юси Rad; и еще единого **НЕ ДОКОНУАЛЬ ЕСИ** ѡ σοι λείπει L18,22 Rad(bis) Dbm Dbj Jov Krat Mkd – EXH — Cf. КОНЪУАТИ, СЪКОНЪУАТИ

K(неДОКОНЪУАТИ) SM

КТ

ДОКСИЕ 54r4Stan v. **ДОУКСЪ****ДОКЪДЕ** conj. temp.

notBit

cum negatione: **ДОКЪДЕ НЕ оури не; пока не; until**; – : а ѡзъ ѡГОНІСАХЪ писаті **ДОГЕ** ми **НЕ** ВОЗЪМЪТЪ ТРИОДЪ 54r/margBit – EXH — Cf. ДАЖЕ sub I, ДОНЕЛИЖЕ, ДОНЕЛѢЖЕ, ДОНЪДЕ sub 1, ДОНЪДЕЖЕ sub 1

0

КТ

ДОЛА, -Ѣ m., nom. propr.

kalKrp

Дула; Дула; Dulas; – *Δουλάς*: св. мчк, † поч. на IV век, во Киликија, при имп. Максимијан, 14.Iun. (in kal. 15.Iun.): въ тыи деѡхъ (14.Iun.) сѡАТАГО МЪУ<ЕНИ>КА **ДОЛЫ** τοῦ ἁγίου ... μάρτυρος Δουλά 159v17Krp – EXH

0

КТ

ДОЛОУ adv.

Dbj Rad Mkd Slep Karp comPsalt Triod Vtš Stan Les Krn

1. *олу, наолу; вниз; down, downwards*; – *κάτω*: ● насока: аще сѡНЪ вѡжъи еси врьзи сѡ ѡсЖД<ОУ> **ДОЛОУ** κάτω L4,9 Rad Dbj Mkd **НИЗЪ** Dbm Krp Krat; непостоянно РЕУЕ ѡво ли горѢ ѡво ли **ДОЛОУ** тако во вьзтитъ сѡ коло потѣ ѡво потѣ κάτω comPs82,14 Bon Pog; ѡУИМА

ДОЛОУ зра 54v1Zag 30v22Šaf, sim. 4c8Orb; **ДОЛОУ** оуи имѣи а доушѣ горѣ кáτω 8v22Les; гредѣть ... въздвигоути **ДОЛОУ** поникноуѣшихъ 99c23Vtš; абѣе паде сѣе требыше идолѣскоу **ДОЛѸ** ꙗкоже егда падѣють листѣе ѿ дрѣва ѿ велицѣхъ ветрѣхъ въ есены кáτω 272r23Krn — Cf. ДОЛѢ sub 1, НИЗОУ sub 1, НИЗЪ sub 1

2. долу; внизу; down; – кáτω, кáτωθεν:

● место: ни горѣ высоты ни **ДОЛОУ** глѣбины ... не можѣт ны разлѣити ѿ любѣе боужѣ кáτω 186v1Les; ты бо съѣше бориши са сѣи же **ДОЛОУ** кáτωθεν 251r25Les; взиsprь ангѣлскии лики **ДОЛОУ** же и ми земни хвалимъ ви христоуви мѣхъченици кáτω 80r17Zag] долѣ 62v10Šaf 98d35Orb 23v10Hlud; вси бо достоинни въсхитат са въ слаѣи и вси неустивни останѣт **ДОЛѸ** съ стóудомъ великимъ кáτω 121v21Les — Cf. ДОЛѢ sub 2, НИЗОУ sub 2, НИЗЪ sub 2

KSM

КТ

ДОЛЪ, -а m., ДОЛЬ, -и f.

Dbm comPsalt Grig Lobk parOrb trOrb trHlud

1. *гол, долина; дол, долина; hollow, valley; – κοιλάσμα*: домъ же ѿковѣз въ сѣти и въ **ДОЛѢ** засѣдаѣе въ ероуѣсѣлимѣ ἐν κοιλάσματι Is8,14 Lobk Grig, въ **ДОЛН** Orb ● *fig.* льстѣи свѣѣень и въ грѣховныѣ **ДОЛЫ** слежѣща 106b22Orb, въ грѣховнѣ[и] **ДОЛѢ** 31v25Hlud] въ грѣховнѣи ждоли 70r25Šaf ♦ **ДОЛЪ ОУЕСЪНЪИ** очна оуѣка; глазица; eye socket; – ὀπή τοῦ ὀφθαλμοῦ: сѣтѣ же слззѣи поканѣниа дзѣри же **ДОЛН** ѿуесзѣни фарагѣс δὲ αἱ ὀπαὶ τῶν ὀφθαλμῶν comPs103,10 Bon Pog — Cf. ДОУПИНА, ДЪРЬ, ЖДОЛНѢ, ЖДОЛЬ

2. *отъ горѣ до дола, до долъ ордоре gogoly; сверху вниз; from the top to the bottom; – ἀπ', ἀπὸ ἄνωθεν ἕως кáτω*: и опона црѣковѣна разѣдра са на двое *отъ горѣи до дола* ἀπ' ἄνωθεν ἕως кáτω Mc15,38 Dbm] с нижнѣго краѣ до взишнѣго Dbj, свѣше до ниже Krp, свѣше до низоу Krat, ѿвѣше до низоу Mkd, свѣше до низъ Orb, om. Rad; хризмж

нариуѣть крышѣниѣ ежже помазѣт са вѣрнии ѿ *горѣи до долѣ* ἀπὸ ἄνωθεν ἕως кáτω comPs132,2 Pog] ѿтѣ горѣи до низоу Bon — Cf. ниже (сѣвѣше до ~), НИЗОУ (отѣвѣше, отѣ горѣи, сѣвѣше до ~), НИЗЪ (сѣвѣше до ~)

EXH

SM

КТ

ДОЛЬНЪ, -ѣи adj.

trOrb trHlud Vtš Km

1. *голен; нижний; lower; – : ♦ ДОЛЬНЪИ ПРАГЪ – κατώφλιον*: сѣ крѣѣю да помазоуѣть горны прагъ и **ДОЛЪНЫ ПРАГЪ** ѿ врати свое катѣфлиа 108v12Krn; да помажѣтѣ же горны прагъ и **ДОЛНЫ ПРАГЪ** сѣ крѣѣю катѣфлион 109r17Krn ● *fig. земен, земски; земной; earthly; – : ● adj.-subst. n. pl. ДОЛЬНАЯ – τὰ кáτω*: дньскъ радостъ блѣговѣщенѣа дѣвѣствѣноу трѣжѣство **ДѢНАМ** съ вишними съѣкоупляѣтѣ сѣ 140a24Vtš; съпрѣсносоуѣноу словѣо прѣвѣзнауѣлнаго ѿтѣца не ѿлоуѣ сѣ вишнихъ нна (sic) приста **ДОЛЬНЫМЪ** конѣунымъ (sic, pro бесконѣунымъ) блѣго-срѣдѣемъ 143a2Vtš; адъ спѣсѣ сѣтѣ та въ прѣисподнихъ и ѿгорѣи са ихѣе поглѣтѣи дрѣвѣе изблюнѣ всѣхъ нѣрнѣи слышавѣ издаѣаѣтъ изыскаѣща **ДОЛНѢ** ѿбѣаѣѣт са испромеѣтѣ мрѣтѣвѣи ἐρευνᾶται τὰ кáτω 218b27Orb 143v17Hlud] адоуѣнѣхъ (sic) 137v28Šaf — Cf. ДОЛЬНЪ sub 1, ДОЛѢШНЪ, НИЖНЪ, НИЗЪКЪ

2. *ѿоуземен; подземный; underground; – κατώτερος*: сѣ доушѣ съѣдѣ въ ѣастѣ **ДОЛНЫѢ** адоуѣи εἰς μέρη κατώτερα τοῦ ἄδου 229c18Orb] и въстаѣ (sic) ѿ долнѣго ада 188r27Zag, и въ странѣ долнѣго ада 153r17Hlud — Cf. ДОЛЬНЪ sub 3, прѣисподнѣ

Nota: per err. pro довольтъ: мое (sic, pro коѣ) оуѣо **ДОЛЬНО** (sic, pro **ДОБОЛЬНО**) боуѣѣт слово бесрѣвѣрныѣ изрѣѣи блѣгѣо дѣтѣ исцѣленѣемъ 186d31Vtš

EXH

M

КТ

ДОЛѢШЬНЬ

ДОМѢСТИКЪ

ДОЛѢШЬНЬ, -ни adj.

Šaf trOrb

земен, земски; земной; *earthly*; – *χαμαι-*:
ωυη[сти]вше срдзце вперимъ божествознаю
добродѣяниа и долѣшнихъ завистей злобни
оустрзмленей оуклонимъ са да пасхъ великъ
свѣтоноснѣхъ оузримъ хамайзѣλου κακίας ὁρμᾶς
ἐκκλίνωμεν 39r7Šaf 72d38Orb – EXH — Cf.
ДОЛЪНЪ sub 1, ДОЛЪНЬ sub 1, НИЖЬНЬ, НИЗЪКЪ

M

KT

ДОМА adv.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Krn

дома; дома; *at home*; – *ἐν τῷ οἴκῳ; εἰς τὸ σπίτι* (Krn): марфа же егда оуслыша яко
ксоуъсь градеъ сряте и а мария **ДОМА**
седаше ἐν τῷ οἴκῳ J11,20 Rad Dbm Dbj Krp Krat,
sim. 60r3Krn, sim. сѣдаше **ДОМА** εἰς τὸ σπίτι
60r8Krn – EXH

KSM

KT

ДОМАЖИВЬЦЬ, -а m.

Str Verk

месѣен жиѣел, мешѣанин; *местный
житель, туземец; local, native*; – *ὁ ἐντόπιος*:
ѣкоже ѡслишахомъ и се мѡлѣхомъ ми же
ДОМАЖИВЦИ не възити емъ въ [ε]ρѡуъсѡлѡнѣмъ
ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι A21,12 Str Verk] **ДОМАШНИИ**
Karp – EXH — Cf. ДОМАШЬНЬ sub 2

KSM

KT

ДОМАШЬНЬ, -ни adj.

Dbj Jov Rad Krp Mkd Ohr Slep Str Karp Verk
comPsalt Lobk parOrb parHlud Zag Šaf trOrb Stan Les

домашен; домашний; *domestic*; – *οἰκιακός*,
ὁ κατ' οἶκον: цалѣите братиа сѣщѣа въ
[в]лашдики и поумафнѣ (sic) и **ДОМАШНАЖ** ихъ
црѣкве τὴν κατ' οἶκον αὐτῆς ἐκκλησίαν C4,15 Karp;
о вразѣхъ разоумѣзнихъ и ѹвѣзствѣзнихъ и
ДОМАШНИХЪ περὶ τῶν ἐχθρῶν ... οἰκιακῶν comPs54,19
Bon Pog ● *adj.-subst. m. pl.* **ДОМАШЬНИИ** *гомашии*,
семејсѣво; домашние, семья; household,
family; – *οἱ οἰκιακοί, οἱ οἰκεῖοι, οἱ εἰς τὸν οἶκον*,
πανοικία: и врази ѹкѡвѣжѡу **ДОМАШНИИ** ѹго

οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ Mt10,36 Rad Dbj Krp Mkd; реуе
же и дроуғын идѣ по тебѣ гѡспѡди прѣжде
повели ми ѡбѣщати са **ДОМАШНИХЪ** ми τοῖς εἰς
τὸν οἶκόν μου L9,61 Krp] иже сѣтъ въ домоу
моѣмъ Dbm Dbj Jov Rad Krat Mkd; и вси **ДОМАШНИИ**
иоцифѡви πᾶσα ἡ πανοικία Gn50,8 Orb Lobk Hlud]
домовници Grig; блѡженъ имѣжи въ сиѡнѣ
сѣма и **ДОМАШНАЖ** въ иерѡсалимѣ οἰκεῖους
19v5Les; и прѣдстоѣщи ѡ томъ вѣровашѣ
хрѣстови и самъ цѡрь съ всѣми **ДОМАШНИИ**
своими μετὰ πάντων τῶν οἰκειῶν αὐτοῦ 258v16Stan
— Cf. ДОМѢВНИКЪ, ДОМОУАДЬЦЬ sub 2, ДОМЪ sub 2

♦ **ДОМАШЬНЬ ГОСПОДИНЪ** *гомакин; хозяин;
householder*; – *οἰκοδεσπότης*: и **ДОМАШНЕМОУ**
гѡспѡдиню рѣцѣта оуцителъ глаголетъ оу
тебе хошѣ створити пасхъ съ оуѣеники
своими τῷ οἰκοδεσπότη 117v6Šaf 133r3Zag
155d16Orb] домоелѡдыцѣ 81r4Hlud — Cf.
ГОСПОДИНЪ (~ домоу), ГОСПОДЬ (~ домоу),
ДОМОВИДЬЦЬ, ДОМОВИТЪ, ДОМОВЛАДЪКА

2. *adj.-subst. месѣен жиѣел, мешѣанин;
местный житель, туземец; local, native*; – *ὁ
ἐντόπιος*: егда слышахомъ се молѣхомъ и мы
ДОМАШНИИ яко не възходити юмоу въ ерѡуъ-
сѡлѡнѣмъ ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι A21,12 Karp]
ДОМАЖИВЦИ Str Verk – EXH — Cf. ДОМАЖИВЬЦЬ
KSM

KT

ДОМАУАДЬЦЬ v. ДОМОУАДЬЦЬ

ДОМЕНТИИ v. ДОМѢТИИ

ДОМЕНТИАНОВЪ v. ДОМѢТИАНОВЪ

ДОМЕНТИАНЪ v. ДОМѢТИАНЪ

ДОМЕНТЪ 83r12Ohr v. ДОРОУМЕДОМЪ

ДОМѢСТИКЪ, -а m.

typ Viš Stan

гомесѣик; доместик; domestikos; – *δο-
μῆστικός*:

1. *term. milit.* врховенъ заповѣдникъ на визан-
тиската војска: послѣди съѹета са женѣ и

ДОМЕСТИКЪ

ПАТРИКИ И **ДЕМЕСТИКЪ** (sic) БЫСЪТЪ ВОИНЬСКОМЪ
ΥΙΝΟΜЪ ΠΟΥΤΕΝЪ БЫСЪТЪ ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΣ τῶν σχολῶν
259r5Stan

2. term. theol. iur. црковнослужител од понизок
ред, раководител на хорот црковни пејачи: ТАЖЕ
ДОМЕСТИКЪ ПОВТАРАЕЪТЪ ВСЕ СТИХИРЕ ѿ
СТИГМЕ ДО СТИГМЕ 94c9Vtš

ЕХН

KSM

КТ

ДОМЕТНИ, -ниѧ m., nom. propr.

kalOhr kalKarp trOrb Stan

Дометѡиј; Дометѡиѡ; Domētius; – Δομέτιος:

1. еп. византиски (272–284): ΧΡΗΣΤΟΒΥ
ΜΑΧΥΕΝΙΚΗ ΑΝΔΡΙΑΝ ΕΪ ΠΡΙΝ ΤΗΣΑΡΗ
ΛΙΚΙΝΗΙ ΣΥΝΕ ΟΥΒΟ ΠΡΟΒΑ ΤΗΣΑΡΕΪ ΒΡΑΤΕΪ Ε
ΔΟΜΕΝΤΙΑ БЫВШААГО ПРИ ТИТѢ КПКНКСКОПѢ ВЪ
ВИЗАНТИИ Δομετίου, ὃς τοῦ Βυζαντίου μετὰ Τίτον
κατέστη ἐπίσκοπος 316v22Stan

2. св. Дометѡиј Персиец, мчк, †363 во северо-
зап. Сирија во околината на г. Кир, при имп.
Јулијан Отстапник, 7.Aug. et 4.Oct.: В ТЪЖДЕ
ДЕНЬ (7.Aug.) СВАТКОГО **ДОМЕНЬТИА** ... ПЕРСѢНН
РОДОМЪ ТОУ ἁγίου μάρτυρος Δομετίου ... Πέρσης τὸ
γένος 296r3Stan 132r7Karp; ВЪ ТЪЖДЕ ДЕНЬ
(4.Oct.) СТРАСТЪ СВАТКОГО **ДОМЕНТИА** ПЕРСѢННИНА
СВѢТЫН **ДОМЕНТИАНЪ** (sic) БѢШЕ ПРИ КОСТАН-
ДИНѢ ВЕЛИКОМЪ ѿ СТРАНЫ ПЕРСКИИЕ ТОУ ἁγίου
Δομετίου τοῦ Πέρσου. Ὁ ἅγιος Δομέτιος 30v7.8Stan;
(4.Oct.) СТРАСТЪ СВАТКОМА МХУЧЕНИКА **ДОМЕТѡИ**
И ДЕΩГННОУ И СВАТѢИ БОГОРОДИЦИ Δομετίου
80v18Ohr; ДОМЕНТИАНЪ ЖЕ И **ДЕМЕНТЬ** (sic)
БКОГОМЖДРЪ Δομετιανόν τε καὶ Δομέτιον τοὺς
θεόφρονας 20a4Orb

3. преп., †непознато, 7.Mart.: ВЪ ТЪЖДЕ ДЕНЬ
(7.Mart.) ПАМКАТЪ ... ПРѢПОДКОБНАГО **ДОМѢНТИА**
ТОУ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Δομετίου 160r19Stan (според
Сергиј II: 68, веројатно Дометѡиј Персиец, cf. sub 2)

4. св. мчк, заедно со Леонтиј и Терентиј,
16.Oct. (in Ohr 17.Oct.): ·Ī· (Oct.) ... СТРАСТЪ
СВАТЗІМЪ МХУЧЕНИКОМЪ ЛЕΩНТИУ **ДОМЕНТИУ**
ТЕРЕНТИУ Δομετίου 81v3Ohr

5. управител при имп. Диоклецијан (284–305)
во ж. на св. Харитина: ΜΟΥΥΕΝΙΚΗ ΧΡΗΣΤΟΒΑ

ΧΑΡΙΤΟΝΥ ΕΪШЕ ΠΡΙΝ ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΕ ΤΗΣΑΡΗ И
ДОМЕТѡИ КОМИСА Δομετίου κόμητος 32v8Stan

6. сопруг на преп. Матрона: ΠΡΕΠΚΟΔΟΒΝΑΑ
ΜΑΤΡΟΝΗΙ ... СЪУСТАВШИ СЕ СЪ МОУЖЕМЪ ИМЕНЕМЪ
ДОМЕНТИИ Δομετίῳ 58v15Stan

Notae: ДОМЕТНИ 154r17Krp v. ДОМЕТНИANZ sub 2;
— per err. pro МЕЛЕТНИ²: ѿ СВАТКОГО **МѢНЬТИА**
ὑπὲρ τοῦ μεγάλου Μελετίου 251r18Stan

ЕХН

KS M(-иѧ)

КТ

ДОМЕТНИАНОВЪ adj. poss.

Stan

на **Домицијан; Домициана** (gen.); **Domitian's;**
— **тоу Дометианову:** (v. ДОМЕТНИANZ sub 1); И ПО
ΟΥМРЪТВИ **ДОМЕНТИАНОВѢ** ΠΕΡΟΝΟΥ ΤΑΡΕΪ-
ΣΤΒΟΥΨΟΥ μετὰ τελευτήν Δομετιανού 25r1Stan
— ЕХН

M(ДОМЕНЪТНИАНОВЪ)

КТ

ДОМЕТНИАНЪ, -ѧ m., nom. propr.

kalKrp kalOhr kalSlep trOrb Stan

**Домицијан, Дометѡијан; Домициан, Деме-
тиан; Domitian; – Δομετιανός:**

1. римски имп. Titus Flavius Domitianus (81–96):
СВЕТАНА ΜΟΥΥΕΝΙΚΗ СЕΒΑΣΤΙΑΝΗΙ БѢШЕ ПРИ
ДОМЕНТИАНѢ ΤΗΣΑΡΗ ἐπὶ Δομετιανού τοῦ βασι-
λέως 17r1Stan; ТЫ БѢ ВЪ ВРѢМЕНА **ДОМЕНТИАНА**
ΤΗΣΑΡΕΪ Δομετιανού τοῦ βασιλέως 187v13Stan;
ПО СЕМЪ ИЗГНАНЪ БЫСЪТЪ **ДОМЕНТИАНОМЪ**
ΤΗΣΑΡΕΙΕΜЪ ВЪ ПАТОМСКИИ ΟΣΤΡ(ОВЪ) παρὰ
Δομετιανού τοῦ βασιλέως 24v28Stan; КЛИМЕНЬТЪ
ПРѢМЖДРЫИ ... ПОСТАВЛЕНЪ БЫСЪТЪ ВЪ РИМѢ
ΚΠΚΣΚΟΠЪ И **ДОМЕНТИАНОМЪ** ΙΑΤЪ БЫСЪТЪ И
ΜΑΧΥΕΝΕ БЫВЪ παρὰ Δομετιανού 71v14Stan

2. преп., еп. на Мелитина во Арменија, †601
во Константинопол, 10.Ian. (in Ohr per err. 6.Ian.):
ВЪ ТЪЖДЕ ДЕНЬ (10.Ian.) ПАМКАТЪ ПРѢ-
ПОДКОБНАГО ѿЦА **ДОМЕНТИАНА** ΚΠΚΣΚΟΠΑ
ΜΕΛΕΤΙΝΣΚΑГО Δομετιανού ἐπισκόπου Μελιτινῆς
109v10Stan; ·5· (Ian.) ПАМКАТЪ ... СВАТКОМОУ
ДОМЕТИАНОУ ΕΠΚΣΚΟΠΟΥ ΜΕΛΕΝΤΙ Δομετιανού
ἐπισκόπου Μελιτινῆς 99v15Ohr, **ДОМЕНТИ(..)**
121r21Slep, ·1· (Ian.) ... **ДОМЕТИА** (sic) 154r17Krp;

ДОМОВИТЪ

НАС(А)ДИ ВИНОГРАДЪ И ШПЛОТОМЪ ШГРАДИ И ἄνθρω-
 πός τις ἦν οἰκοδεσπότης Mt21,33 Rad(bis) Dbm Dbj Jov
 Krp(bis) Krat Mkd, sim. 126v18Karp, sim. 180r31Hlud;
 ПОДОБНО ИС(Т)Ъ ЦАРЬСТВО ЖЕВЕСНОЕ ЧЛОВѢКОУ
ДОМОВИТОУ ἄνθρωπῳ οἰκοδεσπότη Mt20,1 Mkd Rad
 Krp Krat, sim. 180r36Hlud; **ДОМОВИТ** БѢ НѢКТО ВЪ
 НѢКОЕИ СТРАНѢ ИМѢШЕ ДВА РАБА И ТРИ СЫПРЖЫ
 ВОЛОБЪ οἰκοδεσπότης 48r1Les — Cf. ГОСПОДИНЪ
 (~ ДОМОУ), ГОСПОДЬ (~ ДОМОУ), ДОМАШНЬ sub 1
 (~ ГОСПОДИНЪ), ДОМОВИДЬЦЬ, ДОМОВЛАДЗКА
 KSM HA

ДОМОВЛАДЗКА,**ДОМОУВЛАДЗКА, -zi m.**

Krat Mkd trHlud

гомакин; хозяин; householder; – oiko-
δεσπότης: ПО НЕМЪ ИДѢТА ВЪ ДОМЪ ВЪ НЖЕ
 ВЪХОДИТЬ И РЫЦѢТА **ДОМОУВЛѢЦѢ** ГЛАГОЛЕТЬ
 ТЕБѢ ОУЧИТЕЛЬ ГДЕ ИС(Т)Ъ ШБИТЕЛЬ ИДѢЖЕ ПАСХЖ
 СЪ ОУЧЕНИКЫ МОИМИ СНѢМЪ ТѢ Оἰκοδεσπότη τῆς
 οἰκίας L22,11 Mkd] ГОСПОДИНОУ ДОМОУ Dbm
 Dbj Rad(bis) Krp(bis) Krat Hlud; sim. **ДОМОУВЛѢЦѢ**
 РЫЦѢТЕ ТѢ Оἰκοδεσπότη εἶπατε 81r4Hlud] ДОМАШ-
 НЕМОУ ГОСПОДИНОУ 133r4Zag 117v6Šaf 155d16Orb;
 АЩЕ ЖЕО **ДОМОУВЛѢЖ** ВЕЕЛЗЕВОУЛЬ НАРЕКОШЖ
 КОЛМИ ПАУЕ ДОМАШНЖА ЕГО τὸν οἰκοδεσπότην
 Mt10,25 Mkd] ГОСПОДИННА ДОМОУ Jov Rad Krp;
 ПРИШЕДШЕ ЖЕ РАБЫ КЪ **ДОМОУВЛѢЦѢ** τοῦ οἰκο-
 δεσπότης Mt13,27 Mkd] ГОСПОДИНА Dbj Jov Krp,
 ГОСПОДИНОУ Rad, ГОСПОДИНѢ Krat; ТОГДА
 РАЗГНѢВА СА **ДОМОУВЛѢЖ** ὁ οἰκοδεσπότης L14,21
 Mkd Krat] ГОСПОДИНЪ ДОМОУ Dbm Dbj Jov Rad,
 ГОСПОДЬ ДОМОУ Krp – EXH — Cf. ГОСПОДИНЪ
 (~ ДОМОУ), ГОСПОДЬ (~ ДОМОУ), ДОМАШНЬ
 sub 1 (~ ГОСПОДИНЪ), ДОМОВИДЬЦЬ, ДОМОВИТЪ
 M HA

ДОМОВЗУАДЬЦЬ Gn14,14 Vtš**v. ДОМОУАДЬЦЬ****ДОМОВЬНИКЪ, -а m.**

Grig

ДОМОВЬНИЦИ pl. *гомашни, сѣѣо семеј-*
сѣѣво; домашние, вся семья; whole household,

ДОМОДРЪЖЬЦЬ

whole family; – πανοικία: И ВЪСИ **ДОМОВНИЦИ**
 ИОСИФОВИ И БРАТИѢ ЕГО И ВЕСЪ ДОМЪ Ш(Т)ЪЦА
 ЕГО И РОДЪ И СКОТИ И НЖТА ШСТАВИШЖ ВЪ ЗЕМИ
 ЕГЮПЕТЪСТѢИ πᾶσα ἡ πανοικία Gn50,8 Grig] ВСИ
 ДОМАШНЫ Lobk Orb Hlud – EXH — Cf.
 ДОМАШНЬ sub 1, ДОМОУАДЬЦЬ sub 2, ДОМЪ
 sub 2

SM

HA

ДОМОВЬНЪ, -зи adj.

Dbj Krp Krat Mkd Stan

кукен, на кукаѣа; домовый, дома (gen.); of
a house; – τῆς οἰκίας: И НА БРЪВНѢ **ДОМОВНѢМЪ**
 ПОВѢШЕНЪ БЫКЪ ἐπὶ τῶν δοκῶν τῆς οἰκίας 191r9Stan
 ♦ ПРИСТАВЛЕННЕ **ДОМОВНОЕ, СЛОУЖЬБА**
ДОМОВНАЯ *раководене на кукаѣа; управле-*
ние домом; stewardship; – οἰκονομία: ВЪЗДАЖДЪ
 ШТВѢТЪ Ш ПРИСТАВЛЕННИ **ДОМОВНѢМЪ** НЕ
 ВЪЗМОЖЕШИ БО К ТОМОУ ДОМОУ СТРОИТИ ТΗΣ
 οἰκονομίας σου L16,2 Dbj Krat, Ш *СЛОУЖѢ*
ДОМОВНѢИ Krp, Ш *ПРИСТАВЛЕНІИ ДОМОУВЗНѢМЪ*
 (sic) Mkd] ПРИСТАВЪСТВОУ ТВОЕМОУ Dbm Rad
 – EXH — Cf. ПРИСТАВЛЕННЕ, ПРИСТАВЪСТВО,
 СЛОУЖЬБА, СТРОЕНИЕ

KSM

HA

ДОМОДРЪЖИЦА, -а f.

Slep

жена шѣѣо (добро) се жрижи за кукаѣа,
гомакинка; женищина, которая (хорошо)
заботится о доме, хозяйка; a woman who
takes (good) care of the house, housewife; – ἡ
οἰκορρόος: ДА НАОУЧАТЪ ЮНЗИЖ МЖЕЛЮБИЦА
 ВЪЗИТИ ЧАДОЛЮБИЦА ЦѢЛОМЖДРЪЖИЦИ ЧИСТЪИ
ДОМОДРЪЖИЦА БЛАГЪИ οἰκορροῦς Tt2,5 Slep
 – EXH

S M(m.)

HA

ДОМОДРЪЖЬЦЬ, -а m.

Les

домоуїравийшел, назорник; управляющий
домом, надзиратель; steward of the house,
foreman; – ἐπίτροπος: ПОТОМЪ ПОВЕЛѢ СВОЕМОУ
ДОМОДРЪЖЦОУ ДА ДАС(Т)Ъ ИМЪ МНОГЖ ПЪШЕНИЦЖ

HA

HA

храмъ Ohr Vran, камы (sic) Str, om. Slep Karp; бѣдѣль оубо би и не даль би потькопати **домоу** своего τὸν οἶκον αὐτοῦ L12,39 Dbm Dbj Jov Rad Krp Mkd ▯ храма Krat; господи нѣсмь достоинъ да въ **домъ** мои внидѣши ὑπὸ τὴν στέγην Mt8,8 Mkd ▯ подь кровъ Stm Rad Krp; и испълни весь **домъ** идеже вѣхъ сѣдаше ὅλον τὸν οἶκον A2,2 Karp Verk ▯ храмъ Ohr Vran храмы (sic) Str; аще ли ѹсесоу наου҃тити са хотать то въ **домовѣхъ** своѣхъ мѣжъ да выпрашають ἐν οἴκῳ 1C14,35 Karp, въ **домоухъ** Slep; испълнить са влѡгыхъ **дома** твоего τοῦ οἴκου σου Ps64,5 Dĉn Rdm, **домоу** Bon Pog; двороу глаголюат са ближнѣа **домовъ** мѣста τῶν οἰκῶν comPs68,26 Pog Bon; и ста прѣдз дверми **домоу** елисеѡва οἴκου 4Rg5,9 Grig Lobk Hlud ▯ храма Vtš; прѣходящи **домъ** ѿ **домъ** οἰκίαν ἐξ οἰκίας Job2,9 Orb ▯ въ хранинъ ѿ хранинъ Grig Lobk, ѿ хранинъ до хранинъ Hlud; и црькви великаа прѣсѡвѣтыа вогородицъ въ сигемѣ паде са и нына многыа црькви и людстии **домове** οἱκοι 109r15Stan; сѣде взи҃реть **дома** ее εἰς τὸ πλίτι της 60r16Krn; видѣ ꙗкоже егда расипа се покровъ **домоу** идеже стоаше τοῦ σπητίου του 215v22Krn; и пекжтѣ са женами и ѹады и **домы** ἐνοικίου 33r5Les; егда крѣпки въоржьжъ са и хранить свои **домъ** въ мирѣ съть имѣния его τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν L11,21 Rad Krat ▯ дворъ Dbm Dbj Krp Mkd; и еже въ ххо слышите проповѣдите по **домоухъ** ἐπὶ τῶν δωμάτων Mt10,27 Mkd ▯ на кровѣхъ Dbj Jov Rad Krp; — господи ѿрокъ мои лежить въ **домоу** ѡслабленъ ἐν τῇ οἰκίᾳ Mt8,6 Rad Stm Krp Mkd; и бысѣтъ ꙗко испълниша сѡ дѣньне слоужбы его иде въ **домъ** свои εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ L1,23 Krat Dbm Dbj Krp Mkd; ходи в **домъ** твои εἰς τὸν οἶκόν σου L5,24 Dbj Dbm Jov Rad Krp Krat Mkd ● палата: се иже макъkaa носать въ **домоухъ** царихъ съть ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων Mt11,8 Krp Dbj Mkd, въ **домѣхъ** цѣсарихъ Rad; и емьше же ведоше въ **домъ** архiereoвъ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχιερέως L22,54 Dbm Dbj Krat ▯ въ дворъ Krp ● **οἶκος, ναός:** храм: вниде въ **домъ** вожжи εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ Mt12,4 Rad147a10

Dbj] въ храмъ вѣжн Rad37d4 Kp Mkd; sim. Mc2,26 Dbm Dbj Jov] въ храмъ вѣжн Kp Krat Mkd; sim. L6,4 Jov Rad Kp Krat Mkd] въ храмъ вѣжн Dbm; и вѣносетъ їерей ковчегъ заповѣди гѣхъподнѣ въ мѣсто ѣго] въ двѣры **ДОМА** въ свѣтѣа свѣтихъ подѣ криль херѣвѣмъ eis tō daβir tō oīkou 3Rg8,6 Vtš] om. Lobk; въ тѣждѣ денѣ свѣтѣе свѣщеніе **ДОМОУ** прѣхънѣстына влѣдѣхъхънѣцѣ клѣшѣ вѣгороднѣцѣ въ халкопрати оіку 90r25Stan; и аще рѣждѣ или мѣжѣско или жѣнѣско да тѣ е дарѣванно сѣ вѣсакѣ радѣстїю моею и да принѣсѣ его въ **ДО** тѣон въ ѡданнѣ eis tōn naōn σου 173v20Km • fig. **ναός**: за Богородица: радѣхънѣ са **ДОМЕ** гѣспѣдѣхънѣ дѣхъво прѣпѣтаа ваѣ курїѣ 66v9Šaf] храмѣ гѣспѣдѣхънѣ 102a33Orb 27r9Hlud • **свадебна сала; свадебный зал; wedding hall**; – **νυμφών**: и испѣлни са **ДОМЪ** възлѣжащѣхъ ὁ νυμφών Mt22,10 Krat] вракъ ὁ γάμος Dbm Jov Rad Kp Mkd, lac. Dbj

2. **гом, семејствѣо, гомашни; дом, семья, домашние; home, family, household**; – **οἰκία, οἶκος, πανοικία; σπίτι, φамιλία** (Km): и вѣрова самѣ и **ДОМЪ** ѣго вѣсѣ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη J4,53 Rad Dbm Dbj Kp Krat; благовѣренѣ и бѣж сѣ вѣгѣа со вѣхъмъ **ДОМОМЪ** свѣнмъ сὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ A10,2 Ohr Slep Str Vran Karp Verk; и вѣсли са иѣсиѣ въ ѣгѣпетѣхъ самѣ и вратнѣа ѣго и вѣсѣ **ДОМЪ** ѡтѣхъа ѣго пѣса ἡ πανοικία Gn50,22 Lobk Grig Orb Hlud; ѣкоже и нѣе изѣави сѣ сѣ вѣсемѣ **ДОМОМЪ** свѣнмъ ѡ потѣпъ сѣ кѣвѣтѣмъ онѣмъ мѣ ὅλον του τὸ σπίτι 36r4Km; да кѣпитѣ вѣсакѣ **ДОМЪ** по ѣдино ѡвѣе лѣтнѣе аще ли сѣтѣхъ въ **ДО** мало да оузмѣтѣ и соуѣѣда своѣго пѣса φамιλία ... εἰδὲ εἶναι φамιλία ὀλιγοστί 108v5.6Km ♦ **сѣ вѣхъмъ домоу свѣнмъ** – **панѣикѣ**: крѣхъсти са ѡ нѣго сѣ вѣхъмъ **ДОМОМЪ** свѣнмъ βαπτισθεῖς τε ὑπ’ αὐτοῦ πανοικί 276r23Stan — Cf. **ДОМАШНЪ** sub 1, **ДОМѢВНѢКЪ**, **ДОМОУДАДѢЦЪ** sub 2

слѣдѣ; слѣдѣ; servants; – **θεραπεία, οἰκετεία**: кѣо оуѣо ѣстѣ вѣрѣнѣнѣ раѣ и мѣдрѣ ѣгоже поставитѣ гѣспѣдѣ наѣ **ДОМОМЪ** свѣнмъ ἐπὶ τῆς οἰκετείας αὐτοῦ Mt24,45 Rad(bis) Dbj Jov

Kp117v18 et 143r27 Krat] ѡ сѣмнѣ своѣи Kp49r16, наѣ раѣы своѣи Mkd; sim. наѣхъ **ДОМЪ** свѣнмъ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ L12,42 Krat] наѣ хѣлѣднѣ Dbm Dbj Rad Kp Mkd — Cf. **раѣз, сѣмнѣ, хѣлѣдѣ**

Cf. **дѣорѣ, кѣша, хлѣвнѣа, хрѣмнѣа, хрѣмъ**

3. **гом, род, ѣлѣме, ѣколеніе; дом, род, племя, поколение; family, kin, generation**; – **οἶκος, γενεά**: идѣтѣ же пакѣ кѣ ѡвѣхъамѣ погѣвѣшѣмъ **ДОМОУ** изѣдрѣнѣлѣа оіку Ἰσραήλ Mt10,6 Rad Jov Kp(ter) Mkd; и вѣхъарит са въ **ДОМОУ** ѣаковлѣ въ вѣхъы ἐπὶ τὸν οἶκον L1,33 Krat Dbm Dbj Kp Mkd; и сѣвѣрѣша ѡ **ДОМ(ѣ)** изѣдрѣнѣлѣвѣ и на **ДОМЪ** нѣудѣвъ заѣвѣтѣ ноѣвѣ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραήλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα Hb8,8 Karp, на **ДОМЪ** ... на **ДОМЪ** Slep; възѣратѣ са въ зѣма ѡца своѣго и въ **ДОМЪ** тѣон eis tήν γενεάν σου Gn31,3 Hlud] въ рѣдѣ Grig Lobk Orb — Cf. **рѣдѣ**

Nota: per err. pro εἰκόν in Km: глѣголѣтѣхъ сѣ хлѣвѣжѣ **ДОМЪ** и подѣѣѣ вѣжѣе εἰκόν 111r5Km, sim. 109v17 111r4 111v9 112r6 113r5.22.26Km; **ДО** же ѣсѣтѣ вѣжѣн вѣсакѣ хлѣвѣжѣ εἰκόν 113v1Km

♦ **владѣти домоу v. владѣти ♦ влѣсти домоу v. влѣсти ♦ гѣспѣднѣ домоу v. гѣспѣднѣ ♦ гѣспѣдѣ домоу v. гѣспѣдѣ ♦ гѣспѣда домоу v. гѣспѣда ♦ прѣставнѣкѣ домоу v. прѣставнѣкѣ ♦ стрѣеннѣ домоу v. стрѣеннѣ ♦**

KSM

НА

ДОМѢСЛѢТИ СѦ v. НЕДОМѢСЛѢТИ СѦ

ДОМѢСЛѢНѢ 92b2Vtš per err.

v. **НЕДОМѢСЛѢНѢ**

ДОМѢШЛѢТИ (СѦ)

v. **НЕДОМѢШЛѢТИ (СѦ)**

ДОНАТЪ, -а m., nom. propr.

kalOhr Stan

Дѣнаѣ; Донат; Donatus; – **Δονᾶτος**:

1. еп. на Еврѣа во Епир, при имп. Теѣдѣснѣ I Великѣ, †ок. 387, 30.Apr. (in Ohr 1.Mart. со

ДОНЬДЕ

ΒΕΥΝΕΙ ЖИЗНИ ἐν ὅσῳ ἐστὶν ἐν τῇ σῳματι τοῦτο
152r16Les — Cf. ДАЖЕ sub I (1.b), ДОКОЛѢ sub 2,
ДОНЬДЕЖЕ sub 2

pro ДО праер. cum gen.: *oro; do; to*; — *ἕως*:
ТАКОЖЕ и вторын и третин **ДОНДЕ** СЕДМАГО *ἕως*
τῶν ἐπτά Mt22,26 Krp] и до Dbm Rad(bis) Krat
Mkd Hlud — Cf. ДО sub 1.c)

EXH

KSM

AF

ДОНЬДЕЖЕ, ДОНДЕЖЕ conj. temp.

Evang (incl. evHlud) Apost Psalt comPsalt orDĕn
Parim Triod Vtš Stan Les Krn

Formae: ДОНЬДЕЖЕ in Dbm Stm Dbj Jov Rad Krp Krat
Mkd Ohr Slep Str Vran Karp Verk Bon Pog Rdm Dĕn Grig
Lobk Bit Zag Šaf Orb Hlud Vtš Stan Les Krn; ДОНДЕЖЕ in
Dbm Rad Ohr Str Vran Karp Bon Pog Rdm Grig Lobk Hlud
Stan

1. *dogeка не, dogeка; пока не, пока; not
until, until*; — *ἕως οὗ, ἕως, ἕως ἄν, ἕως ὅτου,
ἕως ὅπου, ἕως οὗ ἄν, ἕως τοῦ cum inf., ἄχρι οὗ,
ἄχρις ἄν, μέχρι, μέχρις οὗ, μέχρι τοῦ cum inf., ἐν
ᾧ*: ВЪ ЖЕ САДЕТЕ ВЪ ГРАДѢ ЕРХΟΥСАΛΗΜЬЦѢ
ДОНДЕЖЕ ОБЛѢЧЕТЕ СЯ СИЛОЖ СЫШЕ *ἕως οὗ*
ἐνδύσηθε L24,49 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat Mkd,
sim. **ДОНДЕЖЕ** 172v5Zag 213b31Orb 140r13Hlud,
sim. **ДОНДЕЖЕ** 232d19Orb, **ДОНДЕЖЕ** 155v35Hlud,
sim. **ДОНДЕЖЕ** 170r1Hlud, sim. **ДОНДЕЖЕ** 119v3Krn
et 121r11Krn; аЩЕ ХОЩѢ ДА ТЪ ПРѢБЫВАЮТЬ
ДОНДЕЖЕ ПРИДѢ УТО ЮСТЬ ТЕБѢ *ἕως* *ἐρχομαι*
J21,22 Rad Dbm Jov Krp] донде Dbj; не
ИЗЫДЕШИ ѠТЖДОУ **ДОНДЕЖЕ** ВЪЗДАСИ ПО-
СЛѢДЫНИ КОНДРАТЬ *ἕως ἄν ἀποδῶς* Mt5,26 Rad
Krp Krat Mkd; ПРѢДАСТЬ и МЖУТЕЛЕМЬ
ДОНДЕЖЕ ВЪЗДАСТЬ ВЪСЬ ДЛГЬ СВОИ *ἕως οὗ*
ἀποδῶ Mt18,34 Rad, **ДОНДЕЖЕ** Jov Krp Mkd] донде Dbj;
и ЕРОУСАЛИМЬ БЖДЕТЬ ПОПИРАЕМЬ
АЗЫКЫ **ДОНДЕЖЕ** СКОУАЖТЬ СЯ ВРѢМЕНА
АЗЫКЪ *ἄχρι οὗ πληρωθῶσιν* L21,24 Rad, **ДОНДЕЖЕ**
Dbm, **ДОНДЕЖЕ** Dbj Krp Krat Mkd; не ИМАТЕ МЕНЕ
ВИДѢТИ **ДОНДЕЖЕ** РЕЧЕТЕ БЛАГОСЛОВЕНЬ ГРАДЫ
ВЪ ИМА ГКОСПОДЬНЕ *ἕως ἄν εἴπητε* Mt23,39 Rad(bis),
ДОНДЕЖЕ Dbm Krp Krat Mkd Hlud; и не ЗВѢДЕШѢ
ДОНДЕЖЕ ПРІИДЕ ПОТОПЪ *ἕως ἣλθεν* Mt24,39 Mkd

Dbj Jov(bis) Krp Krat, **ДОНДЕЖЕ** Rad76b8, **ДОНДЕЖЕ**
Rad160a9; НИКОМОУЖЕ НЕ ПОВѢДИТЕ ВИДѢНІА
ДОНДЕЖЕ СЫРНЬ УЛОВѢУЧЬСКИИ ИЗ МРКЪТВЫХЪ
ВЪСКРѢСНАТЬ *ἕως οὗ ὁ υἱὸς ... ἐγερθῇ* Mt17,9 Krat
Dbj Krp163r33 Mkd] ТЪКМО ЕГДА Krp163v17;
ѢКО НЕ ИМАТЕ ИСКОНУАТИ ГРАДѢ ИЗДРАИЛЕВЬ
ДОНДЕЖЕ ПРИДЕТЬ СЫРНЬ УЛОВѢУЧЬСКИ *ἕως*
ἔλθῃ Mt10,23 Rad Krp Mkd; не ВЪЗГЛАСИТЬ КОУРЬ
ДОНДЕЖЕ ѠВРЬЖЕШИ СЯ МЕНЕ ТРИ КРАТЫ *ἕως οὗ*
ἀρνήσῃ με J13,38 Rad, **ДОНДЕЖЕ** Dbm Dbj Jov Krp;
и ТОИ ДАСТЪ ѠВО АПКСТОУАЗИ ѠВО ПРОРОКЪЗИ
ѠВО ЕВАГГЕЛИСТЪЗИ ОВО ПАСТЪИРА и ОУЧУТЕЛА
... **ДОНДЕЖЕ** СОТЪКНЕМЪ СЯ ВЪ ЕДИНѢ ВѢРѢ и
РАЗΟΥМА СЪЗНА ВЪЖИѢ *μέχρι καταντήσωμεν*
E4,13 Ohr Karp Verk, (..)ЖЕ Slep; СЪМРЪЗТЪ
ГКОСПОДЪНА ИСПОВѢДАИТЕ **ДОНДЕЖЕ** ОУВО
ПРИДЕТЪ *ἄχρι οὗ ἔλθῃ* 1C11,26 Ohr Slep Str,
ДОНДЕЖЕ Karp Verk; **ДОНДЕЖЕ** ПРИДѢ ВЪЗНИМАИ
ОУЧЕНИЮ *ἕως* *ἐρχομαι* 1T4,13 Ohr Slep Str Karp
Verk; УАДЫЦА МОѢ ЕЖЕ ПАКЫ РОЖДѢ **ДОНДЕЖЕ**
ѠБРАЗИТЬ СЯ ХРИСТОУСЬ ВЪ ВАСЬ *μέχρις οὗ*
μορφωθῇ G4,19 Karp Slep; ВЪСНИАЮТЬ ВЪ ДНИ ЮГО
ПРАВДА и МЪНОЖЕСТВЪО МИРОУ **ДОНДЕЖЕ**
ѠТЪИМЕТЬ СЯ ЛОУНА *ἕως οὗ ἀνταναιρεθῇ* Ps71,7
Bon Pog Rdm, **ДОНДЕЖЕ** Dĕn; ЖЕЛѢЗО ПРОНДЕ
ДОУШѢ ЕГО **ДОНДЕЖЕ** ПРОНДЕТЪ СЛОВО ЕГО *μέχρι*
τοῦ ἐλθεῖν Ps104,19 Bon Pog Rdm, **ДОНДЕЖЕ** Dĕn;
ДОНДЕЖЕ ПАКЪЗИ ГКОСПОДЪ ПРИДЕТЪ ВТОРОЕ
СЖДИТИ ЖИВЪИМЪ и МРЪТВЪИМЪ *ἕως οὗ πάλιν ὁ*
Χριστὸς ἔλθῃ comPs93,15 Bon, **ДОНДЕЖЕ** Pog; и
ПОКРЪЗИА РЖКОА МОА НА ТОВОА **ДОНДЕЖЕ**
МИМОІДѢ *ἕως ἄν παρέλθω* Ex33,22 Grig, **ДОНДЕЖЕ**
Orb Hlud Vtš] om. Lobk; до ДЪВНЕ **ДОНДЕЖЕ**
ДАСТЪ ГКОСПОДЪ ДЪЖДЪ НА ЗЕМА *ἕως ἡμέρας τοῦ*
δοῦναι 3Rg17,14 Grig] ВНЕГДАЖЕ Lobk, в НАЖЕ
Orb, до НЕГОЖЕ Vtš, om. Hlud; азъ ЕСЬМЬ ЗДЕ
ДОНДЕЖЕ ВЪЗВРАТИШИ СЯ *ἕως τοῦ ἐπιστρέψαι σε*
Jdc6,18 Lobk; ни Ѡ ГРОВА ТВОЕГО УЧЕДО МОЕ
ВЪСТАНѢ ... **ДОНДЕЖЕ** и азъ СНИДѢ ВЪ АДЪ
163v25Zag 194c9Orb 122r11Hlud; sim. **ДОНДЕЖЕ**
СЪНИДѢ ВЪ АДЪ СЫРНОУ МОИ *μέχρι εἰς τὸν ἄδην*
κατέλθω πρὸς σε 260v15Les; СЛЫШАВѢ Ѡ АГГЕЛА
НЕ ОУМРѢТИ **ДОНДЕЖЕ** ВИДѢТИ ХРИСТѢА
ГКОСПОДЬНѢ *ἕως οὗ ἴδῃ* 132v11Stan; ПОВЕЛѢ

ИМАМЫ ὡς καιρὸν ἔχομεν 21v11Les; СВОИСТЪВНО
ЖЕ НѢСѢТЬ МОЩНО ДА ПОГОУБИТЬ УЛОУБѢЖЬ
ДОНДЕЖЕ ЕСѢТЬ ВЪ ЖИВОТѢ ἕως οὗ ζῆ 50r25Krn;
ТЪУЮ ЗАКЛИНАЮ ТЕ ВЪ БОГА **ДОНДЕЖЕ** ЖИВЪ АЗЪ
ДА НЕ ИЗЫДЕТЬ ѿ ОУСТЬ ТВОИХЪ СЛОВО СЕ ἕως
οὗ ζῶ 268r9Krn; ПОСТЪ ЕСѢТЬ ЛѢСТВИЦА МЫСЛЬНА
ИЖЕ ВЪЗВОЖДАЕТЪ ОУМЪ УЛОУБѢЖЬ **ДОНДЕЖЕ** ЯВО
ЖИВЕТЪ КЪ МѢВѢСЫ ἕως οὗ μὲν ζῆ 208r6Krn;
ДОНДЕЖЕ ОУЕШ ПОЖИВѢ СВАЩЕННОУЧЕНИКЪ
АХИЛІЕ БЛАГОУЧЪСТЫЕНЕ И ПРАВОСЛАВНЕ НЕУЗСТИ-
ВЕНШЕ АРІЕ ἕως μὲν λοιπὸν ἔζη 272v23Krn — Cf.
ДАЖЕ sub I (1.b), ДОКОЛѢ sub 2, ДОНЪДЕ sub 2

Nota: per err. pro НЕ ИДЕЖЕ: И ТАКО
ПРОСТРАННО БЛАГОВѢСТИТИ **ДОНДЕЖЕ** ИМЕНОВА
СЕ ХРИСТОУСЪ ДА НЕ НА УЖДЕМЪ ОСНОВАНІИ
ЖИЖДЪ οὐχ ὅπου ὀνομάσθη Χριστός R15,20 KarpJ
НЕ ИДЕЖЕ Slep

К(ДОНЪДЕ) S M(ДОНЪДЕ)

АГ

ДОПАСТИ, -ПАДЖ, -ПАДЕТЪ pf.

Bon Pog Dĉn

ѡagne; выпастъ; to fall to; – επιπίπτειν:
ЖЖА **ДОПАДЖ** МИ ВЪ ДРЪЖАВЪЗНИХЪ ИБО ДОСТОЯНИЕ
МОЕ ДРЪЖАВЪЗНО ЕСѢТЪ МНѢ σχοινία ἐπέπεσάν μοι
Ps15,6 Bon Pog Dĉn – EXH — Cf. ПАСТИ

KSM

НА

ДОПИСАТИ, -ПИШЖ, -ПИШЕТЪ pf.

notVtš

гоѡише; дописать; to write, to finish
writting; – : ЗАПИСА СЕ СІА КНИГА ЮГДА ИДОШЕ
ТЪРЦИ НА ЦАРИГРАДѢ А **ДОПИСА СЕ** ЕГДА ГА ПРИЕШЕ
225v5Vtš – EXH — Cf. ВЪПИСАТИ, НАПИСАТИ

M

НА

ДОПЛОУТИ, -ПЛОВЖ, -ПЛОВЕТЪ pf.

Karp

гоѡлови, гоѡлива; доплыть; to sail to, to
swim to; – pro *διασώζειν:* А ПРОУНИМЪ ЯВО НА
ДЪЩИЦАХЪ А ДРОУГЫМЪ ЕЖЕ ѿ КОРАБѢ И ТАКО
БЫСѢТЬ ВСѢМЪ **ДОПЛОУТИ** ДО КРАѢ διασωθῆναι
ἐπὶ τὴν γῆν A27,44 KarpJ СПАСТИ СА Str Verk
– EXH — Cf. ИСПЛОУТИ

M

НА

ДОПОТНИКЪ 20v4Zag per err. v. ПОСТЪНИКЪ

ДОПРОВОДИТИ, -ВОЖДЖ, -ВОДИТЪ pf.

Str Karp Verk

сѡроведе (безбедно), ѡприоружи, сѡаси;
провести (безопасно), проводить, спасти; to
bring (safely through), to accompany, to save;
– *διασώζειν:* СОТЪНИКЪ ХОТА **ДОПРОВОДИТИ**
ПАВЛА ѡСТАВИ А ѿ СЪБѢТА βουλόμενος διασῶσαι
τὸν Παῦλον A27,43 Karp Str Verk – EXH

SM

НА

ДОРИ part.

Lobk

дури; даже; even; – ἕως: И СЖДИТЬ ПОСРѢДѢ
ЛЮДЫИ МНОГЫХЪ И РАСПРЫ ТЕРЪЗДЫА **ДОРЫ**
ДАЛЕЧЕ ἕως εἰς γῆν μακράν Mi4,3 Lobk – EXH

M

НА

ДОРИМЕДОУТЪ v. ДОРОУМЕДОУТЪ

ДОРОДИИ 78v14Ohr per err. v. ИЛИДОРОЪ

ДОРОДОМЕНТЪ v. ДОРОУМЕДОУТЪ

ДОРОМЕН(Ъ)ТЪ v. ДОРОУМЕДОУТЪ

ДОРОНТИИ v. ДОРОТЕН

ДОРОСТОЛЪ, -А m., nom. propr. loci

Stan

Доросѡл; Доростол; Durostorum; – Δο-
ρόστολος, Δωρόστολος: г. во североист. дел на
Долна Мизија, на јужниот брег од долиниот тек на
р. Дунав (ден. Силистра, Бугарија): БѢАЖЖ ЖЕ ѿ
ДОРОСТОЛА ВТОРЫНА МОУСИНА ЕК ПОЛЕОУ
Дороστόλου τῆς δευτέρας Μυσίας 203r17Stan;
БѢАШЕ ѿ ГРАДѢ **ДОРОСТОЛА** МОУСИКИНСКЫНА
ФРАКИНА ЕК Δωροστόλου πόλεως Μυσίας τῆς
Θράκης 278r14Stan; ВЪ ТЪЖДЕ ДѢНЬ СВЕТЪИХЪ
МОУУЧЕНИЖЪ ДАСИНА И ЕЖЕ С НИМЪ ВЪ
ДОРОСТОЛѢ ἐν Дороστόλῳ 67v12Stan; БѢСТА ѿ
ГРАДѢ **РОДОСТОЛА** (sic) МАКЕДОНСКААГО ЕК
Дороστόλου (var. Ροδοστόλου) τῆς Μυσίας 200v9Stan;

ДОСАНА (sic) поставишж ѣпнѣскопомь Δοσάν (var. Δησαν) 186v16Stan – EXH

Ø

КТ

ДОСАДА, -Ѧ f.

Grig Lobk parOrb Zag Šaf Krn

1. *бесчестіе, срамоѡѡа; бесчестье, позор; dishonour, disgrace*; – *ἀτιμία, ὕβρις*: егда придетъ нечѣстивои въ глѣбинѣ злочу нерадѣтъ находитъ же емоу **ДОСАДА** и поношеніе ἀτιμία Pr18,3 Grig Lobk, **ДОСАДЖ** Orb] нерода Hlud; сз христомъ братіе пропади бѣдѣмъ похоти вса распензше прѣтрьпимъ **ДОСАДЖ** и проужъ рѣгъи да славни же бѣдемъ 11v6Šaf 36r4Zag; страсти ти **ДОСАДЪ** тварь се зраши всѣ измѣнѣше са господи не могѣше видѣти на крѣстѣ висаща та милосрѣдааго спаса τὴν τοῦ πάθους σου ὕβριν 11r31Šaf] **ДОСАЖДЕНИЕ** 39a24Orb — Cf. бѣ(с)ѣствованіе, бѣ(с)ѣстие sub 1, **ДОСАЖДЕНИЕ** sub 1, нерода, нечѣстие, нечѣсть

2. *искушение; искушение; temptation*; – *πειρασμός* (Krn): въ истинѣ зла зыма бѣ и никогда такоу мнѡжае лютеишю иже бѣхъ члѣвѣцы въ зымѣ **ДОСАДЫ** бѣсовскыя ἀπὸ τοῦ πειρασμοῦ τοῦ δαίμονος 16v24Krn — Cf. бѣда sub 3, искоуцъ, искоушеніе, напастъ

EXH

SM

НА

ДОСАДИТЕЛЕВЪ adj. poss.

Lobk parOrb

на намен, орзок човек; надменного, на-злого человека (gen.); *of a haughty, insolent man*; – *τοῦ ὑβριστοῦ*: ѡчи **ДОСАДИТЕЛЕВѢ** жзыкь неправедень рѣцѣ же проливажши кровь пра-веднаго ὀφθαλμὸς ὑβριστοῦ Pr6,17 Orb Lobk – EXH

S

НА

ДОСАДИТЕЛЬ, -лѢ m.

Slep Karp Grig Lobk parOrb parHlud Vtš Les

намен, орзок человек; надменный, наглый человек; a haughty, insolent man; – *ὑβριστής*: дѣнь бо господѣнь саваѡта приходитъ на всакого **ДОСАДИТЕЛѢ** и грьдааго ἐπὶ πάντα ὑβριστὴν Is2,12

Lobk Grig Orb; прѣдасть а богу въ неискоушенъ змѣ теорити недостоина ... вѣгомръскыа **ДОСАДИТЕЛА** величѣвыа грьдыа ὑβριστὰς R1,30 Karp, **ДОСАТЕЛА** (sic) Slep; ѡко вѣрна ма имѣа положи въ слоужьбѣ бывша ма иногда чѡлника и гонителѣ и **ДОСАДИТЕЛѢ** ὑβριστὴν 1T1,13 Karp Slep107r11] om. Slep75v21; лѣче кроткодѣушенъ смѣреніемъ неже иже раздѣлитъ користъ съ **ДОСАДИТЕЛИ** μετὰ ὑβριστῶν Pr16,19 Orb Grig Lobk, съ **ДОСАДИТЕЛѢ** Hlud; дома **ДОСАДИТЕЛЬ** разарѣтъ господѣ оѣкѡс ὑβριστῶν Pr15,25 Hlud Grig Lobk Orb; видѣніемъ оутѣшителе ѡбразомъ же **ДОСАДИТЕЛЕ** ὑβρισταί 89v8Les; постиже рѣцѣ **ДОСАДИТЛИ** (sic) грьдагѡ оуцѣуеніемъ соуда 218c4Vtš – EXH

KSM

НА

ДОСАДИТИ, -саждѣ, -сидитъ pf.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Slep Grig Lobk parOrb parHlud Zag Les Krn

1. *КОМОУ, ЧЕСОМОУ, КОГО навреди, ѡни-жи, обесчестѡи, ѡсрамоѡи; оскорбитъ, унизитъ, обесчеститъ, опозоритъ; to insult, to humiliate, to dishonour, to degrade*; – *ὕβριζειν, ἐνοβρίζειν, ἀνθυβρίζειν, ἀτιμάζειν*: прѣдадаты и жзыкѡмъ и поржгажт са емоу и **ДОСАДАТЬ** и и заплѡжт и ὑβρισθῆσεται L18,32 Krp, **ДОСАДЖТЬ** емоу Dbm Dbj Rad Krat] оукоретъ его Mkд; они же и сего бивыше и **ДОСАЖѢШЕ** емоу поуститъ и тыщѣ ἀτιμάσαντες L20,11 Dbm Dbj Krp, **ДОСАДИША** емоу Rad Krat; а проуни емѣше рабы его **ДОСАДИША** имѣ и изъбишж а ὑβρισαν Mt22,6 Dbm Dbj Jov, **ДОСАДИШЖ** и изъбишж Krp] оукориша Rad Krat Mkд; **ДОСАДИХЖ** емоу ἡτιμάσθη Is53,3 Hlud, **ДОСАДИШЖ** емѣ Grig Lobk Orb; аще бо досажденіемъ **ДОСАДИШИ** емоу соугѡгово са еси ѡклеветаль ἐὰν γὰρ ὑβρισθεῖς ἀνθυβρίσης 52r12Les; **ДОСАЖѢИ** [оу]богоу сыгрѣшаеъ ὁ ἀτιμάζων πένητας Pr14,21 Hlud] **ДОСАЖДААТЪ** оубогоу Grig Orb, **ДОСАЖДАЖИ** оубогомъ Lobk; тѣмъже прѣдастъ ж богу въ похоти срѣдѣцъ ихъ въ нечистотѣ **ДОСАДИТИ** же тѣлесемъ ихъ въ себѣ си ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν R1,24 Slep] **ДОСАЖДАТИ** са тѣлеси ихъ въ себе Karp; не **ДОСАДИМЪ** имени сѣаѡтомоу егѡ нареѣчѣнѡмоу въ насѣ μη ἐνυβρίσωμεν τὸ ἄγιον αὐτοῦ ὄνομα 125v20Les • *ptc.* навреден, понижен,

обесчестен: вѣ тварь вкоупѣ влѣдѣицѣ **ДОСАЖЬШОМОУ** колѣбаше сѣе камене распадае са пѣсньми величаемъ пѣснѣи ѡмоу тѣи ктїсеως δεσπότη τοῦ ταῖς ὕβρεσι συγκλονουμένης 64v6Zag] **ДОСАЖДАЕМОУ** 42v24Šaf 77d22Orb — Cf. бѣ(с)-уѣствовати, **ДОСАЖДАТИ** sub 1, оукорити

2. КОМОУ искуша; искусить; to tempt; – πειράζω (Krn): сы быше на искушеніе ꙗко дѣволъ емъ позавидѣ и проси оу бога да емоу **ДОСАДИТЬ** да видѣтъ аще и въ напастѣхъ любить бога να τὸν πειράζει 80v9Krn — Cf. искоушити • **измачи; измучить; to torment; – πειράζω** (Krn): и понеже ты емъ **ДОСАДИШЕ** и затвори се ради именемъ христовѣмъ въсхотѣ и тѣ въздати имъ праведнѣ τὸν ἐπειράξαν 272r11Krn — Cf. **ДОСАЖДАТИ** sub 2

3. КОМОУ ѿвреди, нанесе ѿвреду; повреди, причинить вред; to hurt, to harm; – βλάπτω (Krn): бога во посла архистратига михаила и загради оуста лѣвомъ и не **ДОСАДИШЕ** емъ ни чтоже пророкъ данїилъ δὲν ἐβλάφθη οὐδεποσῶς ὁ προφήτης Δανιήλ 235v24Krn — Cf. **ВРѢДИТИ, ОБИДѢТИ**

EXH

KSM

HA

ДОСАЖДАТИ, -саждаж, -саждаетъ ipf.

Dbm Dbj Krp Krat Mkd Slep Str Karp Verk comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud Zag Šaf trOrb trHlud Les Krn

1. КОМОУ, УЕСОМОУ, УЪТО навредува, укорува, бесчестїи, срамоїи; оскорблять, поносить, бесчестить, позорить; to insult, to revile, to dishonour, to degrade; – ὕβριζειν, ἐνοβρίζειν, λοιδορεῖν, φανλίζειν, ἀνθυβρίζειν, ἀτιμάζειν, διασύρειν: оучителю сна глагола и намъ **ДОСАЖАЕШИ** ἡμᾶς ὕβριζεις L11,45 Mkd Dbm Dbj Krp Krat] и ни кориши Rad; прѣдстоюще и рѣшоу архiereю лы вожню **ДОСАЖДАЕШИ** τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς A23,4 Verk Str] жкориши Karp; иже въ законѣ хвалиши са прѣстѣплениемъ закона богу **ДОСАЖАЕШИ** τὸν θεὸν ἀτιμάζεις R2,23 Karp Slep; не вѣрнѣи и хлнѣи γλοβεѣзи **ДОСАЖДАЖИЖ** жзѣкомъ вѣровавшимъ διασύροντας τὰ ἔθνη πιστεύσαντα comPs65,12 Bon Pog; егда во вѣрныи видѣтъ неустивыа **ДОСАЖДАЮЩА** богу таеъ жалостниж ἐνοβρίζοντας τὸν θεόν comPs118,158 Pog Bon; τω не излѣзе ли семен и

ДОСАЖААШЕ δαβїд 53r7Les; не имаши бо дълготрѣпїа готовъ есѣтъ на развращеніе ... нагло на котѣрѣ раждѣает са **ДОСАЖДЕНІЕМЪ ДОСАЖАЕТЪ** ὕβριζόμενος ἀνθυβρίζει 161r4Les; разоумѣаетъ праведнїи срѣдѣца неустивѣиχъ и **ДОСАЖДАЕТЪ** неустивѣиχъ ω злѣхъ φανλίζει ἀσεβεῖς ἐν κακοῖς Pr21,12 Grig Lobk Orb Hlud; тѣмъже и прѣдасть а когъ въ похотѣ срѣдѣицѣ ихъ и въ неустотѣ **ДОСАЖАТИ СА** тѣлеси ихъ въ себе ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν R1,24 Karp] **ДОСАДИТИ** же тѣлесемъ ихъ въ себѣ си Slep; сгрѣших ти **ДОСАЖАЖ** сжсжъ плѣты моеѣ ἐνυβρίσας τὸ σκεῦος 94v24Zag, сзгрѣшихъ и вѣрѣгахъ **ДОСАЖАЖ** 79v2Šaf] порѣгавъ 112d37Orb 39r32Hlud • *ptc.* навредуван, понижуван, бесчестен: сѣице помръе не трѣпа зрѣти богу **ДОСАЖАЕМОУ** θεὸν ὕβριζόμενον 154v10Zag 128r33Šaf 176d24Orb 107v25Hlud; или ꙗко самого бога смѣренна не видѣхом ли да и мы **ДОСАЖАЕМИ** и стѣжѣми не дивїемъ ὕβριζόμενοι 90v24Les • *ptc.-subst.* **ДОСАЖДААИ – ἐπιπλήκτης:** и сами са прѣдпоуитаемъ и вси пауе тѣхъ мѣдрѣниши есмы и вси игоумени и вси властеле и вси наказателе и вси **ДОСАЖАЖИ** и вси законодавци πάντες ἐπιπλήκται 90r5Les — Cf. бѣ(с)-уѣствовати, **ДОСАДИТИ** sub 1, корити, неустовати, порѣгати

2. КОМОУ мачи, измачува; мучить, терзать; to torment, to torture; – καταπιέζειν; πειράζω (Krn): выпадохъ въ стрѣстнѣа болѣзнь и въ веществнѣа тла и ѿтолѣ и до кыиѣ врагъ ми **ДОСАЖАЕ** καταπιέζει με 110a38Orb 36r26Hlud, **ДОСАЖАЕТЪ** 75v11Šaf; ѡставляеъ и езыци и намъ **ДОСАЖАЮТЬ** на всакъ дѣнь мѣс пѣраѣουν 248v3Krn — Cf. мѣити • *ἡσῑαῖува зрубо со некоѡ; обходиться зрубо с кем-л.; to treat sb harshly; – πειράζω* (Krn): глагола емоу агара повѣгѣхъ ѿ господаю мою сарроу ꙗко мнѡгаа ми **ДОСАЖАЕТЪ** πολλὰ με πειράζει 227r25Krn (cf. Gn16,8) – EXH — Cf. **ДОСАДИТИ** sub 2

KSM

HA

ДОСАЖДЕНИЕ, -ни n.

Apost Psalt Parim Triod Vtš Les

1. бесчестїие, срамоїа; бесчестье, позор; dishonour, disgrace; – ἀτιμία, ὕβρις: исплзни лица

